D
526
.7
.F5R3

Class D526
.7
Book .F5R3

J. ELENIUS-RANTAMÄKI

"SVEN-DUUVA" NUOREMPI

ELI

SUOMALAISEN "NAHKAPOJAN" SEIKKAILUT

KUVITTANUT JAMES LAVERY

TEKIJÄN KUSTANNUKSELLA

"SVEN-DUUVA"
NUOREMPI

Kirjoittanut

J. ELENIUS-RANTAMÄKI

PIENI ROMANSSI SUOMALAISEN "NAHKAPOJAN"
SEIKKAILUISTA MAAILMANSODAN
PYÖRTEISSÄ

Kuvittanut

JAMES LAVERY.

HANCOCK, MICH., 1921.
Suom.-Lut. Kustannusliikkeen Kirjapainossa.

D526
.7
.F5R3

Copyright 1921 By John E. Rantamäki

Kaikki oikeudet pidätetään.

FEB -7 1921

CI.A605902

"ÄKSEERAUSTA".

Salaperäinen ystäväni:—

Minä häpeän kertoa sinulle, kuinka ohraisesti minulle kävi ensiharjoituksissa, mutta tahtoen olla joka tapauksessa rehellinen kerron sen sinulle naurun aiheeksi.

Olimme saaneet valmiiksi kiväärin asiaa ajavat aseet laudan kappaleesta; oikeita kiväärejä ei näet vielä ollut tarpeellista määrää näin sodan alussa ja harjoitella täytyi. Minä kun olen aina ollut huononpuoleinen puumies, niin täytyi minun nyt todella hävetä rakentamaani kivääriä. Sen piipussa oli useita mutkia. Pikaisesti katsoessa voi sitä outo pitää ryhmysauvana. Kapteenin suu oli happamessa ivahymyssä tuon "murha-aseeni" nähdessään. Hikoilin kylmää hikeä, niin keveä kuin puinen kiväärini olikin, marssiessani viimeisen edellisessä, enemmän tai vähemmän suorassa rivissä ylös mäelle harjoittelemaan. Olin sen maalannut raudanharmaaksi, ettei pienet viat näyttäisi niin silmiinpistäviltä. Muistin katkeruudella, kuinka isäni tapasi sanoa, että olin "ämmämäinen", kun en ollut mieluisa nikkaroimiseen, vaan mieluummin olisin poikasena ollessani auttanut äitiä rohtimien karstuussa ja muissa puhdetöissä. Nyt sain senkin hairahdukseni kärsiä.

Harjoituksissa me tietysti oltiin, kuten ensi-

kertaiselta odottaa voikin, hyvin heikkoja. Meidät olisi militarististen taipumuksien mukaan lajiteltava kolmeen ryhmään:

"O" — (Nollat), "OO" — (Nollemmat) ja "OOO" — (Nollimmat).

Tuohon viimeksimainittuun ryhmään kuuluin minä ypöyksinäni! — Minua haittasi varsinkin vasemman ja oikean jalan nimen muistaminen englannin kielellä. Upseeri ehdotti, että jos en voisi ottaa yhtä pitkiä askeleita kuin toiset, niin voisin ottaa kaksi askelta, sillä puolitoista ei kelpaa, vaan sotkee toisten tahdin.

Kyllä minä ainakin yritin ja sen huomasi kapteeni. Hän sanoikin minua auttaakseen: "elä katso toisiin, vaan huolehdi ainoastaan itsestäsi; katso suoraan eteenpäin ja kuuntele komentosanoja."

Tuota kesti koko iltapäivän. Opetettiin jos minkälaisia kuviomarsseja ja voimisteluliikkeitä. — Vihdoin kuului komennus: "To the rear...mars! (Takaisin...mars!) Minä en kuitenkaan kuolemakseni muistanut sitä siinä ja jatkoin vain menoani ylpeänä, katsomatta sivuilleni — kai menisin vieläkin, ellei vastaani olisi tullut joki, Kansas joki... Siinä vasta aloin ihmetellä, miksi ei tuossa jo komenneta pyhähtymään. Töllistin nyt sivulleni ja huomasin olevani erilläni ja — töppösistäni kanervikkoon takertuneena. Lähelläni oli useita komppanioja harjoittelemassa, mutta minä en siinä sekasorrossa voinut löytää omaa sakkiani; he lienevät peräytyneet yhtä kauvaksi, kuin minä etenin. Ilta jo läheni ja joukkueet alkoivat kentältä har-

"SVEN-DUUVA" NUOREMPI.

Sven Duuva uupumaton oli mies, niin ettei yksikään,
Hän maata polki, tömisti ja astui hiessään;
Mut käännöstä kun käskettiin, hän pettyi ainiaan,
Päin oikeaan, päin vasempaan, päin vastoin aina vaan.

"Olalle pyssyn" oppi hän, "jalalle pyssyn" tais,
"Päin pistin", "kunniaa", — on kuin hän kaiken oivaltais;
Mut "kunniaa" kun huudettiin, hän laski pistimen,
"Jalalle pyssy" käsky soi, olalle veikin Sven.

J. L. RUNEBERG.

Vänrikki Stoolin Tarinat.

Murros-aikojen oivalle toveruudelle ja manalle muuttaneen ystäväni Edward Järven muistolle tahdon tämän pienen kyhäykseni omistaa.

This little wartime romance was inspired by the splendid comradeship of my "buddies" in the great war. To them and to the memory of my dear friend, Mr. Edward Lake (Järvi), this book is respectfully dedicated.

ALKULAUSE.

Koska pelkäsin, että olisin käyttänyt liian pessimististä tyyliä, jos olisin tämän pienen jutelmani kirjoittanut heti maailmansodan päätyttyä, niin päätin sen jättää siksi, kunnes aika tulisi karsimaan ja vähän kirkastamaan synkkiä tunnelmakuvia, tehden tilaa rattoisammalle ja optimistisemmalle näkökannalle. Tahdoin saada ilmiin jotain, joka kelpaisi opiksi ja virkistykseksi elämän tiellä, välttäen kaikkea kylmää teknillistä selittelyä ja pikemmin koettaen esiintuoda tuon kokemuksen vaikutelmat eri ihmisluonteisiin.

Vaikka olenkin välillä poikennut pois pääjuonesta, havainnoita sivuseikoista tehdessäni, niin sen lukija varmaan tulee antamaan anteeksi, kunhan ehtii tämän pienen romanssin enemmän tai vähemmän ennakolta arvattuun loppukohtaukseen.

Olen valinnut tulkitsemistavaksi persoonallisen kirjeenvaihdon muodon, että juoni olisi helppotajuisen kertovaa ja ettei lukija pitkästyisi. En toivoisi lukijan olettavan "Jussin kokemuksien" olevan kenenkään henkilön persoonallisia, vaan toivon hänen olettavan, että päähenkilö, joka nämät "kirjeet Maijalle" kirjoittaa, on yhdistetty karakteeri-luonnos monen eri henkilön kokemuksista ja seikkailuista leirillä ja "poutaisessa" (?)

Ranskassa, ja hänen kirjeensä tositapauksiin perustuvia vaikutelmia, nähtyinä humoristisessa hengessä.

Olkoon tämä vanhoille tuttaville, jotka ovat tämän kirjan ilmestymistä odottaneet, selityksenä viivytykseen; kuten myöskin uusille tuttaville, joiden ystävälliseen suosioon pyydän tämän koruttoman kyhäelmäni kautta nöyrästi sulkeutua, luvaten tulevaisuudessa parempaa.

John Elenius Rantamäki.

Cleveland, Ohio, marrask. 11 p. 1920.
Välirauhan toisena vuosipäivänä 1920.

THE STAR SPANGLED BANNER.

Oh say, can you see, by the dawn's early light,
What so proudly we hailed at the twilight's last gleaming,
Whose broad stripes and bright stars thro' the perilous fight,
O'er the ramparts we watched, were so gallantly streaming?
And the rockets' red glare, the bombs bursting in air,
Gave proof thro' the night that our flag was still there.
Oh say, does the star-spangled banner yet wave
O'er the land of the free and the home of the brave.

TÄHTIVIIRI.

(Eino Leinon suomennos.)

Mik' on muureilla tuo, jota tuul' auki luo,
taas sulkee sen usmahan, veen, hämyn häivään,
vihamiehemme missä ne vartovat nuo
yön hiljaisen hirmussa päästä vain päivään?
Maa valkeutta juo. Säde aamun jo suo
sen loistaa ja leimuta kuin tulivuo.
Se on viirimme! Kauan se hulmuta saa,
maja missä on urhean miehen ja maa.

ENSIMÄINEN OSA

PROLOOGI.

Arvoisa Kansalainen:—

Sain täkäläiseltä suomalaiselta edistysseuralta nimenne ja osotteenne sekä tiedotuksen, että teidän numeronne on vedetty aivan ensimäisten joukossa, arvonnassa, joka pidettiin juuri voimaan tulleen asevelvollisuuslain mukaan. Koska olette entinen duluthilainen, niin päätin lähettää teille jotain, jota kenties tulette tarvitsemaan leirillä, nimittäin parin kutomiani villasukkia, jotka muuten luulen teille olevan tuttuja jo Suomesta.

Haluan uskoa, että te suomalaisen tavoin olette sitkeä kestämään sodan vaikeudet ja tulette mielihyvällä suorittamaan osanne uuden kotimaanne ja ihmiskunnan kunniaksi.

Vaikka en odotakaan vastausta, sillä uskon teidän saavan useita tämänlaisia lähetyksiä, niin kuitenkin tahdon rehellisen ihmisen tavoin piirtää alle nimeni ja osotteeni. — Korkeimman suojelusta toivoen,

Maria Heimonen, Duluth, Minn.

St. Louis, Missouri.

Maria Heimonen,

Duluth, Minn.

Hyvä Tuntematon Heimosisko:—

Kiitos kirjeestänne ja sukkaparista, jonka sain eilen. Olin vähällä tulla raukkamaiseksi pelkuriksi ja "släkkäriksi" täällä suurkaupungissa, jossa oman kansalaisen tapaaminen on harvinaisuus. Olin viikko sitten saanut huomautuksen tarkastuslautakunnalta mennä sotilastarkastukseen ja olin kahden vaiheella josko mennä tai ei. Nyt kuitenkin tuo siunattu kirjeenne ja lahja sai aikaan ratkaisun. Ensi tiistaina menen rohkeasti tarkastukseen, tuli mitä tuli.

Olenkin ollut jo kuin takaa-ajettu jänis, säikähtäen joka rapsausta. Erään kerran ei minulla sattunut olemaan rekisteerauskorttia taskussa ja sain viettää yön putkassa. Oma syyni.

Minulla ei ole yhtään aavistusta teidän persoonastanne, vaikka voi olla, että olen teidät nähnyt; mutta se on yhdentekevä, oletteko nuori tai vanha, jos vaan saan teiltä rohkaisevia kirjeitä tänä kriitillisenä aikana. Te voitte tuntea minut, sitä en tiedä, mutta tahdon vakuuttaa teille, ettei luontaiset pyrkimykseni ja ihanteeni ole koskaan olleet sotaisia. Se on niin käsittämättömän suuri laitos, että kenties sallimus johtaa minun löytämään minulle sopivan tehtävän. Tahdon nyt kuitenkin antautua täydellisesti kohtalon syliin...

Minulla ei ole tässä maassa omaisia eikä paljon tuttaviakaan ja siksi pyydän lupaa saada teille kirjoittaa vaiheistani ja kokemuksistani; myöskin rohkenen pyytää teiltä vastausta. En tule kyselemään mitään persoonastanne, sillä se on minulle yhdentekevää, — alanhan matkaamaan silminnähtävää vaaraa kohden...

Saanko jo ensi kirjeessä sinutella, se tuntuisi heti niin tutunomaiselta? Tavanmukaiset esitykset ovatkin niin kankeita ja kylmiä. Tulen ensi kirjeessäni jo käyttämään korutonta ja rahvaanomaista tapaa ja realistisesti kertoilemaan uudessa mieltäkiinnittävässä seikkailussani eteen sattuvat sukkelat kohdat ja niistä kangastuvat yhteisvaikutelmat.

Veljellisesti ja syvällä kunnioituksella,

Jussi Juhola.

Kiitos, Kiitos:—

Niin, terve sitten, Maija hyvä. Luin juuri kaivatun kirjeesi ja alan siihen vastauksen niin tutunomaisesti kuin uskallan, niinkuin olisimme olleet lapsuuden toverukset Suomen saloilla.

Niin, Maija, ei mikään auttanut — vievätkin kuin vievätkin minut armeijaan. Minä sotamieheksi, joka en ole koskaan niin paljon, että jänistä ampunut! Sen minä vaan sanon, että kaikki heille nyt kelpaa kuin minä sydäntaudin vaivaama siirtolaispoika poloinen. Annappas kun kerron sinulle siitä ihmeellisestä sotilas-tarkastuksesta.

Meitä oli siellä mustaa ja valkoista ja oli siellä lääkäreitä pistelemässä tarkastettavaa kaikenlaisilla piikeillä, kuten mustalainen, kun se tahtoo myödä vanhan kopukka hevosen nuoresta. Jota useamman tarkastuskokeen läpi menin, sitä enemmän tulin vakuutetuksi siitä, ettei sydäntautini ollutkaan luulotautia; tuo mainittu kapine löi kuin lontoolainen "repeteerikello", pelosta että kenties kelpaankin armeijaan. Tuli sitten juoksukoe, joka näyttäisi mahdollisen sydänvian. Juoksin näet salin ympäri kerran, niin hurjasti kuin marathonjuoksija, joka lähenee voittolinjaa. Sydämeni löi nyt niin rajusti, että se jo pullisti kylkiluitani. Kun lääkäri asetti kuunteluletkut

korviinsa ja kuuntelimen rinnalleni, pullistuivat silmänsä hämmästyksestä. "Tällä pojalla sitä on sydäntä", virkkoi hän kutsuen kaikki toiset lääkärit luokseen ympärilleni, kuin mitäkin kuvakaappia katsomaan. Minä luonnollisesti odotin potkua kelvottomana, mutta hui, hai!

"Tässä on poika, jonka sydän on suurempi kuin härän. Se tulee kestämään kovimmatkin pamaukset, ilman että sen omistajalle koituisi "pommikauhua". Katsokaapas kuinka sydämensä tykintä on vielä helposti huomattavissa alimmaisen kylkiluun alapuolella. Tällaisia poikia ne saisivat olla kaikki!"

Minä olin ylenpalttisesti lyötynä hämmästyksellä. He eivät enää etsineetkään muita mahdollisesti löytyviä vikoja, vaan merkitsivät oitis hiilen pätkällä paljaaseen selkääni suuren O. K., joka tarkoittaa jokseenkin samaa kuin "oikein kaikki". Turhaan olen rahaani kuluttanut sydänvikani parantamiseen. Olen nyt tuomittu sotilaaksi vierasta maata puolustamaan — maailman demokratiaa muka... Mokoma sotilas! — Lääkäri, joka otti ylös mittani ja painoni, ei voinut sitä tehdä nauramatta; — viisi jalkaa ja kynnen leveyttä pitkä, paino 115 naulaa (ilman vaatteita ja raudan paloja taskussa).

Eräs unkarilainen vaimo, joka oli siellä miehensä mukana hankkimassa hänelle vapautusta, oli tuonut mukanaan viisi lasta, molemmat anopit, raameissa olevat lasten kastetodistukset sekä maksamattomia laskuja huonekalukauppiailta todisteeksi, että hän tarvitsee miehensä kotona. Olkoon sanottu, että lautakunta tähän suostui il-

man, että kysymyksessä olevan miehen olisi tarvinnut puolestaan puhua. Minulle annettiin sininen kortti, jossa selitettiin, että minun tuli olla lähtövalmiina leirille kymmenen päivän kuluttua. Lähemmin siis lähtöpäivänä. — Sinun masennettu ystäväsi

Jussi Juhola.

LÄHTÖPÄIVÄ LEIRILLE.

Maija kilttiseni:—

Tänään olemme Kirkwoodin asemalla odottamassa junaa, joka on vievä meidät Funstonin leirille. Jos näkisit tämän sakin, niin luulisit näkeväsi joukon lakonrikkureita matkalla johonkin kaivoskylään, valmiina työhön. Me olemme näet melkein kaikki puettuina overhaaleihin, koska Setä Samuli kielsi ottamasta mitään siviilivaatteita mukaan, sillä me tulemme kohta leirille saavuttuamme saamaan uniformun. Lähetän sinulle myöhemmin pyhäpukuni ja muut kamppeeni, jos saan luvan. Säilytä niitä tarkasti, kunnes tulen takaisin; en luule, että sotaa kuitenkaan kestää niin kauan, että ehdimme Ranskaan kuolemaan. Jos niin hullusti käy, niin siinä tapauksessa annan sinulle tietää, että saat ne polttaa eli myödä reppumiehelle.

Se oli vaan onni, ettei minulla ole mitään sukulaisia itkeä vollottamassa täällä asemalla. Se särkisi minun "julmaa kasvua" olevan sydämeni. Kurkkua kohden se kyllä nousi, kun eräs äidillinen nainen, joka oli Kirkwoodin hyvästijättökomiteassa, tuli minulta kysymään, että eikö minulla ole lainkaan saattajia toivottamassa minulle "lykkyä tykö", kun lähden viimeiselle reisulle...ehkä.. Hän oli kovin osaaottavainen, kun kuuli ei minulla tässä maassa olevan likeisempiä,

kuin sinä Maijaseni; ja sinäkään kuin et pääse tulevalle sankarillesi (!) hyvästiä sanomaan. Minä täällä turhaan odotan (anteeksi leikki) jäähyväis-suuteloa... vettyvät silmäni...

Olen monasti ajatellut, kuinka voin tulla isänmaalliseksi vierasta maata kohtaan ja oppia sitä omanani rakastamaan ja kunnioittamaan — sen edestä kuolemaan. Se mahdollisuus alkaa kuitenkin minulle vähitellen selvitä, kun kuuntelen innostuneita puheita, joilla kaupungin isät meitä matkalle evästelevät. Sinä kyllä tunnet ihmisluonteen ja sen ikuisen kaipuun tehdä jotain suurta ja jaloa suuren ihanteen eteen. Puhuja mainitsi jotain kunniasta olla suuren kunnioitetun maan ja sen jalojen ihanteiden puolesta taistelemassa... Se oli kyllä jotain hämärää ja tajuamatonta minulle, mutta luontainen suuruuden kaipuu on kuitenkin jo heräytynyt.

Äidit ja siskot kaikkialla nyyhkyttävät, kun heidän täytyy erota pojistaan ja veljistään. — Minussa eivät he kyllä menetä mitään, mutta noin suuren joukon mukana ollessa minutkin valtasi tuo sama huumaava tunnelma; rintani jo kohosi ja pääni pystyyn nousi ajatellessani, että minäkin, vaikka vaan mitättömänä tekijänä suuressa koneistossa, tulisin taistelemaan kauvas ja korkealle tähtäävien ihanteiden sekä mainehikkaan kansan tulevaisuuden ja hyvinvoinnin puolesta.

Meille tarjottiin kaupungin puolesta aimo illallinen, jonka jälkeen tanssittiin kaupungintalolla. Siellä tutustuin erääseen herttaiseen neitiin, joka oli erittäin ystävällinen. Älä tule mus-

tasukkaiseksi; hän oli Punasen Ristin nainen, joka oli siellä jakamassa voileipiä ja lohdutuksen sanoja "Berliniin meneville". Hän puristi minua ystävällisesti kädestä, kun astuin junaan sinä iltana. Olin huomaavinani kyyneleen hänen silmänurkissaan; se voi olla joko säälin, toivon tai siunauksen kyynel...

Hänen muotonsa ja ilmeensä ikuistutin minä muistoni lämpöisimpään soppeen ja tahdon kuvitella niiden kuuluvan sinulle, tuntematon auttajani ja ystäväni. Hänen persoonansa oli kuin yhteiskarakteeri äidistä ja siskosta. Kokonaisvaikutus oli niin valtava, että unhotin kysyä hänen nimeään ja osotettaan. Muistan vaan hänen taivaansiniset silmänsä sekä pellavaisen kutrinsa. — Kukahan hän oli? — Joku yhtä salaperäinen kuin sinä Maija.

Kuules, hän puhui englannin kieltä hiukan murteellisesti ja nyt muistan — hänellä oli kaulallaan isohko "Ainoneulaa" muistuttava rintaneula...

Pian kirjoitan junamatkasta leirille. — Sinun Kaiserin jahtiin menevä

Jussisi.

MATKA LEIRILLE.

Hevonen on raudasta,
Hoijakka honkaa ja
Tie on teräksestä.

Kun eilen illalla läksimme Kirkwoodista, asetettiin minut oitis sen vaunun vartioksi, jossa olin sijoitettuna. Olin kaikille vieras, jonka takia kai olin muita silmäänpistävämpi. Sitäpaitsi olin minä siinä vaunussa ainoa, jolla oli vielä yllä pyhäpuku. Minulle annettiin lista, jossa olivat kaikkein vaunussa olevain nimet, jotka minun tuli aika ajoin huutaa ylös, jotta saataisiin tietää, oliko kukaan "muuttanut mieltänsä sotaan menon suhteen" ja hypännyt pois junasta. Minulla oli ensin vaikeutta nimien lausumisessa, kun en siitä kielestäkään ole vielä täysin selvillä.— Esimerkiksi, karjasin: "John Love" lausuen jälkinimen "lovi", eikä kukaan vastannut. Naurun pyrskymistä kuului kuorsaamisen seasta.

Mutta hätä keinon keksii. — Pyysin erään pojista lausumaan minulle nimet, jotka sitten suomalaisen lausunnon mukaan kirjoitin alas. Seuraavassa huudossa sain jokaiseen nimeen vastauksen ja joitain kirouksiakin, kun "heitä kesken unen herättelin". — "Orders am orders", intin minä. Olimmehan jo armeijassa.

Sitten seisattui junamme Jefferson Cityssä ja kaikeksi onnettomuudeksi oli juuri minun

vaununi kohdalla kapakka. Kaikki pojat, jotka vaan sattuivat olemaan valveilla, syöksyivät nyt ulos hankkimaan itselleen "sydämen vahvistusta." Juna teki jo lähtöä, kun minä alotin nimihuudon. Vastaukset niihin kuuluivat osaksi kapakasta, mutta minä kuittasin ne kuitenkin listallani. Vielä lisäsin: "Jehverson Citi, Mo. — Ool on boord". — Mahtanevatko tuosta selvän saada.

Onneksi oli kello jo kaksitoista yöllä ja kapakka sulettiin ja pojat pääsivät kaikki kunnialla mukaan, ennenkuin juna läksi liikkeelle. Mukana oleva upseeri oli tuon menon huomannut ja hän kulki junan läpi huutaen ankaralla äänellä:

"Ette saa kukaan lähteä ulos seuraavalla pysäkillä Kansas Cityssä; — you are in the army now!" Minulle antoi hän ruostuneen kivääritronan pelotteeksi. Huh!... minä en ollut koskaan käsitellyt pyssyä, lukuunottamatta pientä paperinallitussaria poikasena. En edes saanut tietää, josko tuo kapine oli ladattu. Kai loin hassun, vaarattoman kuvan siinä kiväärin kanssa "smirnaa" seisoessani, koska kuulin toisten virnistelevän. — Kaikista sitä sitte sotilaan pitäisi tulla! Mielentilani, joka oli uupunut ja pessimistinen, loi tilanteen sietämättömän kiusalliseksi ja kiväärini kasvoi aina vaan hirmuisemmaksi, etten lopulta ollut viisipennisen veroinen sen vierellä.

Saapuessamme Kansas Cityyn oli jo aamu ja muutettiin uusi vartio. Luojan kiitos! — Meille tarjottiin junassa valmistettu aamiainen — ensimäinen valtion ateria. Leipää, koviksi (hirveän

koviksi) keitettyjä munia ja kahvia. Aamiainen olisikin maistunut koko hyvälle, ellei junamme olisi ollut seisomassa sivuraiteella, juuri noiden suurien lahtihuoneiden vieressä, joista tulleet tuoksut ja kuolemaantuomittujen elukkain ulvonta oli sekä epätervetullut että sivistyneiden ihmisten pöytätapoja loukkaava.

Kun siinä sormin auttelin palasen alas nielemistä, ajattelin noiden vasikka- ja sikaparkojen kohtaloa, ajatusteni väkistenkin liidellessä tulevaisuuteen, tuonne Europan hurmeisille taistelukentille, jonne meitäkin aletaan tuokiossa valmistella.

Tästä on vaan muutaman tunnin matka Funstoniin. Minä postitan tämän Topekassa, jossa vielä pysähdymme.

Summassa matkaileva Jussi Juhola.

CAMP FUNSTON, KANSAS.

Hyvä Neiti Heimonen:—

Olen tässä hieroskellut kangistuneita lihaksiani sen kylmän kylvyn jälkeen, joka meille annettiin tuliaisiksi valmistavassa tarkastuksessa. Olen jo sen verran toipunut, että voin kirjoittaa muutamia kömpelöitä rivejä tästä historiallisesta ensipäivästä leirillä, Amerikan Yhdysvaltain armeijassa.

Minulle alkaa jo nousta rintaa ja kasvaa patriootista innostusta — ja koska en sitä odotettua potkua saanutkaan, niin — antaa sen luistaa; — kohtalo kuin kohtalo. Täytyy niin ainakin sanoa nyt, koska tahtoni on Setä Samulin taskussa, tasku lukossa ja Setä Samulilla avain.

Kerron sinulle sen kylmän kylvyn, alusta loppuun.

Meidät johdettiin junasta kapeita aidattuja kujia, jotka oli merkitty eri valtioiden nimille. Meidän oli marssittava tiettyä kujaa kotipaikkamme mukaan. Meistä seuraavana oli Colorado ja minä näin ensi kerran oikeita "cow boys" lammasnahkahousuissaan; näytti kuin heillä olisi ollut Suomen vällyt yllä. Sitten me marssittiin peräkkäin lautakasarmeja kohden, peräkkäin kuin "Kainastolaiset kirkkoon". Tulimme vihdoin seisauksiin lähelle kylpyhuonetta erään lautatalon sivulla. Ei maksanut vaivaa

koettaa arvata, mitä tuleva oli, sillä se oli niin uutta ja outoa.

Nyt alkoi joukkueen etupäästä mennä poikia sisään ja pian sen jälkeen alkoi sieltä kuulua hirveä kiljunta. Olin vähiltä aiheuttaa sydämeni kulkemaan oikealle puolelle, uteliaasta hermostuksesta. Luulin, että siellä vähimmässä laskussa survastaan pistintä säkeen.

Pian kuitenkin olin itse siellä kiljumassa jääkylmän suihkun alla, pesemässä siviili-elämän tomut säestäni. Taas oli sen jälestä tarkastus ja tarkastava upseeri nauroi, kun selitin sydämeni olevan heikon. "Kyllä sinä poika paikkasi haet näin suuressa laitoksessa. — Seuraava mies esiin!" Kaikki kävi sitten kuin koneella vaan ja minä näin parhaaksi pitää suuni kiinni sydäntaudistani, etten joutuisi pilkan alaiseksi. Aloin jo kuvitella, miltä näyttäisin uniformussa. — Uskotko, Maija, että miehelläkin on yksi turhamaisuus" — heillä kytee salainen himo ja ihailu kultanauhaiseen sotilaspukuun. Militarismia on paljon olemassa sen loisteliaisuuden vuoksi. Palaavia sankareita jumaloivat naiset ja riemuvoittokulkueet ovat tuon miesten salaisen perityn himon ruokkijoita.

— Sitten menimme taas jonossa seuraavalle asemalle, jonka jo luulin olevan mestauspaikan nähtyäni etumaisen, paljashartiaisen miehen pantavan paareille. Hän oli jostain syystä tupertunut. Pian jouduin itse sisään ja näin siellä lääkärin hirveän näköisen instrumentin kanssa. Se oli polkupyörän pumpun kokoinen ja sen päässä oli neljän tuuman kokoinen piikki, joka

kasvoi pitemmäksi ja paksummaksi sitä mukaa, kuin lähenin sitä. Apulääkäri pyyhkäisi sivelimellä pikiöljyltä näyttävää rohtoa miehen vasemman lavan päälle, jonka jälkeen myrkkyruiskutinta pitävä lääkäri survasi tuon hirveän piikin miehen lapaan ja väänti sitä ympäri armottomasti — näin piikin muodon kiemurtelevan lihaksen alla; samalla antoi hän nesteen juosta lävistämäänsä reikään.

Minusta edellä oleva mies niinikään tupertui ja kannettiin ulos. Minä tunsin itseni valkenevan ja löin tomun pois lattialta kainalossani olevalla paidallani, että en likaisi juuri pestyä paljasta itseäni. Suljin silmäni, odottaen iskua. Tuskin tunsin "pikiöljy-sivelintä" lapani päällä. Seuraava, jonka tunsin, oli sysäys kylessäni. Aukasin silmäni ja kysyin kummastuneena:

"No, joko se nyt tapahtui?!"

Lääkäri näytti tyhjää ruiskua ja tiuskasi: "Ettekö tuota muka tuntenut!" ja antoi toisen sysäyksen, sanoen komentavasti: "Seuraava mies!"

En tahdo kerskua, että olen vahvahermoinen; luulen, että tulin mielikuvituksesta tilapäisesti halvatuksi enkä tuntenut, kun ora lävisti lapalihastani. Nyt sen kyllä tunnen. Puolet komppaniaa ovat houruisina kuumeesta. "Odottakaa, kunnes saatte kolmannen satsin", sanoi vanha, armeijassa ennen ollut korpraali ennustavasti.

Kaikella on siltäkin hyvä tarkoitus. Nämät ruiskutukset ovat vastamyrkkyä kuumeelle ja malarialle.

Tuossa yksi hourii kuumeisena, äkseeraten

luudanvarren kanssa, sähisee, luullen olevansa jo Ranskassa: "Tuokaa tänne Kaiseri ja kruununprinssi, niin minä lopetan sodan ja Henry Ford saa mennä hakemaan 'liseillään' pojat jouksuhaudoista jouluksi kotiin! — Eläköön Amerikka ja myöskin Ashtabula Harbor!" — Sitten joku painoi hänet sängylle; minä peittelin ja hän vaipui uneen. Samassa sammuivat valot barrackissamme. Me vietimme ensimäisen yön "kruunun huostassa".

Suo anteeksi, jos loppu-osa tästä kirjeestä on epäselvää, sillä luulen alkaneeni "nähdä olemattomia."

Sinun kuumeessa houriva

Jussisi.

ERÄS "KYKY-VALINTA".

Tuntematon Ystäväni:—

Kiitos virkistävästä kirjeestä; se oli kuin balsami ruumiille ja sielulle, sillä eilisin saimme kolmannen vastamyrkkysatsin ja puolet "aapeleita" ovat joko todellisesti kipeitä tahi luulosairaita. Minä en ole kumpaakaan, mutta katsoin parhaaksi pysyä sängyssä välttääkseni tarkastusta; minä näet en muistanut kuurata ruostuneita syömävehkeitäni.

Kuules Maija! Minä olen päättänyt jättää kaikki toiset tuntemattomat kirjeenvaihto-toverit pois, paitsi sinut. Tietysti tulen lähettämään kiitoskirjeen niille henkilöille, joiden osotteita löytelin lahjapaketeista ja omenapusseista, joita neitoset meille asemilla jakelivat, kun tänne tulimme. Sinulle tahdon kertoa kaikki pienet ja suuret huomiot ja havainnot. Sinä kirjoitat niin sydämellisesti, melkein äidillisesti, eikä minulla ole vieläkään vähintäkään aavistusta ijästäsi tai olosuhteistasi; en välitäkään, kunhan vaan edelleenkin saan sinun rohkaisevia sanojasi lukea. Kirjoita, kirjoita vaikka joka päivä! — Kuules, minulla on nyt oma kuvitelmani sinun näöstäsi: Tahdon sinua ajatella sen Punasen Ristin naisen näköisenä, jonka kanssa puhelin siellä Kirkwoodin asemalla, lähtiessäni leirille ja jonka silmissä oli minulle kyynel ja niin paljon osanot-

toa. — En edes huomannut ottaa hänen nimeään ja osotettaan...

Vai on sinulla veli leirillä! Jospa joskus hänet tapaisin, niin tahtoisin hänen kanssaan heti tovereitua. Täällä ei kyllä yksiä samoja tovereita saa kauaa nähdä, sillä meitä sekoitellaan kuin erilaatuisia kahvia, että saadaan uusi, hyvä "brand". Siten punotaan toisiinsa itä ja länsi, pohjoinen ja etelä. Monet eri kansajuuret ovat edustettuina samassa komppaniassa. — Kaikilla vaan on nyt ruskea puku. Ainoastaan piirteistä ja murteesta voi enää päättää, mikä on heidän alkuperäinen kotimaansa.

Täällä myös saa aivot hyvän levon, sillä kaikki käy konemaisesti määräysten jälkeen, eikä lainkaan maksa vaivaa koettaa edeltäpäin arvata, mitä tuleva on. Eilen ilmoitti ylikersantti, että jokainen, jolla on kokemusta fordin ajamisessa, astukoon kaksi askelta eteenpäin. Noin puolet komppaniaa astui käskyn kuultuaan erilleen, kasvot kirkastettuina, että heitä kenties valittaisiin jonkun everstin tai mahdollisesti kenraalin autoa ajamaan. "Seuratkaa minua", ilmoitti edelleen ylikersantti niille, jotka olivat astuneet esiin; "te toiset", jatkoi hän, "voitte seurata korpraali Punkslawinskia... mars!"

Tulimme vajan luo, jonka edustalla seisoi satakunta "viilpaaria" (työntökärryä), joiden aisain väliin ylikersantti nyt virallisesti komensi pojat, ilman että edes olisi vetänyt suutaan nauruun. "Fordin ajurit" olivat siis valmiina töihin. Me, jotka olimme toisessa joukossa korpraali Punkslawinskin komennon alla, virnistelimme

nyt "fordin ajureille" ja olimme iloisia, ettemme olleet antaneet itseämme narrata ja astuneet esiin. Pian kuitenkin saimme yhtä suuren "pitkän-nenän" kuin toisetkin. Meidät komennettiin poimimaan kaikki maassa olevat rikat, tulitikun pätkät, savukkeen loput ja paperit "viilpaareihin", joita fordin ajurit häpeissään edellämme lykkäsivät. Ei siinä paljon puheltu eikä naurettu, vaikka me täten puhdistimme kymmeniä eekkeriä leirialuetta.

Minun on ihan hampaani kipeät yhteenpuremisesta siinä kiukuissani. Luonto se otetaan iikalta pois täällä. Parasta on vaan hymyillä ja puristaa nyrkkiä taskussaan, sekä jättää koston riitaiselle siviilimaailmalle.

Sinun pehmitetty ystäväsi

Jussi Juhola.

"JÄÄKÄRI-OSASTO" HARJOITTELEMASSA.

ventua, minä jääden töljöttämään siihen, kuitenkin juosten viimeksi lähteneen perässä. Pimeäkin jo uhkasi ja onnettomuudeksi ei tuo viimeinen sakki ollutkaan omani — voi sun...!

Jouduin pimeässä tuntikausia etsimään kasarmiani, joita oli satoja yhden näköisiä Funstonin leirillä. Kello oli jo yhdeksän ja poikain tuli olla sisällä ja valot sammutettuina. Minä poloinen olin hunnikolla ja poissa iltahuudosta, marssimassa puisen kiväärini kanssa kylmässä syysyössä. Aloin jo uskoa, että sota on kauheaa...

Mahdoin tuon hirveän aseeni kanssa näyttää aavemaiselta huonosti valaistulla kadulla, sillä samassa kuulin takanani militaaripolisin komentavan äänen:

"Seis!"

Kiväärini putosi varpailleni ja minä ikäänkuin jäädyin siihen paikkaan.

Militaaripoliisi käänsi heijastusvalonsa kaameihin kasvoihini ja sitten maassa makaavaan kivääriini, jonka hän kuitenkin ensi silmäyksellään huomasi vaarattomaksi — ! — Hän komensi minut mukaansa ja minä arvasin, että nyt olin matkalla kohden leirin "kakolaa".

Sinne tullessani jätin kiväärini vaistomaisesti ulkopuolelle säästyäkseni enemmältä ivalta. — Minulta pääsi pieni "älähdys", kun ristikoitu "vankikopin" ovi jymähti kalisten kiinni jälkeeni. Olin ensi kertaa elämässäni kalterien takana.

He olivat hyväntahtoisia eivätkä nauraneet.

Sanoivat vaan: "Eihän tuo voi sitä auttaa; he is a 'wop' Finn", tahi jotain sellaista.

Yksi upseereista ja kapteeni Blomqvist olivat vielä konttorissa, kun saattajani, jonka he lähettivät mukaani, "kakolasta" vei minut kasarmilleni. Blomqvist on ruotsalainen ja hän nauroi sydämellisesti koko seikkailulle ja kysäsi minulta nauraen:

"Olet kai lukenut suomalaisessa runokokoelmassa "Vänrikki Stoolin Tarinoissa" esitetystä suomalaisesta sotilasjääkäristä, nimeltä Sven Duuva?" (Ihmettelin, ettei hän sanonut Vänrikki Stoolin tarinoita ruotsalaisten kansallis-eepokseksi...)

Sanoin lukeneeni.

Kapteeni Blomqvist yhä nauraen sanoi uskovansa jälleen-syntymisoppiin ja että minä muka olisin se sama "Sven Duuva", vaan uudessa ruumistuksessa.

En tietänyt, josko nauraa vaiko olla vaan yksinkertaisesti tölmistyneenä, sillä tilanne oli niin kiusallinen.

Otin kuitenkin puisen kiväärini ja tein sillä "kunnian" ja pyyhkäsin häpeissäni yläkertaan etsimään sänkyäni ja nauttimaan kipeästi kaivattua lepoa.

No, olkoon sitten...

se "Uusi Sven Duuva".

UUSI AMMATTINI.

Hyvä Maija:—

Kiitos suklaateista, jotka sain tänään. Minulla on ollut niin kiire viime viikon ajan, etten ole ehtinyt kirjoittaa. Olen kaiken muun ohella käynyt englanninkielen iltakoulua sekä kokinkoulua... Se on näet tällä tavalla:

Armeija kun on uusi ja kun on monta komppaniaa sekä rykmenttiä, niin tarvitaan luonnollisesti paljon keittäjiä. — Kapteeni käski niitten, joilla on edes nimeksikään kokemusta keittotaidossa, nousta seisomaan. Juuri siinä muistin, että olin jo poikasena ollessani kerran häissä sekottanut 20 gallonan ryynipuuropataa ja äitiäni olin monasti auttanut kirnuamisessa ja makkarain teossa. — Nousin siis rohkeasti seisomaan aivan ensimmäisenä. Kapteeni napsautti heti sormiaan ihastuneena, niinkuin henkilö, joka on hakenut piippuaan ja vihdoin löytääkin sen kädestään. "No, siihen virkaan sinä oletkin kuin tehty", virkkoi hän. "Huomenna alat ottaa keittokurssia sen ohella, minkä jo tiedät ja mitä kokemusta saat kyökissä, johon menet heti. Neekeri siviilikokki kyllä sinun pian opettaa Setä Sämin tavoille", vakuutteli hän.

Minä olin näet ensi harjoituksien jälkeen jääkärien osastossa; kapteeni kai mahtoi huomata, että tuo homma oli jotain luonteeni vastaista

ja asetti minut vartioksi, kiertämään lankkuläjää kahdeksi päiväksi. Kävelin kahdessa päivässä kenkäni puhki — viimeiset kenkäni, jotka olen itse ostanut.

Olen jo viikon ollut kyökissä ja olen jo joitain lajeja keittänyt omin neuvoini. Pojat kyllä nauroivat ensimäiselle leipäputingilleni, josta he muiden hedelmien ja marjojen ohella löysivät myöskin papuja, jotka olivat jääneet tähteeksi edellisestä ateriasta. Eilen aamulla yritin tehdä pannukakkuja eli n. s. aamulehtiä (präiskäleitä). Olin sekoittanut aineen edellisenä iltana, pannen seokseen myöskin nousupulveria ja se oli tullut yöllä pois pytystä. — Kokemuksesta sitä täytyy kaiken oppia.

Eilen illalla tapahtui kaikista vakavin erehdys. Olin kiireessä kaatanut lihaliemen sijasta saippuavettä makaroonin höysteeksi... Viime yön oli koko komppania sairaana "sisällis-sota" vatsoissaan. Kaikki kokit kutsuttiin kapteenin eteen tutkittavaksi, "kuka meistä on vakooja" ja on tahtonut myrkyttää armeijan.

Minä katsoin kuitenkin parhaaksi tunnustaa erehdykseni, ennenkuin ehtivät meidän vatsamme sisältöä analyseerata. Olin erehdykseni huomannut liian myöhään keksiäkseni keinon mitä tehdä. — Nyt minulla on yksi pyyntö, jonka tiedän sinun hyväntahtoisesti täyttävän:

Ole kiltti ja lähetä minulle joitain käytännöllisiä ruokalaji-reseptejä jokaisessa kirjeessäsi. Nyt voisit ensin lähettää seuraavat:

— Kuinka voisin valmistaa suomalaista "si-

lakkalaatikkoa" ilman silakoita, sillä niitä täällä ei saa?

— Voiko "pumpkin-piirakkaa" tehdä porkkanoista, jos käyttää vahvasti mausteita?

— Keitin tänään papuja neljä tuntia, jonka jälkeen ne vielä kalisivat kuin kuorma läkkiastioita. Auttaisiko se pehmenemistä, jos niiden kiehuessa sekoittaisin pataan hiukan sulatettua dynamiittia?

— Kumpiko on parempaa keitettyjen veskunain mausteeksi, inkivääri vaiko sinappijauhe?

Tulen olemaan uudella alallani kiitollinen kaikista neuvoista, joita vaan suvaitset antaa. Tahdon työni tehdä niin hyvin kuin mahdollista. Sanotaan, että "tie miehen sydämeen on vatsankautta". — Tässä toimessa ehkäpä voinkin parhaiten palvella uutta kotimaatani ja samalla voi se tarjota minulle monta seikkailua ja tilaisuutta tutkia ihmisluonteita.

Kuules Maija, joku oli kuullut, kun kapteeni silloin minua kiusaili siitä Sven Duuvasta ja nyt kaikki pojat kutsuvat minua liikanimellä "Svenduula"; he eivät sitä kuulleet aivan oikein.

Olkoon menneeksi sitten —tästälähin allekirjoitan kirjeeni tuolla liikanimellä, joka tuntuu vähän romantillisemmalta.

Sinun nokipilkku nenässä häärivä "sweet cookie",

Sven Duuva nuorempi.

MAJANMUUTTO.

Maija Kilttiseni:—

"Ei meillä ole täällä pysyväistä kaupunkia ...", sanotaan hyvässä kirjassa. Juuri kun olimme jo vähän päässeet tutustumaan toisiimme, niin tuli käsky, että määrätty luku miehiä joka komppaniasta oli lähetettävä tykkiväkeen, Camp Pike'en Arkansasin valtiossa. Minun nimeni oli myöskin niiden kymmenen joukossa, jotka olivat määrätyt tykkiväkeen. — Tykkiväkeen! Ajattele! — En ollut häävinen jalkaväessäkään, mokoman hupsun puisen kivääreni kanssa, ja nyt kun sitten jouduin tykkiväkeen, niin minun on luultavasti tehtävä itselleni puinen kanuuna...!

Niin ikävää kuin onkin erota tovereista H komppaniassa, sattui kuitenkin niin, että uusi, erittäin mieluisa toverini Denverista tulee yhtä matkaa Camp Pike'en, toivottavasti samaan komppaniaan, mihin minäkin joudun. Hän on suomalainen, ainoa kansalainen, jonka olen tähän saakka leirillä tavannut. Hän on harvapuheinen, syvämietteinen, vaan helposti toisiin sopusuhtautuva luonne; siis vastakohtani. Hänen persoonallisuutensa on valtavan vaikuttava ja seuransa haluttua. Hän ei koskaan moiti turhan takia, vaan ottaa kaikki vastaan nurkumatta, niinkuin tämä ainakin olisi vaan kappale ihmisen edeltäpäin aijottua elämää.

Juuri hänenlaisiaan sitä näissä oloissa kaipaakin. Enin osa maassa syntyneitä, jotka ovat aina tottuneet isänsä ja äitinsä luona asumaan, ovat luonnollisesti liian pikaisia nurkumaan, enkä heitä siitä tuomitse. Se on luonnollista sellaiselle, joka ei ole paljon maailmata kiertänyt.

Toiselta puolen kuitenkin on amerikalaisilla se ihailtava puoli, että he väliajoilla osaavat lyödä kaikki leikiksi ja olla hilpeitä ja huolettomia ja pitää kaikenlaista lystiä. Sivusta katsoja luulisi heidän olevan matkalla riemujuhlaan eikä sotaretkelle. Junamme vaunujen seiniin on kirjoitettuna jos minkälaisia voimalauseita ja vitsiä Kaiserin kylvettämisestä, "kun me 'sinne' päästään". Ei kukaan anna mielensä painostautua ajattelemalla tulevain päiväin kaameaa vakavuutta. Suomalaisella on paljon oppimista tuosta luontaisesta amerikalaisesta ylioptimistisuudesta, taidosta hymyillä silloin, kun elämän kevät on muuttumaisillaan synkäksi yöksi — ainakin fyysilliselle osalle ihmistä. Minä olen jo monasti, vaikka en ole vielä tämän pitemmällä, sairaloisessa hengessä kuvitellut itseni ruhjoutuneena pommin tekemässä haudassa... Uh!... mutta mitä järkeä on, että hautaa itsensä, ennenkuin kuolee?!

Arvid toverini nauroi lapselliselle toivomukselleni meidän yksissäpysymisestämme. "Elä sinä aina murehdi turhia", sanoi hän. "Kyllä sinun luonnollasi tutuksi tullaan", vakuutteli hän vielä yhtyessään peliin, joka oli käynnissä lattialla. Hänellä näytti olevan vastustamaton halu "crap game'iin". Onneksi ei kenelläkään ole

senttiä eli nikkeliä suurempaa, sillä muuttomme sattui juuri ennen maksupäivää ja me olemme kaikin "poikki".

Ensi kertaa elämässäni matkustan oikein pullmannin vaunussa. Uni olisikin maistunut, ellei alavuoteessa olevat olisi nostelleet yläsänkyni pohjaa jaloillaan ja pitäneet monen muunlaista meteliä junan seisoessa asemilla, minne oli keräytynyt kansaa, joka toi ohikulkeville ("the boys") kaikenlaatuista murkinaa. Sitä oli koviksi keitetyistä munista (joiden kuorissa oli jonkun tyttöhuitukan osote — ah sitä seikkailukaipuuta) kananlihavoileipiin ja "kuumiin tamales'iin" asti. "Hot tamales" on meksikolainen herkku ja sitä tarjoilivat meille Oklahoman indiaanit, entisen Indian Territoryn läpi mentäessä.

Olemme juuri kulkemassa kuulun Arkansasin halki, kohden Little Rock nimistä kaupunkia, jonka lähistöllä Camp Pike on. — Arkansas on muun muassa kuuluisa siitä, että siellä junat kulkevat niin hiljaa, että veturin suojeluslaitteet täytyy panna junan perään estämään lehmiä hyppimästä junan päälle. — Jokaisella asemalla oli seisoskelemassa kamalan pitkiä miehiä, pitkäkarvaisia muuleja ja nuuskaavia naisia Punasen Ristin päähine päässään (viimeksimainitut kai olivat vaan antamassa tyypilliselle Arkansasin maisemalle sota-aikaista yhteisvaikutusta). Punasen Ristin naiset jakelivat meille prenikoita, suklaata ja paperosseja.

Kyllä meistä sotilaista on ruvettu yht'äkkiä hirveästi pitämään. Ihan hävettää. Olemme

tulleet isoiksi lapsiksi, joilla ei ole huolta leivän hankkimisesta niin kauvan, kun setä Sampalle Bostonissa paistetaan papuja; ei kuolemanpelkoakaan, ainakaan näennäisesti... Ajetaan me pojat vaan kyytillä, kyllä valtio rahdin maksaa — valtion talliss' on rautainen orhi ja kyllä se juosta jaksaa...

Tuo tuli minulle vastaavana mieleeni, kun kuulin poikain kuorossa laulavan:

"Good bye Broadway, hello France..." ja "Hail, hail, the gang's all here; what the h... do we care," j. n. e.

Ole hyvä ja kirjoita taas pian.

Sven Duuva nuorempi.

EKSYNYT.

Hyvä Maija:—

Kuten pelkäsinkin, jouduin taasen vieraaseen sakkiin. Junan saavuttua Camp Pike'en meidät eroiteltiin valtioiden mukaan. Meitä oli ainoastaan kaksi missourilaista noista kymmenestä, jotka lähetettiin tänne H. komppaniasta Funstonista. Denveriläinen toverini Arvid niin muodoin meni coloradolaisten kanssa jonnekin muualle enkä kenties häntä enää koskaan näe.

Kummallista, miten näissä oloissa pikiintyy tovereihin. Tuntuu kuin olisin menettänyt veljen. Ei edes huomattu siinä kiireessä keksiä mitään keinoa, minkä avulla voitaisiin toisensa löytää.

Mieleeni painui varsinkin meidän viimeinen puhelumme. Hän sanoi, että jos tahdon olla palvelevalla kannalla toisiin nähden (ottaen huomioon toimeni), niin täytyy minun ehdottomasti panna itseni toisen sijalle. Esimerkiksi: — Enin osa poikia on hyvistä kodeista, joissa äiti ja siskot ovat heitä passanneet ja palvelleet. Siitä on nyt vaan jälellä haihtumatoin muisto. Herättäppäs tuo muisto aika ajoin henkiin, tilaisuuden sattuessa, niin näet ihmeitä. Laita heille "pöytä koreaksi", jotain kotoista... osaathan jo tehdä piirakoita? — Kysy itseltäsi, miten sinusta tuntuisi, jos oltuasi kotvan aikaa poissa

ihmisten ilmoilta, naisväen seurasta, saisit äkkiä eteesi jotain kotikeittoista, mieluisasti pöydälle asetettuna. Tämän "isokasvuisen lapsilauman", amerikalaisen armeijan tunnuslauseena on "*When do we eat?!*" — milloin me syömme? ja myöskin: "Minne me täältä menemme?" Siinä ne ovat päähuolet, jotka tätä sakkia painaa! Koeta tyydyttää heitä edellisessä suhteessa, niin et tule sitä koskaan katumaan...

Noin jutteli muuten harvasanainen Arvid toverini.

Hyvä, hyvä! — Minä antaudun!

Annoin tykkiväen kapteenille Wm. Hedrick'ille suljetun kirjeen, jonka olin saanut entiseltä kapteeniltani Funstonissa. Hän luki sen ääneen, ylikersantin ja erään "shavetailin" (alaluutnantin) virnistellessä:

"Camp Funston, Kansas, Nov. 4., 1917.

Captain Wm. Hedrick:—

As a soldier the bearer of this note is an absolute zero but shows a great promise as a kitchen mechanic. I recommend him for such duty.

Iver Blomqvist,
Captain Co. H.
156 Inf.

(Arvoisa kapteeni):—

(Sotilana on tämä aapo täydellinen nolla (!), mutta näyttää erittäin lupaavalta "kyökki-mekanikkona", joten suositan häntä tuohon tehtävään.)

Istu ja pala! — Minäkö en muka kelpaisi heille sotilaana!? Miksi eivät he sitte anna minulle potkua täältä!?

Purin ison haavan huuleeni, tein "kokokäänteen" vasemmalla jalalla, melkein sekaantuen töppösiini. Sitten tein "kunnian", joka näytti pikemmin "pitkännenän" näyttämiseltä. Sain käskyn alkaa virkani uudelleen huomisin.

Sinun "katajaan kapsahtanut" Sven Duuvasi.

KARANTEENISSA.

Kiltti Maija:—

Nyt me jouduttiin oikein "pannaan" ja hengelliseen "inkvisitsiooniin!" — Olemme jo olleet täällä kaksi pitkää viikkoa ja nyt vasta olen löytänyt Arvidin... myöskin karanteenissa! Täällä nimittäin raivoavat kulkutaudit, joita koetetaan eristämisellä estää leviämästä. — Kai te näistä siellä maailmassa tiedätte.

Ensiksikin tahdon sydämellisesti kiittää kirjeistä, joita olen saanut viiteen asti. Olen iloinen, että sinä olet saanut sellaisen tahdon ja taidon kirjoittaa niin kauniisti minulle mierolaiselle. Lupaan koettaa jakaa sitä hyvyyttä ja lämpöä, jota kirjeesi hehkuvat, muillekin täällä. Toimeni ohella voin monella eri tavalla kehittää ihanteitasi töiksi. Useat pojista ovat ainoastaan lievästi sairaana ja minä olen koettanut saada heille jotain lämmintä kyökistä, varsinkin silloin, kun minulla on vapaata, nimittäin joka toinen jälkeenpuolinen. Joitakin on sairaalassa, jonne minä illan tullen juoksen (vahtien välitse) viemään heille kotoa saapuneet kirjeet y. m. s. Kerran saivat minut kiinni, kun olin viemässä sitruunalientä toverille, joka oli eristyksessä tuhkarokon takia. Pääsin kuitenkin luikkimaan takaisin, kun olin selittänyt "tärkeän" asiani hiukan kyyneleisellä äänellä. Vartija nauraen sa-

noikin, ettei armeijan sääntöjä tarvitse kaikkia kirjaimellisesti noudattaa — se on, jos voipi kunniallisesti puikkia niiden välitse... En kyllä lainkaan pelkää moisten pikkulasten tautien tartuntaa; minä tahdon jotain muodissa olevaa, kuten esimerkiksi "appendicitis", tai en ollenkaan, hah, haa...

Kuules Maria, miksi olit niin innostunut minun viime kirjeessäni mainitsemasta Arvid toveristani? Senkötähden että hänellä on sama nimi kuin velipuolellasi? — Et kuitenkaan sanonut, tunnetko hänet tai ei, etkä sitäkään, onko hän armeijassa tai ei — Enhän minä vaan nyt ala tulla hyljätyksi? — Minä tulen tekemään hänelle kaiken, minkä oma veljensä tekisi, vaikka et olisi pyytänytkään, sillä minä pidän paljon hänestä. Ymmärrän, että sinä olet niin jalo ja rakastat koko maailmaa — sen riiteleviä ja taistelevia ihmislapsia, niinkuin minäkin rakastan nykyistä maailmaani; ei sen tähden, että olen myötätuntoinen millekään militaristiselle, mutta koska kohtalo on meidät tänne johdattanut, niin tahdon minä ainakin tehdä voitavani palvellen lähimmäisiäni. Samalla en voi olla huomaamatta kummallista haltioitumista, jotain vastustamatonta pyrkimystä syöstä johonkin häämöittävään vaaraan joka kerta, kun iltasin soitetaan "Star Spangled Banner" ja tähdet ja viirut lasketaan vakavan juhlallisesti alas lipputangosta. Se on luullakseni vaan ohimenevää tunteellisuuteni haltioitumista, jonka isänmaalliset luennot, puheet ja laulut ovat aikaansaaneet. Tahdon kuitenkin olla senkin suhteen antautu-

valla kannalla — olen sen kenties velkaa uudelle kotimaalleni.

Kuules, ovatko kaikki ihmiset muuttuneet yht'äkkiä itsekkäistä maallista omaisuutta haalivista olennoista "laupeiksi samarialaisiksi?" — Me saamme tänne jos minkälaisia lähetyksiä, syötävää ja vaatetusta. Kaikki makeiset ja muut senlaatuiset jaetaan sakin kesken, kuten ainakin saman perheen jäsenille — Kissa yksin saaliinsa syököön, vaan emme me. Kuinka voimmekaan, te laupiaat samarialaiset siellä ja me reformeeratut pahat pojat täällä, yhäkin ajatella ja valmistella sotaa? Jospa ihmiskullat sen jälkeen, kun tämä temmellys on itsensä loppuun polttanut, jäisivätkin kaikki sellaisiksi, kuin mitä heidän nyt kuvittelen olevan. — Niin, rukoilkaat sen puolesta mutta... älkäätte unhottako kirjoittaa pojille!

Kerron, kuinka löysin toverini.

Olin Y. M. C. A. agentille antanut Arvidin nimen ja osotteen; Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys lähettää nimittäin tänne kasarmiin miehen pitämään jumalanpalveluksia sekä pieniä illanviettoja. Me emme saa karanteenista mennä "Y" haalille, missä me luonnollisesti olisimme vaarassa tartunnalle.

Hiivin kuitenkin tänään iltapuoleen Y-agentin osottamaan paikkaan ja pääsin sinne onnellisesti, joutumatta välillä "kakolaan". Mutta voi surua! Minä en saanut mennä kahtakymmentäviittä jalkaa lähemmäksi taloa, jossa hän oli. Suuri pyövelin näköinen entinen cowboy ojensi kylmästi pistimen poikittain eteeni minun yrittäessä

juosta Arvidia vastaan, puristaakseni hänen kättään ilosta, että hänet viimeinkin löysin. Hän ei sallinut toverini tulla viittätoista jalkaa lähemmäksi minua. Tuo vaan enensi haluani saada antaa hänelle lämmintä kättä ja jutella hänen kanssaan asioista, joista en voi toiskielisten kanssa tyydyttävästi puhella. Sydän oli täynnä jotain outoa pakotusta, etten tuossa muistanut, mistä puhua. Samassa ilmestyi ovelle ankaran näköinen kokki suuren lihapuukon kanssa ja huusi Arvidille:

"'*Double time*' *to the kitchen to finish the potatoes.*" (Hopusti kyökkiin perunoita kuorimaan).

Arvasin, että toveri raukka oli rangaistukseksi jostain joutunut viikoksi kyökkiin. Mennessään hän sai kuitenkin sanotuksi, että hän on aivan kuitti rahasta eikä tunne ketään, jolla sitä olisi. Pahaksi onneksi on Arvid tupakkamies ja luonnollisesti kärsii.

Ehkä huomispäivä tuo keinon... Terveiset lähettää

Sven Duuva nuorempi.

TERVETULLUT "KYMPPI".

Kilttiseni:—

Älä haaskaa sääliäsi minua kohtaan. Huomautan siitä ennen, kuin selitän asian.

Kaksi päivää senjälkeen, kuin löysin Arvidin ja toivoin, että jotain tulisi tapahtumaan, joka lieventäisi rahapulaamme, sain eräältä tuttavaltani kirjeen ja sen sisällä kymmenen dollaria ja 50 centin edestä postimerkkejä. Hänelle olin viisi vuotta sitten sen lainannut Duluthissa ja hän kai arveli minun sitä nyt tarvitsevan; — oikein arvasi. Apu oli siis aivan lähellä hädän ollessa tuntuva; — täytyy alkaa uskoa sellaisiin asioihin, joille ei ole ennen tullut vakavampaa huomiota lainanneeksi. Toivoin niin hartaasti, että voisin auttaa sentitöntä toveriani karanteenissa.

Juoksin siis sinä samana iltana viemään Arvidille viitosen, jonka hän ilostuneena vastaanotti ulkona kävelevän sotilasvartion välityksellä. Tieto siitä, miten iloinen hän oli vedellessään sauhuja ostamistaan savukkeista oltuaan hetken lakossa, on tietystikin minun omaa mielikuvitustani, silti varmaa, vaikkakaan en itse tupakoi. Iloitkoon kukin omalla tavallaan; — voinenhan tuonnempana ehkä omalla käytökselläni häntä vähän reformeerata...

Tulin iloisena omaa kasarmiani kohden, vaipuneena ajatelmiin hauskasta reisustani, enkä

huomannut vastaantulevaa alaluutnanttiani. Hän keksi minut ja ärjyi vihaisesti:

"Vai sinä karanteenia rikkomassa! — *You are under arrest!* (Olet vangittu!)

Taaskin kakolaan! ajattelin.

Jälestäpäin ei minua kuitenkaan tuomittu kakolaan, koska palvelustani kyökissä kipeästi tarvittiin. Minut vaan tuomittiin puhdetöiksi harjan kanssa porstaamaan rappusia sekä lautaisia sivukäytäviä, 7:stä 9:ään illalla. En ole voinut ennen kirjoittaa, mutta päätin tänä iltana sen tehdä, koska olen nyt tuosta alentavasta rangaistuksesta vapaa seitsemän päivää kuurattuani. Laskin, että olen porstannut puhtaaksi noin kaksi mailia käytäväpituutta. — Olisi siis ottanut noin 230 vuotta, jos olisi pitänyt porstata niin pitkältä käytävää, että olisi ylettynyt kerran maapallon ympäri. — Olin kyllä tuon rangaistuksen ansainnut ja siksi minua vaan naurattaa. "Opiksi koiralle kylmä sauna", sanotaan ja kyllä se niin on, että luulot täällä otetaan pahemmaltakin pois kuin minulta.

Pojat olivat niin kilttiä, etteivät tässä masennuksen tilassani jääneet minua ohitsemennessään töllistelemään ja ivaamaan. Ajattele, kuinka jaloiksi he ovat tulleet! Tällainen käytös nuorilta pojanhutikoilta ei olisi siellä siviilimaailmassa mahdollista, eikä luonnollistakaan.

Olen taas iloinen, että rangaistus on kärsitty ja saan ruveta uudelleen tutkimaan, miten saisi "krinkulan" onnistumaan näin kylmällä. — Juuriharja raukka, jolla irvissä hampain käytäviä hankasin, on aivan loppuun kulunut; sekin to-

distaa, että olen sanotun ahväärin toimittanut omantunnon mukaan (!)

Valot ovat sammutetut talossamme, joten minun on tätä epistolaa kyhättävä komppanian kylpylaitoksessa, joka on koko yön valaistuna... Sinun täytyy antaa minulle anteeksi tämä kamala kirjoituspaperi, jota vedän tuosta rullalta... Minä en ole voinut hankkia itselleni paperia, karanteenissa kun ollaan ja aikani kun oli tavattomasti ylösotettu porstaamisen kanssa.

Nyt jätän hyvästi ja lupaan taas pian kirjoittaa, koska sain niitä postimerkkiäkin. — Koetan tulla oikein hyväksi ja pelkääväiseksi esivaltaa kohtaan, enkä rikkoa tärkeitä säännöksiä.

Sinun pieni hupsu Sven Duuvasi.

Lisäelmä:—

Tänne muuttaessa jäi herjausnimeni Funstoniin ja siksi olen tästälähin allekirjoittava kirjeeni vanhalla tutulla nimellä

Jussi.

"HAH HAA..."

Enpä tietystikään välitä yhtään mitään ijästäsi, arvelen vaan sen olevan tuossa 19 ja 75 vuoden välillä... Niin, se villainen, käsinkudottu liivi oli kuin tehty minulle. Tuhannen kiitosta! Onkin ollut jo koko kylmä näin etelän ilmastoksi ja kasarmit ovat hatarat, kesämaan tapaan rakennetut. Sairastustapaukset ovat tuntuvasti lisääntyneet, muun muassa tulirokkoa ja keuhkokuumetta on ilmestynyt. Karanteenista pääsemisestä ei ole toivoakaan ennen kevättä. Vasta on joulukuu...

Minun sänkytoverini sairastui tulirokkoon ja minut luonnollisesti tuomittiin varmaksi seuraavaksi uhriksi, vaan ei ole näkynyt, ei kuulunut rokkoa, vaikka on jo muutamia päiviä siitä kulunut, kun hänet vietiin sairaalaan. Parittain nukkuminen on nyt virallisten puolelta lopetettu, että tartunta vähenisi. — "Ei tauti tartu eikä rutto rupee..." j. n. e.

Säälin poikaraukkoja. Ikävissään kun tuossa värjöttävät haalean lämmitysvehkeen ympärillä, ovat he helposti alttiina kaikenlaisille taudeille ja vaikutuksille; vertaavat kotinsa mukavuuksia tämän "Eevattoman" lautakylän vajanaisuuksiin. Kun kuulevat jonkun uuden taudin ilmestymisestä leirillä, — seuraavana päivänä on se heillä jo säessään.

Minä poika teen ilon "ihestäni" ja punatukkaisesta kersantistani ja siinä ohukaisia aamiaiseksi paistellessani, kukkojen aamuvirttään vedellessä laulelen näin:

"...minä poika nopsa olin hoksaamaan,
mihin hiileen puhaltaa;
Maija ei saanut suustaan halaistua sanaa,
vaan laittoi kahvia...

"Nyt mä annoin Maijalle sen sormuksen,
jota vuoden kannoin taskussain;
Maija lupas' ikuisesti olla omanain —
— Kun on ens' vuoden helluntai,
Jos on kaunis sunnuntai...,
Pidän pienen piknekin kiltin Maijani kanssa".

Nyt koska herkesin tässä hupsuilemaan, kerron sinulle, miten onnistuin vihdoinkin saamaan nuo pelätyt lauantai-tarkastukset vähän siedettävämmiksi. Ne ovat olleetkin tähän saakka hirveitä. Vaikka me kolme kertaa päivässä olemme porstanneet kyökin lattian sekä kuuranneet padat ja pannut, kunnes ne kiiltävät hymyilevänä kuin "Naantalin aurinko", niin siitä huolimatta ovat tarkastavat everstit ja majurit löytäneet vikoja kyökkimme talouden hoidossa. Kerran he eivät (kiukukseen) löytäneet mitään näennäistä epäkohtaa ja eversti Carmikael jo melkein antoi arvonumeron 100%, mutta kai hän lopuksi kuitenkin arveli, että tuo olisi liian suuri lahja nahkapojille ja... (!) ottaapas tuo ja komentaa meidät kokit näyttämään, jos alusvaatteemme on milloin viimeksi pesty. — Voi meitä! — Kolmella kokilla oli vallan kamalan likaiset alus-

vaatteet; minulla sattui olemaan ylläni villainen uimapuku, jota olin öisin käyttänyt estääkseni koipeni kylmettymästä polvia ylemmäksi, jos nimittäin sattuisin potkimaan pois peittoni.

"Te 'gosh darn' farmarit ja pesemättömät hyenan penikat!" kiroili raivostunut eversti Carmikael. Kääntyen kapteeni Hedrick'iä kohden jatkoi hän kuin miniatyyri ukkosen ilma:

"Kokkisi ovat kaikki isoja sikoja, sanon minä"; sitten kääntyen minuunpäin jatkoi: "lukuunottamatta tuota pientä porsasta..."

Eversti siis merkitsi kyökkimme arvonumeron alas 75:teen prosenttiin. Se olisi mennyt vielä sitäkin alemmaksi, jos hän olisi huomannut, ettei minun leukani ollutkaan ajeltu sinä aamuna. Olin vaan sivellyt vähän ihopuuteria sängen päälle, kiire näet oli, lauantai aamulla. — Hah, haa-aa, ajattelin, kun eversti oli mennyt ja sain vetää housuni takaisin uimapukuni päälle.

Sitten toisella kerralla tapahtui niin, että olin tehnyt 25 lemonpiirakkaa sunnuntaiksi ja ne nyt hymyilivät pöydällä rivissä, ruskotettuine "froostinkeineen", kun eversti Carmikael pontevan ankarana astui sisään toimittamaan tavallisen viikkotarkastuksensa. Silmänsä säihkyivät ennakkokiukusta, kuin Vesuviuksen kraaterin keskus, meidän hypätessä silmänräpäyksessä "smirnaan". Toiset virkaatekevät seurasivat everstiä pyyhkästen ikkunain raameja ja harvoin käytetyitä näkkileipäpannuja, siten etsien mahdollisesti löytyviä kärpäsen raatoja. He eivät unhoittaneet nuuskia kaappiamme, joka hei-

dän nenänsä kippuroimisesta päättäen tuoksui epäsuloiselta.

Seurasin pelosta palavin silmin everstin kierrosta ja nyt huomasin, että hänen kasvonsa alkoivat jostain syystä ihan ilmissä kirkastua ja hänen suunsa puhjeta hymyilyyn, aivan kuin aurinkoa seuraava Kansasin auringonkukka. Katseensa näytti olevan naulattuna lemonpiirakan viehkeään "froostinkiin."

Sanoi olevan "hauskan tutustua" ja pyysi kapteenilta lupaa saada maistaa. Kapteeni viittasi nyt minua sitä leikkaamaan. Kuin pelästynyt kaselli loikkasin nyt notkeasti, vapisevin veitsin leikkaamaan everstille hyvän kolmanneksen tuota herkkua, jonka hän "popsi" ilmeisellä nautinnolla. Minä luonnollisesti odotin toverillista "ritarilyöntiä" olalle ja onnittelin itseäni, että olin tuon konstipiirakan oppinut tähän mennessä tekemään, ettei käynyt niinkuin ensimäisen lemonpiirakan kanssa, jonka olin "omasta päästäni" tehnyt noin kuukausi sitten: — Vaikka leikkelin yhteen-ainoaan piirakkaan kokonaista yksitoista lemonia, ei kapteeni ("silkkisuoli") kuin kerran haukkasi ja pötki suu vinossa ulos, mutisten: "Sota on sotaa..."

Everstin ahmiessa "taideteostani" antoi hän toisten alempien upseerien vaan pintapuolisesti tarkastaa pajamme sekä katsoa kynsiemme alustat. Siitä lähtien olen tehnyt lemonpiirakkaa jokainen lauantai, että nuo pelätyt lauantaitarkastukset ovat muodostuneet odotetuiksi käviäisiksi. Eversti puhuttelee meitä ihan risti-nimil-

lämme ja lystikkäästi kyselee, ovatko minun esi-isäni olleet leipureita, j. n. e.

Hyvästi siis. Nyt koetan päästä tapaamaan Arvidia, jos suinkin onnistun.

Jussi.

TARTTUVAA! — PYSY POIS!

Suurisieluinen Ystäväni:—

Arvid, oiva toverini on tällä välin sairastunut keuhkokuumeeseen ja viety leirin sairaalaan. Tulin hänen kasarmiltaan raskain mielin, ei tietäen mitä tehdä. Kuitenkin päätin ensinnä mennä sairaalaan katsomaan, kuinka hän voi, tai onko hän elossa.

Sairaala on avoinna vierailijoille kello neljään, siis pari tuntia aikaa vielä. Laitos oli puolen tunnin kävelymatkan päässä, eristettynä suuren tammimetsän keskellä, jonne eivät leirin melskeet kuuluisi.

Kepein askelin nyt tuonne riensin, mutta sinne päästessä minulle selitettiin konttorissa, että toverini oli tarttuvien tautien osastossa enkä siis niin ollen voisi häntä puhutella. Kuitenkin — hätä keinon keksii.

Vähän aikaa katseltuani löysin tarttuvien tautien osaston, jonka ovenpielessä nojasi taulu, jossa seisoi "Contagious — Keep off!" (Tarttuvaa — Pysy pois) — Nyt olin pulassa. Minun oli nyt kuitenkin nähtävä toverini vaikka miten. Jospa voisit ymmärtää tuon sanan "pal" (toveri) merkitystä näissä oloissa! Se on niin paljon tahi enemmän kuin sisko tai veli siellä. Ystävyys ja uhraavaisuus mikä täällä on syntynyt, on puhdasta kuin kulta. Tällaiselle toveruudelle pal-

veluksen ja uhrauksen tekeminen on ihaninta nautintoa, jonka edestä mielellään antautuu mihin vaaraan hyvänsä.

Siispä otin ja kaadoin tuon varoitustaulun kauniisti portaille, kirjoituksen puoli alaspäin, että voisin kiikkiin joutuessa sanoa, etten ole sitä nähnyt. En silloin ajatellut, että täten saattaisin minun komppaniani toverit vaaraan tartunnalle. Ei edes juolahtanut mieleenikään, että tuo pieni juoni olisi ollut rikos, vaan ajattelin sen vaan turhantarkaksi säännökseksi, koska en muka itse pelännyt tartuntaa.

Astuin rohkeasti sisään ja olin heti lyhyen käytävän läpi mentyäni sairashuoneessa, jossa oli noin kaksisataa sairasta.

Varmuudella, aivan kuin itsestään löysivät silmäni heti Arvidin. Näin ainoastaan yhden hoitajattaren etäämmällä ja muutamia sotilasapulaisia, joilla oli uniformut, kuten minullakin. — Mahtoiko sairaanhoitajatar ensin luulla minua apulaiseksi, en tiedä; kuitenkaan ei hän heti tullut katsomaan ja minä olin jo Arvidin luona tiedustamassa vointiaan.

"Hyvä Jumala", huusi hän juostessaan pelästyneenä luokseni — "mitä teette täällä? Tohtori on saapuva sisään kymmenen minuutin kuluttua ja silloin olette hukassa; olette joutuva syytteeseen. Mitä oikeutta on teillä tulla tänne hakemaan taudin basilleja ja siten saattamaan vaaraan satoja toisia ympärillänne! Ettekö nähnyt varoitustaulua? — Pois heti!"

"Toverini Arvidin äiti murehtii kotona, kun ei saa kirjettä", ennätin sanomaan katkonaisesti. —

Tuossa samassa tunsin hänet suomalaiseksi sairaanhoitajattareksi, jonka olin tuntenut Duluth'issa...

"Selma! Elä suutu nyt! — Mikä Luojan lykky, että se olit sinä", sain sanoneeksi, ennenkuin Selma oli apulaisten kanssa sysännyt minut ulos. Olin jo etäämmällä, kun hän huusi jälkeeni portailta:

"Velvollisuus ennen kaikkea. Tiedätkö, että rikot valaasi, Jussi!? Kuletat tautia tovereillesi ja pian olet ehkä itse täällä. — Kuitenkin, voit puhua tänne telefoonilla ja sitten kirjoittaa toverisi äidille. Täältä ei saa kukaan kirjoittaa, sillä siten voisi tauti vielä levitä leiriltä uloskin. Lupaan pitää hänestä parhainta huolta. Mene!"

"Ole niin hyvä ja tiedota minulle telefoonitietä —:teen Artileryyn, jos mitään erikoista tapahtuu", sain vielä sanotuksi, ennenkuin Selma sulki oven.

Kuinka ajattelematon enkö ollutkin! Yhdestä huolehtien olen kenties saattava satoja vaaraan. Ajattelin vaan toveriani ja hänen äitiään..., mutta onhan kaikilla toisillakin äiti..., minullakin.

Konemaisesti seurasin hämärältä viivalta näyttävää tietä takaisin kasarmiini. Omatuntoni melkein soimasi minua petturina tovereitani kohtaan. Tunne-elämäni sitävastoin salli joitain myönnytyksiä lohduttaen minua sillä, että olin tahtonut jollekin tehdä palveluksen, harkintakykyni hiukan horjahtaen.

Olen taas onnellisesti kasarmissani. Vartio käy verkalleen talomme ympäritse... tuntuu

niin turvalliselta. — Korkeampi vartio liidelköön kasarmimme ympäri ja estäköön taudin ja surman meitä väijymästä.

Olen kirjoittanut Arvidin äidille seuraavan kirjeen:

"Hyvä Mrs. Lind:— Älkää murehtiko pojastanne Arvidista, vaikka ette saanekaan häneltä säännöllisesti kirjeitä. Hän on mitä parhaimmassa hoidossa leirin sairaalassa. Hänen hoitajattarenaan on eräs heimosisko Duluthista, joka ihminen on lähellä enkeliä jaloudessaan...

"Olin Arvidia tänään katsomassa. Hän voi hyvin, vaan ei saa hetkeen aikaan teille itse kirjoittaa, koska tartunta olisi kirjeenkin kautta mahdollista... Säännöt eivät salli sairaiden kirjoittaa kotiin sen vuoksi. — Kirjoitan uudelleen, kunhan taas kävästen häntä telefonitse puhuttelemassa. — Arvid on kunnon poika ja hänen äitinsä voi olla ylpeä hänestä. — Kirjoittakaa hänelle usein!"

Toivon, että nuo muutamat hajanaiset rivit rohkaisisivat hänen äitikultaansa kestämään kuorman, minkä sota on hänenkin hartioilleen jättänyt.

Johannes .

JOULU-ILO — YLIN ILO.

Kilttiseni:—

Tässä kirjeessä ei ole, Maija kulta, surun palaa! Tänään on Joulu! Me olemme kaikin lapsia kerran vielä. Kaikin me saimme sylillisen postia, kirjeitä ja paketteja — sukkia ja suklaatia! Uneksin koko yön kalkkunoista ja karpalohyytelöstä. Meillä oli 200 naulaa kalkkunakukkoja paria sataa miestä varten. Tämä ei ole enää sotaa! Tämän joulun muistan vielä seuraavana, jos...

Miksi sinä kirjoitit niin oudosti Arvidin äidin Mrs. Lindin suhteen? Tunnetko sinä hänet? Sallisipa Luoja, että me kaikin kerran yhteen tultaisiin! Taitaisipa siitä tulla sarja yllätyksiä ja pieni vaatimatoin romaani. Kenpäs tietää...?

Arvidille tuli eilen joulupaketti äidiltään, — iso olikin. Minä jouduin paikalla kuin tulisille hiilille, että miten minä saisin sen hänelle. Tuumasta toimeen:

Menin rohkeasti kapteenin luo, tein näppärän "kunnian", sanoen proosallisen koruttomasti:

"Minun toverini ja maamieheni Arvidin äidiltä tuli hänelle joulupaketti; — kas, onhan kapteenillekin tullut! Kai äidiltänne?" sanoin huomatessani vierellään avatun joulupaketin.

"Arvid on toipumaisillaan", jatkoin, ja minä

niin mielelläni sen veisin hänelle. Sen saaminen ehkä joustaisi hänen mieltään ja jouduttaisi parantumistaan".

Ehkäpä ääneni hiukan värisi, koska kapteenin kasvojen eleissä voi huomata tavallisuudesta poikkeavaa myötätuntoista, melkein isällistä sävyä. — Ei käskenyt sisään, vaikka joku koputti ovella.

"Annan sinulle luvan mennä kersantin mukana ensimäisen ja toisen vartion läpi. Senjälkeen voit käyttää omia vitsiäsi, päästäksesi "contagious" osastoon, jossa Lind on. — Good Luck!"

Tein kiitollisen "kunnian" ja kiirehdin kersantti Robertsonin mukana, povi riemua täynnä, sairaalaa kohti. Kersantti jätti minut, kun olimme päässeet rykmentin rajain ulkopuolelle. Sitten meninkin kuin siivillä ja kaikki oli vaan myötäistä. Kuorma-auton ajaja otti autoonsa huomatessaan isohkon pakettini. Sinilinnutkin, joita hyppi puusta puuhun, visersivät: "kamerad"... Kun pääsin perille, näytti tuo ilkeä varoitustaulukin vaan sanovan: "tervetuloa!"

En kuitenkaan saanut mennä sisälle. Jätin paketin portaille ja juoksin puhelimen kautta ilmoittamaan, että portailla on joululaatikko Arvidille.

Kun vihdoin sain yhteyden, sanoi Selma Arvidin jo penkovan paketin sisältöä. Hän voi hyvin, uskoen ja tietäen paranevansa. — Sanoi minullekin olevan sen sisällä pienemmän leivoksen, mutta että en minä sitä, luonnollisista syistä, saisi.

Niin, minäkin, melkein... ellei vain... sain paketin äidiltä. Kuinka hellä ja ajattelevainen se Arvidin äiti olikaan, kun hänen toveriaankin muisti. — Nyt kirjoitan hänelle kuitenkin kiitoskirjeen ynnä sairaalassa käynnisstäni, yksityiskohdittain.

Jussi Juhola.

HURRAH! — ELÄKÖÖN!

Kallis Ystäväni:—

Karanteeni on poistettu ja pojat ovat kuin villit, keväällä ensi kertaa ulos päästetyt elukat. He melkein asuvat Y. M. C. A. haaleissa, joissa näytellään eläviä kuvia ja pidetään iltamia. Kahdestasadasta miehestä oli ainoastaan 25 iltasella eilen illalla. He olivat menneet kaikin kaupunkiin (Little Rock), joka on noin kahdeksan mailia täältä. — On kuin olisi päässyt monivuotisesta vankeudesta.

Kaksi viikkoa sitten olimme jo vähällä päästä karanteenista; oli ainoastaan yksi päivä jälellä määrätystä ajasta viimeisen sairastustapauksen jälkeen, mutta silloin joku onneton taas sairastui, ennenkuin ehdimme päästä edes muutamaksi päiväksi pois eristyksestä. Poika raukka koetti salata tautiaan, että olisi edes joksikuksi päivää päästy pois... saaden hengellään maksaa hyvässä tarkoituksessa tehdyn erehdyksensä. — Hän on kuollut...

Tänään olin jo ampumaharjoituksissa, joissa koetetaan tarkka-ampumistaitoa eri välimatkoilla. Minä olin tilaisuudessa läsnä voileipien ja kahvin kanssa. Se oli kuin piknekki muuten, paitsi että minä olin vähällä saada lyijyä päähäni viedessäni kahvia niille, jotka eivät voineet jät-

tää paikkaansa juoksuojassa, jossa ampumatauluja rekorteerattiin.

Ojan jatkoksessa, joka yhdistää kolmensadan ja viidensadan jaardin matkan ojat, minä en hajamielisyydessäni tuossa jatkoksessa huomannut kumartaa, vaan päinvastoin kurkistin ylös ojan vierellä olevan multaläjän ylitse.

Samassa ampui joku pika-ammunnassa kaksi "kutia" liian alas, juuri kohdallani, peittäen minut ja "lunssit" mullalla. — Samassa huusi joku; "laskeu alas!" Tottelin ja aloin sormin etsiskellä mahdollisesti löytyviä tarpeettomia reikiä "anatoomiassani". — Illalla otin sitten itseni tarkemmin katseltavakseni, kun kaikki oli hiljaista ja pojat olivat menneet painia katsomaan. — Ainoastaan korvani vierestä oli poissa tukko hiuksia... olisikohan tuon luoti sivaissut? ...ai dunnoo.

Ylikersantti sai minut viekotelluksi koettamaan maaliin ampumista, kun rykmentti oli lopettanut ja varekset ja harakat olivat taasen uskaltaneet tulla lentelemään kentän ylitse. Minäkös tuota tähtäsin tarkasti, mutta näin samalla kertaa aivan liian monta maalia. Laukaisin kuitenkin — (ne olivat varmaankin minulle antaneet tupla-vankan latingin); se potkasi minut kumoon, mutta minä painoin vaan uudelleen liipasinta, kunnes kaikki viisi kutia oli mennyt. Heti senjälkeen heitti juoksu-ojassa ollut korpraali vereksen vareksen raadon meitä kohden, poikain nauraa hohottaessa täyttä kurkkua. — Olin sattumalta ampunut vareksen, joka sattui

olla liitelemässä ojan kohdalla silloin, kun aloin jymyn pommitukseni.

Koko sakki "onnitteli" minua kädestä pitäin. (!)

Juuri tässä tuli Arvid luokseni. Terveiset hänenkin puolestaan.

Sinun jääkäriksi valettu tinasotilaasi.

ERO TOVEREISTA.

Elämä on iloa ja surua, synkkää ja poutaista. Ilon aikana voipi jo alkaa odottaa pettymystä. Niinpä myöskin pettymyksen aikana voipi jo nähdä kultaisen ilon päivän sarastuksen, toivon silmillä. Siispä minäkin alan jo toivoa toverini Arvidin jälleentapaamista. — Hän on mennyt jo Ranskaan... meni ensiapurykmentin kanssa, joka kokoonpantiin äkkiä monen eri patterin miehistä. Meiltäkin meni puolet miehistä ja me olemme määrätyt muuttamaan piakkoin Camp Dix'iin Atlannin rannikolla ottamaan vaillinaiseksi tulleen rykmenttimme täyteen uusia miehiä. Sitten tulemme jatkamaan matkaamme "over there".

Arvidissa sekä toisissa tovereissani, jotka jo läksivät, menetin paljon, paljon. — Ystäväni, toverini, veljeni ja kaikki... Olimme jo kuin samaa perhettä. — Meille jaettiin pieniä Uusia Testamenttia Y. M. C. A'n puolesta, pitämään vireillä henkistä toivoa...

Pian olemme mekin matkalla päämaalia kohti. Pari harppausta vaan, yksi rannikolle ja toinen yli Atlannin. — Minusta kuitenkin tuntuu varmalta, että kaikki käypi hyvin ja pimeät voimat kukistuvat.

Jatkan tunne-tulkintaani lainaamalla Adelaide Procterin runon, "Dream Life", suorasanaisena:

Haaveilija.

"Kuuleppas, ystäväni, miksi toisinaan näytän niin iloiselta ja sitten äkkiä, ilman mitään näennäistä syytä muuttuen synkäksi ja sietämättömäksi."

— *"Puoli elämääni on rääsyisen, avuttoman ja hyljätyn kerjäläisen elämää; mutta toinen puoli yliherran, palvelijoita ja ihailijoita ympärilläni."*

— *"Puoli elämääni on mustaa murhetta, puoli runsasta riemua, yhä tuoretta ja nuorekasta; — Yksi näistä on mielikuvailua, mutta toinen on totta."*

— *"Kun olen vielä iloisena juhlimassa, niin jo synkkä aavistus valtaa minut: — Tämä ei kestä kauvan, — lähenee, lähenee tuskan ja murheen päivät."*

— *"Ja kun vaellan mieron tietä, niin yksi ajatus teitäni kirkastaa: — Pian, pian joudun paratiisiin, — 'uusi päivä kaikki muuttaa voi'."*

— *"Siis ystävä, näethän, — elämäni on kaksinainen; puoli iloa, puoli surua; puoli unta, puoli totta. — Siksi on iloni hillittyä ja suruni lohdutettavissa. — 'Uusi päivä kaikki muuttaa voi'."*

— *"Kumpiko, kysyt, on todellinen? Kumpiko haaveilua, ilo tai suru? — Älä kiihdy, ystävä! Se ei paljoa merkitse, tottapuhuen — en sitä itsekkään tiedä."*

Hyvästi siis. — Rykmentin numero on aina sama, vaikka muutammekin Camp Dix'iin.

Totisella ystävyydellä — Johannes.

"VOITTOKULKUMME".

Verraton Ystäväni:—

Lähdimme Pikesta niin äkkiä, ettei ehtinyt "mälliä poskessa kääntää". Olemme matkustaneet mukavissa pullmanneissa jo kaksi vuorokautta. Olemme tällä hetkellä kulkemassa luonnon-ihanien Allegheny vuorten ylitse Pennsylvaniassa. Silmät ja mieli tahtoo väkisinkin jäädä kaleidoskoopin tavalla ohitsekiitäviin seutuihin, joita ei kenties saa koskaan enää nähdä eikä noiden kumpujen rintehillä suven sunnuntaita viettää. Nyt kiertelee junamme laakson pohjaa ihanassa "Juniata Valley'ssä", missä on sinisenpäilyviä järviä, joissa kalaset pinnalla polskivat, kesäisessä helteessä kisaten.

Miksi tuntuu luonto ja kaikki niin rakkaalta juuri nyt, kun sen kotoisesta helmasta on matkattava hyiselle tappotantereelle?

Ja entäs ihmiset? Kaikki ovat vaan hyviä ja osottavat meille uskomatonta hyvyyttä ja myötätuntoa. Vaikka eivät tunnekaan meitä, näkee monen ädin ja siskon silmissä kyyneleet, kun he meille asemilla tarjoilevat jos minkälaista ruokaa sekä hyvyydestä uhkuvia rohkaisevia sanoja. — Miksi eivät ihmiset ole aina tuollaisessa suhteessa toisiinsa? Silloin ei sota olisi mahdollista.

Niin kauvan kuin ihmisen ja ihmisen välillä ei ole sopusointua, niin kauvan myöskin elää rii-

ta ja kateus, — sota ryhmien, puolueiden ja kansain välillä.

Tulemme saapumaan Dix'iin tänään iltapäivällä. Pysähdyimme Harrisburgissa tunnin ja paikallinen Punanen Risti tarjosi jääkermaa koko junalliselle poikia.

On lohduttavaa ja pidän sitä hyvänä merkkinä, että pojissa vallitsee niin hilpeä ja optimistinen mielentila. Tuo on kai tyypillistä amerikalaisissa ja minäkin koetan sitä enempi ja enempi itseeni imeä. — Otamme kaikki tyytyväisinä vastaan, niinkuin se tapahtuu; emme kiroile emmekä vaikeroi, "ennenkuin kuorma kaatuu".

Niin minäkin toivon, että tulisin tapaamaan toverini Arvidin siellä Ranskassa. Maailman ranta on mutkainen; — vaan älä mainitse hänestä kovin usein, ilmankin häntä ikävöin.

Kirjoitan taas, kunhan kotiudun Dix'issä.

Jussipoika.

MRS. BROWN, "Y" NAINEN.

Lämmin Tervehdys:—

Onpa jo melkein sananpartena, että amerikalainen sotilas on "the great lover", (suuri rakastaja), että hän rakastaa kotona ja kotoa poissa ollessa. Kotoa poissa ollessaan täytyy hänelle olla joku ijäkäs nainen äidin sijassa. Siskona pitää hänellä olla joku "Y" tyttö, joka voi puhua hänen kanssaan enemmän tai vähemmän tärkeitä asioita. — Veljiä taas, niitä hänellä on yltäkyllin ympärillään.

Minä olen koko tähänastisen elämäni niin sukkelasti liikkunut, etten ole vielä kovinkaan pitkälle ehtinyt tuossa lemmenleikkiasiassa. Mielipahakseni ovat kaikki mielittyni tahtoneet olla "vaan sisaria minulle". Nyt kuitenkin tunnen minä aivan erilaista, minulle vähän outoa tunnetta.

Se taitaa oudolle kuulua, hiukan "perheenrikkojalta", jos sanon, että olen rakastunut Mrs. Browniin, joka käy Y. M. C. A. haalilla paikkaamassa ja parsimassa sotilasten vaatteita, kaksi päivää viikossa. Hän on yhdistetty luonnetyyppi äideistä ja siskoista, kaiken hyvän ja äidillisen ilmiintulkitseva persoonallisuus. — Minä en ole ainoa, joka häntä kunnioitan ja ihailen. Hänen työpöytänsä ympärillä on aina joukko sotilaita, jotka sydämessään tuntevat samaa

kuin minäkin. He odottavat työn valmistumista, mikä paitaansa ja mikä takkiansa, joka on repeytynyt ja jonka ainoastaan naisen näppärät sormet voivat taitavasti ommella.

Hänen kanssaan olen saanut sydämellisemmin puhua, kuin kenenkään kanssa ennen armeijassa olo-ajallani. Äiti Browniksi me häntä nimitämme ja minä olen iloinen, että setä Samuli pakotti minut oppimaan kieltä, että voin paremmin ymmärtää Äiti Brown'ia.

Hän silittää myöskin heidän uniformunsa, kun he haluavat New Yorkkiin tai Philadelphiaan mennessä esiintyä oikein siistinä. Monet ovat ujoja viemään hänelle työtä, jota hän aivan ilmaiseksi tekee sentähden, ettei hän ole tilaisuudessa omalle kahdelle pojalleen tällaisia palveluksia tekemään. He ovat jo Ranskassa. Pojat ajattelevat Mrs. Brown'ia aivan liian hyväksi ollakseen luonnollinen ihminen ja haluaisivat häntä vaan katsella sekä hänen kanssaan puhella.

Olen kerran vieraillut hänen kotonaan Trentonissa, joka on tästä lähellä. Sain silloin nauttia mielestä haihtumattoman kodin tunnelman. Olin sen jo melkein unhottanut, sillä en ole seitsemään vuoteen ollut oman äitini kotilieden luona.

Koetan jollain tavoin saada passin New Yorkkiin, jossa minun lapsuuden toverini palvelee eräällä vaatetehtailijalla. Muuten New Yorkilla on jotain salaperäisen puoleensavetävää enkä tule säästämään keinoja, millä sinne pääsen.

Rykmentti on täytetty uudella aineksella

Pennsylvanian ja New Yorkin valtiosta. Kilttiä puhdasluonteisia maalaispoikia. Hauska tutustua!

Kun meitä aikansa sekoitellaan ja muutellaan, niin katoaa vähitellen se "vanha kauna", joka on vallinnut esimerkiksi etelän ja pohjoisen välillä. Kaikki aikaa voittaen sulautuu yhteen. Jenkki, Finni, Hunkki ja "wop". — Sota... valepukuinen siunaus. (?)

Kuules Maija, huomenna aikaisin menen marjametsään. On mustikkain aika ja lauantai päivä. Tahdon pojille laittaa jotain, joka heille muistuttaa kotia; jota heidän äitinsä laittaisi, jos olisi täällä, — kotitekoista mustikkapiirakkaa! Sen minä teen! — "Mitä te tahdotte, että ihmiset tekisivät teille, tehkäät se myös heille".

Lisää tulee pian.

Jussi.

SHRÄPNELLI.

Hyvä Maija: —

Kirjoitan tätä sairaalassa, (hyvä ettei kakolassa tai tuonelassa). — Sain juuri ilokseni kolme hauskaa kirjettä. Kiitos vaan! Olen juuri lähtemäisilläni täältä takaisin kasarmille katsomaan, ovatko perheeni jäsenet laihtuneet tai lihonneet tällä välin. — Asia oli näin:

Viikko sitten kun menin lauantaipäivän aamulla sinne marjametsään, niin kohtasi minua esimaku sodan kauhuista.

Olin jo saanut poimituksi kyllin mustikoita tehdäkseni kaksikymmentäviisi piirakkaa sunnuntaiksi, kun alkoi kuulua tykinlaukauksia ja suureen hiekkasärkkään, jota kuusi mailia etäällä oleva tykki käytti maalitaulunaan, alkoi poksahdella räjähdyspommeja. Olin nimittäin valinnut tuon paikan marjain runsauden takia, sillä ei kukaan ollut uskaltanut sen lähelle mennä. Lauantaisin ei oltu koskaan ennen harjoiteltu tykillä ampumista ja minä luonnollisesti oletin, että saisin olla turvassa tuona aamuna. Heille oli nyt kuitenkin määrätty ylimääräinen harjoitus, pitäen silmällä mahdollista äkkinäistä lähtökäskyä rintamalle. He alkoivat pommituksen kello seitsemän ja vaikka minä heilutin valkoista nenäliinaa antautumisen merkiksi, ei tuli vaan tauonnut. (Nenäliinani ei kai ollut kyllin puh-

taan valkoinen herättääkseen tähystäjäin huomiota.)

Aloin marjoineni pötkiä pois vaarasta, mutta kun olin päässyt vähän matkaa pakoon, ampuivatkin he huonosti ja yksi pommeista räjähti aivan lähelläni ja minä sain pienen shräpnellin kappaleen olkaani. Se teki pienen kolon mennessään ja minä onnittelen itseäni, ettei pahemmin käynyt. Onnistuin pusertamaan raudan sirpaleen pois ja kun pääsin kasarmilleni, sivelin vaan haavaa iodinellä ja leivoin piirakat enkä kadu sitä, sillä hetken perästä alkoi olkaani pakottaa ja kehittyvä verenmyrkytys alkoi synnyttää kuumetta. Olin silloin pakotettu ilmoittautumaan dispensaryyn, josta minut oitis lähetettiin sairaalaan.

Hoitajattaret pitivät tapauksen johdosta aika lystit ja lupasivat ehdottaa minulle hankittavaksi "haavaviirua" ...mitä sitten, kun yli merten on menty?!

Leikkiä sitä täytyi tehdä heidän kanssaan. Tänään, ennenkuin alkoivat minua lähettää täältä parantuneena pois, herkesin vielä heille "protesteeraamaan" laulaen näin:

"I dont' want to get well,
I don't want to get well, —
I'm in love with the beatiful nurse."

(En toipua tahdo,
Josp' en paranisi! —
Olen rakastunut herttaiseen hoitajaani.)

Ei minusta ole runosepäksi, kuten näet. — "Suutari pysyköön lestissään". — Siis jätän vuoteeni ja menen postittamaan tämän epistolani.

Jussi.

SE NEW YORKIN REISU.

Kiltti Maija-kulta: —

Sinä kai muistat Eevan ja Aatamin omenansyömisen historian? — Ihmisen luonnossa on vielä tänäkin päivänä se ajatus, että kaikki, mikä on kiellettyä, on suloisinta nauttia ja että se muka olisi tuo kauvan etsitty elämän salaisuus.

Niinpä mekin, tultuamme tänne Dix'iin, josta on Nev Yorkkiin ainoastaan "koiran kuuluma", ajattelimme, että se nyt vasta paikka mahtaa olla, kun ei sinne passiakaan anneta kuin hyvin harvoille sotilaille. Ainoastaan 10 miestä kustakin komppaniasta saa passin joka lauantai. Sotahallinto kai pelkää, että jos me kaikki hurjat pojat menemme sinne joukolla, niin mellastamme siellä niin, että nuo kuulut New Yorkin tapulitkin hajoovat kuin Jerikon muurit.

Well; tuli lauantai ja melkein jokaisella oli sisällä anomus päästä New Yorkkiin. Sitten tuli määräys, että jokaisen tuli saman lauantain aamupäivällä antaa kesä-uniformunsa vaatetuskersantille ja että uudet villaiset uniformut Ranskaan lähtöä varten tultaisiin antamaan heti jälkeen päivällisen. Me olimme jo ennen saaneet "puttees" (säärikääreet, jotka kierretään säären ympäri korkkiruuvin tapaan) ja myöskin olimme jo saaneet pienet hupsut "overseas caps" (lakit "sinne" menoa varten).

New Yorkin passit jaettiin heti päivällisen jälestä ja minä olin niiden kymmenen onnellisen joukossa, jotka pääsevät kaupunkiin. Me olimme kymmenessä minuutissa muuten lähtövalmiina, mutta uusia uniformuja ei vaan kuulunut. Kaikki vaan halusivat mennä jonnekin, mikä Y. M. C. A. haalille, mikä jonnekin naapurikylään.

Jospa meillä edes olisikin ollut housut, niin olisimme voineet mennä näin kesälämpimällä New Yorkiin ilman takkia, musta kravatti "regulation" paidan kanssa!

Keltä, oi keltä saisi lainata housut?

Kaikki naapurikasarmit olivat päivällisen jälestä tyhjentyneet kuin taikavoimalla ja meidän omassa kasarmissamme 200 kiukuissaan puhkuvaa housutonta miestä, jotka kaikki tahtoivat lainata yhden parin tyhjiä housuja ja mennä jonnekin sunnuntaiksi.

Hätä keinon keksii... Useampia viisaita päitä kun panee yhteen, niin syntyy siitä yksi rikkiviisas.

Joku totesi mittaus-opin ja anatomian avulla, että jos käärii nuo uudet säärykset niin harvaan, että ylettyvät polviin saakka, ei sivusta katsojat voisi sadetakin alta nähdä tuota loppua ulottuvaisuutta, mikä seuraa polvien yläpuolella. — Siis olemme pelastetut! — Sadetakit! — Hurrah!...*)

Onneksi sateli vähäsen, että oli näennäistä syytäkin esiintyä sadetakissa. Tuo pieni hupsu

*) Nöyrä kumarrus Mary Roberts Reinhardtille.

lakki ei kyllä ottanut oikein sopiakseen sadetakin kanssa.

Meitä oli kymmenen onnellista "iikkaa" junassa, joka hyvää vauhtia vihelsi tuota Amerikan "Sodomaa" kohti lämpöisenä heinäkuun lauantaina. Oi, kuinka teki mieli ottaa takkia pois, mutta ei saanut, sillä alakerrostamme verhosi ainoastaan siniset overhaalit...

Me naurettiin keksinnöllämme ja iloittiin saadessamme ehkä viimeistä kertaa nähdä tuo kuuluisa kaupunki, myöskin sen Finntowni ja Tähtelä. — Me poloiset emme tietäneet, ettei huomenna sada...

Junan saavuttua Pennsylvanian asemalle olikin kohta ilta ja me päätimme ottaa vastaan turvallisimman kaikista viekottelevista tarjouksista ja yöpyä pelastusarmeijan sotilas-majataloon. Koetimme parhaamme mukaan esiintyä vakituisten kävijäin tavoin, ettei omituinen vaatetuksemme olisi herättänyt huomiota.

Aamulla nousimme ennen muita vieraita, että saimme sadetakit yllemme, ennenkuin toiset heräsivät, sillä mahdollisesti voi heidän joukossaan olla sissejä.

Katselimme aamupäivällä Bronxin, olimme Woolworth tornissa ja Vapauden patsaalla ja kaikki kävi hyvin; aurinko vaan paistoi täydellä terällään eikä kenelläkään muilla näkynyt yllään sadetakkeja. Päätimme erkaantua, ettemme herättäisi huomiota, myöhemmin kokoontuaksemme Pennsylvanian asemalle.

Menin tervehtimään lapsuuden tuttavaani Riverside'lla, samalla hänet hyvästellen, että jos

niinkin sattuisi, kuten usein sattuu, — että "sinne" päästyäni... menisin vielä siitäkin eteenpäin...

Sitten menin Riverside katselu-autolla Central puistoon aikoen sieltä mennä Brooklyniin Pahkajaakon Finntownia katsomaan ja siellä täti Saaran kahville, ikäänkuin loppusiunaukseksi viettämälleni "suven suloiselle sunnuntaille."

— Juuri kun kumarruin syöttelemään järvessä uiskenteleville joutsenille rasvarinkeleitä, joita pistelin aamulla pelastusarmeijan kahvilassa taskuuni, kuulin takanani rapsetta, ikäänkuin joku olisi lähestynyt minua. Katsoin äkkiä taakseni ja huomasin punasella nauhalla varustetun militaaripoliisin, joka voitonriemuisena nauroi minulle vasten silmiä. — "Heh, heh", hohotti hän.

Omatuntoni ehti ennemmin kuin miltaaripoliisi ja sanoa tokasin, ennenkuin hän oli ehtinyt mitään syytöstä tekemäänkään:

"Onpas minulla passi", intin minä.

"Mutta eipäs ole housuja", väitti hän kalseasti, ilman myötätuntoa, vaikka huomasi, etten yrittänyt juosta pakoon.

Kerroin hänelle koko traagillisen pulmani ja vastustamattoman haluni saada näinä, ehkä viimeisinä "lihallisuuteni päivinä", nähdä tämä Baabeli ihan ilmissäni.

Hän oli varmastikin lapsetoin vanhapoika, koska väritelty taidelausuntani ja kyyneleinen ääneni eivät tehneet häneen mitään vaikutusta. Hänen naamansa oli vaiti kuin Egyptin Sphinxi;

— hän oli nyt tuo oikea n. s. "kovaksi keitetty"...!

Hän sanoi ison aikaa minua seuranneensa keksittyään jotain sinistä välkkyvän sadetakkini takahalkeamasta. — Sen olemassa olosta olin tähän saakka ollut aivan tietämätön; olin vaan ajatellut takin etupuolesta ja sen huolellisesti alas asti napinnut.

Soitin lapsuuden tuttavalleni, jonka luona olin tänään vieraillut. Se olikin oiva tuuma! — Mikä Luojan lykky, että Hannan haltijaväki oli uniformu-liikkeessä... Mr. Prestonilla oli suuri kontrahti hallituksen kanssa.

Kun pääsin tuon sissin kanssa New Yorkissa olevaan vankilaan, tapasin siellä neljä tovereistani, jotka oli tuotu sinne samasta syystä kuin minäkin.

"Hah, haa", yrittivät toiset nauraa minut nähdessään, mutta tuo nauru vääntyi pelonsekaiseksi tuskaksi. — Minä olin viimeinen, joka uskalsin jättää suuni edelliseen asentoon, koska tiesin että saan parin tunnin päästä housut, jotka Hanna lupasi telefonoida isäntänsä tehtaasta; ehtisimme vielä ajoissa takaisin leirille.

Odottaessamme pelasimme shakkia ja dominoa.

Tuli kersantti ilmoittamaan, että joku tahtoisi tavata private Juholaa...

Mitä tämä tarkoittaa...!? Näitä housujahan on kymmenen paria!

— En tiedä, mutta minulle annettiin nämä kaikki ja käskettiin kysymään private Juholaa.

Tässä oli tullut pieni hyödyllinen erhetys.

Pian tiesivät neljä toveriani ja minä, mitä tehdä; hyökkäsimme yhdessä housuläjälle, valiten kukin suurimmat. Käskimme tuojan viedä loput takaisin ja nyt ensiksi kauniisti edestämme kiittää Mr. Prestonia.

Pian olimme Dix'iin menevässä junassa, huoaten helpotuksesta, ettemme myöhästyneet. — "Hyvin siinä kävi, kun näinkin kävi."

Jussi.

HYVÄSTI, "ÄITI BROWN"!

Kilttiseni:—

Niin se olikin. Viimeinen matka se oli New Yorkkiin. Saimme äkkiarvaamatta käskyn koota kamppeemme ja lähteä aamuyöstä junalla johonkin satamaan, — mihin, sitä emme tienneet. Mitäpäs oli väliä; eipäs tarvinnut matkalipuista huolehtia. Samuli-Setä sen teki. Meillä on nyt kaikki maallinen omaisuus, muun muassa teltta ja vuodekin, hatun alla. Olimme jo puolen yön aikana valmiina junaan, mutta tuota jännityksellä odotettua lähtökäskyä ei vaan tullut ja me päätimme siinä lähtöä odottaessa vielä keittää "siivo kahvit". — Kyyneleet melkein tippuivat kahviini, kun siinä juodessani hyräilin Pasi Jääskeläistä:

Tule, tule minun ystäväni rantahan,
Siellä saat sinä nähdä mun.
Ojenna sinun oikea kätesi,
Kun mä hyvästi jätän sun."

Tiedän, ettei kukaan saa tulla.. rantahan.

— Junamme, joka nyt yön hiljaisuudessa luikiskeli läpi New Jerseyn, yön hiljaisuudessa, ettei Kaiserin vakoilijain pöllönsilmät meitä keksisi ja sitten tuonnempana laivaamme upottaisi, vaihdettiin nyt pääradalle Trentonissa, juuri Mrs. Brownin talon kohdalla. Useat pojista

tiesivät talon ja kaikki tietysti tunsivat "äiti Brownin".

Junan vielä seisoessa sivuradalla, alotti joku huudon: "Good bye, mother Brown!" ja se paisui valtavaksi meteliksi, josta kuitenkin voi erottaa vilpittömän kiitollisista sydämistä lähtevät sanat:

"Hyvästi, 'Äiti Brown'!"

Mahtoiko se olla sielutieteellisen, telepaatisen voiman vaikutuksesta vaiko metelin aiheuttama, mutta me nähtiin valon syttyvän yläkerrassa ja valkoiseen puetun muodon aukasevan ikkunaa.

Me emme kuulleet hänen sanojaan, poikain yhä toistaessa: "Hyvästi, äiti Brown! — Siunatkoon sinua Jumala!" — Näimme äiti Brown'in pään kohoavan ja kätensä nousevan ylöspäin ... rukoukseen...

Sitten me näimme teidän kotonaolevain toivoista, rukouksista, epätoivoista ja uhraavaisuudesta yhdistyneen symboolipersoonan luhistuvan läjään ikkunan eteen lattialle, päänsä suonenvedon tapaisesti nykähdellen. — Joku näytti rientävän paikalle ja kumartuvan hänen ylitsensä...

Junamme oli jo lähtenyt liikkeelle. — Oli onni, ettei vaunussa ollut kuin yksi ainoa himmennetty valopahanen... sain antaa sisäisen pakotuksen vapaasti kuohua äyräittensä yli, kunnes kyynel-lähteet tyhjentyisivät ja taas tulisi rauha.

Kirjoitan vielä Arvidin äidille hyvästelyni, ennenkuin saavumme satamaan. — Niin, kiltti Maija kulta, muistahan kirjoittaa pojille!

Pyytää Jussi Juhola.

HYVÄSTI AMERIKKA!

Rohkaiseva Sielu:—

Tämän kirjeen tulen jo postittamaan toisesta maanosasta. En tiedä minne menemme, kunne kulemme, — emme välitäkkään; jos tietäisimmekin, emme siitä saisi kirjoittaa kotiin — se tieto voisi joutua vihollisen kynsiin ja silloin he tietäisivät meitä väijyä.

Kiitos kirjeistä! Meille karttunut posti tuotiin laivaamme, ennenkuin se lähti satamasta. Eikö kummaa? Laivamme lähti aivan samalta laiturilta, jolle Cunard-linjan "Mauretania" minut jätti, kun tulin Suomesta! Soma "elementti" se on, se kohtalo...

Jättiläismäinen linjalaiva (Titanicin sisko) oli meitä odottamassa, kun saavuimme laiturille, jossa ei ollut yhtään saattajaa. Sanon sinulle laivan nimen myöhemmin, silloin kun ei enää ole sensuuria — kun on "maassa rauha ja ihmisillä hyvä tahto".

Aamu oli vielä hämärä, kun me olimme jo kaikin laivassa. Punasen Ristin naiset, viimeiset hymyilevät naisen kasvot, mitkä tulemme näkemään pitkään aikaan, tarjosivat meille aamukahvit. Voi miten se lämmitti sydäntämme tuo jäähyväis-kahvi; — heidän katseistaan loisti jumalainen hyvyys ja toivon varmuus. Tulemmehan me takaisin... eihän tämä viimeinen kerta ole, kun...

"...and we won't come back
till it's over 'over there'.
— Over there, over there, over th..."
(...ei me tahdokaan rauhaa,
emme kotihin palaa
kunnes kaiseri on makkaraa
ja prinssit "kuivakalaa"...(!!)
*— Sinne vaan, sinne vaan, sinne...**)

Mitähän ajattelee Vapauden Patsas? — Menemme juuri hänen ohitsensa. Suomesta tullessani ajattelin Liberty neidin toivottavan: "terve tuloa!" — Onkohan se nyt "terve menoa?"

Kuulemiin, sitten... Jussi.

"Meren aalloilla, kaukas kotirannalta
Minun purteni seilailee —
Myrsky aalloilla käy,
Eikä maata näy;
— Mua muistele armahain."

Hyvä Maija:—

Mitähän minä kirjoittaisin sellaista, jolla ei olisi militarista tärkeyttä?

Kaipa minä saan mainita tämän laivan mukavuuksista. — Osa meistä saa olla siisteissä, mukavissa toisen luokan hyteissä ja salongeissa. Pahempaa odotin.—Mutta oi sinua England, rakkaan "Queen Mariasi" kanssa! Miksi et ole opettanut lapsistasi parempia keittäjiä? Laivalla on englantilaisten ruokakomento. Pojat sanovat,

---

*) Anteeksi, Mr. Geo. M. Cohan.

että nuo "luujauhopullat" ovat hyviä ainoastaan haaksirikon sattuessa: yhden kun syö ja sitten ryyppää vähän vettä päälle, niin voi pysyä noin seitsemän vuorokautta veden päällä. Englantilaiset eivät ole vielä myöskään oppineet syömään leipää ja perunoita samalla kertaa. "Voi noita 'blodi jenkkejä'," ihmettelivät he, "syövät leipää perunain kera!" — Meille annetaan teetä vaan, ja sitten taas teetä; oijoi!

* * *

Merellä vaikka ollaan — aavalla, maisemattomalla, niin paljon tapahtuu ja näkee ilmiöitä, joista mielellään kirjoittaisi sinne teille, vaan emme saa... Jos esimerkiksi nyt otaksuisit, että me olemme tänään nähneet jäävuoren ja valaskaloja, tuosta teille ilmoittaen, niin heti tietäisitte, että olemme purjehtimassa pohjoista reittiä ja luonnollisesti murehtisitte, että saamme kylmää, raukat. Jos taas sanoisimme, että ajoimme öljylaivan kanssa yhteen, niin otaksuisitte siellä, että se olikin saksalaisen veden-alainen ja (suotta) olisitte huolisanne. — Sensuuri ei ole ainoastaan tarpeellinen, mutta hyväkin.

Laivalle ei oltu epähuomiossa otettu yhtään pään-alusia ja me käytämme pelastusrenkaitamme niitten asemesta; kaulasta vaan pään alle. Kyllä se uni vaan maistuikin; eikä aamulla ollut mitään pukeutumisvaivaa, sillä me emme ota saumaakaan vaatetta yltämme yöksi..., että ehtisi ensimäisenä aamiaiselle... (!)

* * *

Mutta nythän näkyy jo maata! — Kah, eihän se vaan ole vanha tuttu "Airismaa"? — Sinn Fein! Sanon minä.

Minulla on suunnattoman vastustamaton halu sanoa sinulle, mihin tulimme, mutta en saa. se sensuroitaisiin kuitenkin. "Sota on sotaa".

Jussi.

HAUSKA TUTUSTUA, JOHN BULL!

Maija Hyvä:—

Me olemme nyt eräässä maassa. Elä koeta arvata, missä. Minä kyllä olen ollut täällä kerran ennenkin. — Tänne tuodaan Keuruulta paljon voita ja Härmästä lankkuja. — Sensuuri ei tiedä sitä, vaan sinä kai arvaat. Tulimme suureen kylään, jota (suomea puhuen) nimittäisin "Maksalammeksi". Olen varma, että tämä on se, koska junaan mennessä marsseimme sen juutalaisen kaupan ohitse, joka on Cunard linjan hotellin lähellä.

Menimme junalla läpi maan, yöpyen eräällä n. s. "lepokämpällä" lähellä leveähköä ojaa, joka erottaa tämän maan siitä maasta, jossa marseljeesia soitetaan. (Hah, haa, sensuuri.)

Oli se irvikuva lepokämpästä: Sellaista surinaa, kuin ne pitivät "ylisellä" läpi yön! — Olisivat ne kaiserilaiset kai sieltä jotain päähämme pudottaneet, jos vaan olisivat tienneet meidän olevan aivan heidän kohdallaan. *Donner und blitzen!* — Älkää siellä turhia pelätkö. Ei täällä mitään vaaraa ole. Hui, hai. — Me olemme varovaisia.

Vartomme höyrylauttaa, jolla vihdoin pääsemme — sinne... — Sitten kun siellä olemme, niin ei sensuurikaan tule enää olemaan niin turhan-

tarkka ja minä saan sinulle kirjoittaa vapaammin.

Ihmisyyden ja "maailman demokratian" nimessä

Jussi.

TÄMÄKÖ SIIS ON RANSKA!?

Hyvä Maija:—

Tulimme yön ajalla yli kanaalin ja minä suuresti ihmettelen, että minulla on kaikki luut ehjinä ja hengen vähät niiden sisällä, sillä niin me olimme tungokseen sullottuina tuossa pienessä laivassa; kumma ettei laivan kyljet pullistuneet ulos. Laskimme, että kunkin osalle tuli yksi neliöjalka lattian alaa.

Oli siinä työ päästä uneen kiinni vartioitten juostessa edestakaisin pimeitä käytäviä, joissa meitä aapoja "nukkui" monikerrassa. Sitten tuli signaali, että submariini upotti laivan aivan lähellä meitä. Silloin syntyi paniikki ja kauhu vahtien kesken. Toiset olivat liian väsyneitä välittämään noin pienestä seikasta. — Vartio juosta hynttyyttää pitkin käytävää ja siellä täällä kuului älähdys... Olin puolinukuksissa, kun hän astua kapsauttaa ihan naamalleni, kovalla kenttäkengällään. Koni! — Katkasin hampaanikin siinä yrittäessäni purra häntä nilkkaan... tuo peijakas olikin upseeri ja hänellä oli saappaassaan rautainen kannustin!

Taas, syntinen, menetin tilapäisesti toivoni ja panin silmäni kiinni, rukoillen, että mokoma sardiinilaatikkomme paikalla uppoaisi. Olin kerrassaan välinpitämätöin, näkeekö tuota kuuluisaa Ranskaa tahi mitään muuta maata ilmoisna ikinä. — Sitten taas joku astui sydänalani pääl-

le ja silloin minä vaan kiittelin, luullen "noutajan" tulleen; tuperruin unensekaiseen tainnostilaan.

Herätessäni oli jo aikuinen aamu. Kaikki olivat jo menneet kannelle katsomaan uutta maata. Aurinko oli nousemaisillaan pilvettömällä itäisellä taivaalla ja elämä näytti taaskin kirkkaammalta ja toivorikkaammalta. Seine virran suulla olevat korkeat mäet alkoivat kirkastumistaan kirkastua ja vihertymistään vihertyä, kunnes voimme eroittaa maiseman yksityispiirteet.

Mäen kupeilla olevien huvilain tiiliset katot punertumistaan punertuivat ja ruusut kilvan hymyilivät yökasteessa kylpeneissä puutarhoissa. Jyrkemmät mäenkupeet olivat laitetut terasseiksi, rappu rapulta alhaalta ylös. Olivat kuin jättiläismäiset kukkaisraput; joita perhoset hyppelivät ylös ja alas. — Mutta mitä me noista... meille on luonto ja kauneus ollut ja mennyt. Nyt tahtoisimme luontoon ja kauneuteen tutustua, kun se on myöhäistä. Me riennämme sinne, missä ihmisnero tahallaan repii juuriaan myöten pois kaiken kauniin ja ylevän, jättäen kukkaiskenttien sijalle ammottavat haudat — tuoksuvien ruusulehtojen sijalle... myrkkykaasua ja ruttoa.

Tahdoin imeä itseeni koko tuon ihanan kuvan, satumaisilta näyttävine *chateaux* (linnoineen) tuolla mäen päällä. — Sitten ankkuroimme erääseen laituriin, joka on kai ennen sotaa ollut Suomen laivojen varsinainen satama, koska siinä seisoi suurilla kirjaimilla: "Suomi—Finlande".

Muistan Suomen merimiesten jutelleen "Havresta". Tämäkö se nyt oli? Silmäni koettavat etsiä valkotukkaista Suomen merimiestä, mutta turhaan. Tummakulmaisia olivat kaikki. — Olisinpa nyt saanut oikein suomenkielellä huudahtaa sieluni pohjasta jollekin heimoveljelle: "Hyvästi, maailma!", olisi tyyntynyt rintani, rauhoittunut myllertävä poveni.

Siviiliväestöä alkoi virrata meitä tervehtimään. Englantilaisia ja ranskalaisia sotilaita vilisi kaikkialla. Ilmapiirissä oli jo jotain sotaista. Seinillä näkyi ranskan- ja englanninkielisiä varoituksia kellareihin menosta ilmahyökkäyksen sattuessa. — *"C'est la guerre"*.

Ranskalaiset huusivat meille tervehdyksen *"Bon jour!"* (hyvää päivää) sekä nostelivat koreistaan ylös viinipullojaan, kai tervetulon merkiksi. He vuoleskelivat käydessään leivästä ja aina vähän väliä ryyppäsivät pullostaan. — Mahtaneeko tässä maassa juomavettä olla lainkaan?

. . .

Me vaan huusimme: "Minne me mennään täältä? — Koska me syömme?" Ne olivat meille suuresta merkityksestä.

Sinun "summassa" kulkeva

Jussisi.

TOINEN OSA.

Katsotaanhan nyt sitten kertomukseen...

"C'EST LA GUERRE".

(Sota on sotaa)

"Huh sentään", ajatteli Jussi Juhola, kun hän lepokämppään marssiessa luki suurilla kirjaimilla maalattua portin vierellä olevaa varoitustaulua. Häntä värisytti, että oli vihdoinkin jouduttu hyisille hurmeen ja tuskan mailla.

Vakaviksi kävivät toistenkin kasvot, kun he sitä lukivat: "*...ja jokainen, joka tavataan ulkosalla viisi minuttia sen jälkeen, kuin kirkonkellot ovat soineet hälyytyksen — ammutaan paikalla.*" — Laulaen olivat pojat marssineet noin pari mailia ylös mäkeä ja portilla olivat keveät rattoisat säveleet vaienneet. Väsymyskin valtasi raajat, sillä "merentakaisen" sotilaan taakka painaa noin 75 naulaa (ensimäisellä maililla).

Pessimistisemmät englantilaiset, jotka olivat meidän keveää ja iloista käyntiämme ihmetelleet, sanoivat puoleksi ivalla: "Mihinkähän nuo 'blodi jenkit' luulevat tuolla riemulla menevänsä — paraattiin...?"

Jussi paha oli nääntyä taakkansa alle, heikkorunkoinen kun oli; mutta ei kuultu nurisevaa sanaa häneltä. Suomalainen on sitkeä ja voi kävellä sisulla vielä jonkun mailin, (kuten hyvä foordi senjälkeen, kuin kaasuöljy on loppunut) kun voimat ovat jo loppuun kulutetut. Nyt kui-

tenkin oli vihdoin päästy taas yhteen "lepokämppään", numero 13, saatiin heittää tarakat maahan ja levähtää... paitsi kokit (Jussi poloinen), jotka saivat heti alkaa leikellä palasiksi lehmävainajaa, että saatiin nälkäiselle rykmentille kunnon mojakkaa.

Oli jo iltapuoli, noin neljän tienoissa, kun 1500 miehen suuruinen rykmentti sai vihdoin käskyn asettautua linjaan ruokittavaksi. Kokeilla oli ollut suuri työ pitää rykmenttiin kuulumattomat pois ruokatiskien äärestä. Nuo näpistelijät olivat meitä samoja ruskeita... amerikalaisiahan hekin olivat. Heitä oli fluun takia pidätetty ja olivat toipumassa Havren lähistöllä; joutuneet pois omasta sakistaan ja enemmän tai vähemmän toisten armoilla, ainakin mitä tulee ruokailuun.

Jussin tunteellinen sydänpoloinen pamppaili pelonsekaisesta säälistä, kun hän siinä avasi hillosäilykkeitä. Jotkut noista nälkäisistä tovereista ainoastaan yrittivät varastaa leivän palasia tiskiltä. Oli kova kielto, ettei saa antaa mitään rykmenttiimme kuulumattomille; — syököön kotonaan... omassa, mihin hyvänsä he kuuluvatkin.

Sitten astui eräs kalpea nuorukainen, arastaen kuin metsästäjän ahdistama jänes, ruualla lastatun pöydän luo ja etsi nälkäisesti Jussin katsetta, pyytääkseen häneltä jotain syötävää.

"Jumalan tähden, anna minulle palanen leipää", sanoi nälkiintynyt sotilas, kyyneleet silmissä pelosta, että hän mahdollisesti saisi kieltävän vastauksen.

Sanaakaan sanomatta otti Jussi aimo palasen leipää halasten sen ja levittäen halkeamaan paksusti marjahilloa. Hän kuuli kapteenin äänen takanaan, käännähti katsomaan ja loi häneen yhden pyytävän katseen ikäänkuin sanoen:

"Tämän kerran vaan, rakas kapteeni — sitten tottelen kaikkia säännöksiä". — Jos Jussista näytti, että kapteeni Hedrick nyökytti myöntävästi päätään, oli se vaan hänen mielikuvitustaan.

"*Mitä te tahdotte, että ihmiset tekisivat teille; tehkäät se myös heille.*"

Poika raukka kaappasi hilloleivän ja kuiskasi jotain kiitollista, mieleenpainuvaa Jussin korvaan, jotain joka teki häneen ilmeisen vaikutuksen.

Kapteeni lähestyi nyt Jussia, joka jo pelosta melkein lyykistyi kippuraan.

"Kuules Jussi", alotti hän. Minulla ei ole mitään sinun 'laupiaan samarialaisen' temppujasi vastaan, sanon vaan sinulle omaksi hyödyksesi, että jota pikemmin lopetat tuon 'pehmeän stuffin', sitä parempi se on itsellesi. Jokaisella on aivan täysi tekeminen omien asioiden huolehtimisessa. Jokainen itseään varten! Se on sotaa! — Kehoittaisin sinua juomaan hiukan "leijonan verta, että saisit terästyneen sotilaan kurssin", jatkoi hän vielä "kovaksi kypsyneellä" leikillään,

"Minne me menemme täältä!?

Se oli seuraava huokaus sen perästä, kun oli saatu vatsat täyteen, sen päivän ensimäinen ja viimeinen ateria nälkäisiin suihin.

Tähän kuitenkin yövyttiin ja nautittiin kaiva-

tusta levosta, pienistä, tilanteelle omituisista häiriöistä huolimatta.

Vihollisen ilmalaivat tulivat kuin tulivatkin pommittamaan Havrea sinä yönä. Kirkonkellot ilmoittivat, että aika oli tullut juosta turvaan maan-alaisiin suojahautoihin ja kellareihin. Otti vaan muutaman minutin, kunnes koko rykmentti oli suojassa emmekä kuulleet muuta kuin surinaa ilmasta sekä muutamia pamauksia alhaalta kaupungista.

Nuo ihailtavat amerikalaiset, jotka aina keksivät jotain iloa jos minkälaisessa tilanteessa, olivat jo siinä maassa polvillaan pelaamassa "kuutioita" toisten kertoessa kaskuja. Jussi se vaan oli ajatuksiinsa vaipuneena, kunnes vihdoin nukahti siihen kyyryisilleen.

Nyt kirkonkellot soivat jo toisen kerran, ilmoittaen että vaara oli ohitse ja että vihollisen tultasylkevät huuhkaimet oli pelätetty pakoon tai ammuttu alas.

Kuului vielä vihellys ja kaikki saivat luvan mennä telttaansa jatkamaan untansa, eikä kenelläkään näyttänyt olevan mitään mielipiteen lausumista tämän ensimäisen sodan esimaun johdosta. — Sellaistahan me odotimmekin. Joka ei tahtonut näyttää moukkamaisuuttaan, teeskenteli nyt ilmeistä välinpitämättömyyttä ja asiantuntevaisuutta. Enin osa näyttelikin erinomaisesti, tietystikin elvyttäen toivorikkaan hengen syntymistä ja säilyttäen luontaisen amerikalaisen optimistisuuden. — Pahemminkin voisi olla.

Jussikin oli jo imenyt sakilta osan heidän humooristaan ja hänellä näytti olevan jo koko lail-

la "pep" (krinaassia), kun kovalla lautalattialla makailevat pojat valittelivat vuoteensa kovuutta. Hän virkkoi vitsikkäästi:

"Tule tänne, Harry; minun alleni sattui lahoja lautoja ja minä en pidä pehmeästä vuoteesta".

Kuului pidätettyä "hevosnaurua" ja ulkona kävelevä vartio ärjyi jotain suun kiinnipitämisestä.

Kuului vielä muutamia tukahutettuja voimasanoja kuorsauksen joukosta, kuten:— "...panetko ne kengät jalkaasi! muuten meidän täytyy panna kaasumaskit päähämme. — Fyyh! kuka on syönyt kynsilaukkaa? — Tulehan lähemmäksi, että on lämpöisempi..."

Pian oli koko teltta kuin pieni käsinkäypä sahamylly; oli siinä krahinaa, sihinää ja lorinaa..

* * *

"...Tuli ehtoosta ja aamusta uusi päivä".

NE "SIVU-OVI" PULLMANNIT.

"Ajetaan me pojat kyytillä,
kyllä valtio 'rahdin' maksaa..."

Pojat olivat ylenpaltisesti lyötyinä hämmästyksellä, joka vähitellen muuttui ällistyksestä jäädyttäväksi tölmistykseksi, kun aamupäivällä marssittiin Havren rautatieasemalle, jossa parhaillaan lastattiin rahtivaunuja muonavaroilla: kannutetulla tavaralla ja englantilaisilla (ei eilisin leivotuilla) leipäpullilla.

Nuo vaunut olivat kuin tulitikkulaatikoita suuriin amerikalaisiin tavaravaunuihin verrattuna. Voimme huomata joitain nelikulmaisia ja kolmikulmaisia pyöriä; jarrut kai unhotettu epähuomiossa päälle silloin tällöin...

Kaikki pojat olivat muka tietäneet, että näin se käy, mutta he varmasti teeskentelivät kuten Jussikin, jonka naama oli enemmän pieksun pohjan kuin kasvojen muutoinen pettymyksestä, verratessaan näitä tottumiimme pullmanneihin Amerikassa. Nekin olivat nyt vaan menneisyyden muistoa ja yhtä epämääräistä kuin uni. — Parempi siis unhottaa maailman turhuus ja prameus. Turhaa on sivistys, mukavuuksien ja ihmeellisten koneitten keksiminen, kun se sitten näin päättyy.

— "*Chevaux 8 — Hommes 40*", (8 hevosta — 40 miestä) niin oli merkittynä vaunujen seiniin.

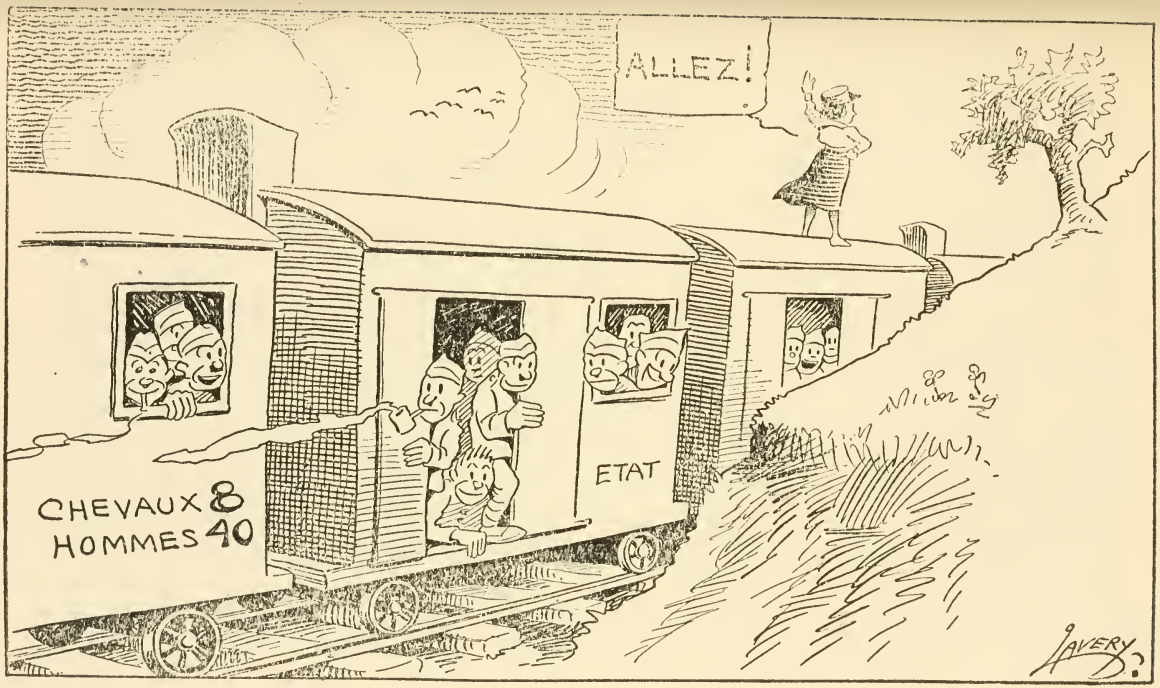

HEPONI ON KUIN KOIRASTEERI JA NAINEN ON JARRUTTAJA.

Kauhistus! Mahtanevatko he vielä panna vaunuumme kahdeksan hevosta neljänkymmenen miehen kanssa!? — *"C'est la guerre!"*

Niin, nuo siis olivat ne kuuluisat "sivuovi pullmannit"! — Rykmenttimme jaettiin 30-miehen suuruisiin joukkoihin — siis kolmekymmentä miestä kuhunkin vaunuun. Joku siinä pessimistisessä humoorihengessä laski, että tulisi noin neliökyyynärän sisältävä lattia-ala kunkin miehen osalle. Ei suinkaan sitä paljoa enempää voinut tullakaan, sillä persoonallinen "painolasti" otti myöskin tilansa.

Jussin nokka oli pahasti kippurassa, kun hän potkiskeli lannan kokkareita ulos ovesta. Pahukset olivat kai edellisellä matkalla kulettaneet noissa vaunuissa hevosia! — "Kaikissa sitä ollaan", mutisi hän tilaa tehdäkseen läjäillessään tomaattikannuja nurkkaan, alkaen sitten, ikäänkuin sydämensä vahvistukseksi hyräillä:

"Heponi se on kuin koirasteeri
ja hoijakka katajasta...
Flikkoja olen minä rakastellut
pienestä kakarasta."

Sitten muuttui maisema:— Sivuraiteelle, aivan sotilasjunamme viereen tulla tupsahti sairasjuna rintamalta, tuoden sadottain haavoittuneita englantilaisia ja ranskalaisia Havreen, josta englantilaiset sitten kuletettiin kanaalin yli oman maansa sairaaloihin. — Tuo oli kaamea näky, unhottumaton, äänetön pantomiimi, joka vaikutti epätoivoisesti junassamme olijoihin, jot-

ka vuoroin kurkistivat pienestä pääntasolla olevasta luukusta.

Ei kenelläkään ollut sanaakaan sanottavaa. Jotkut heikommat hiukan vaalenivat kasvoiltaan ja kyyristyivät vaunun nurkkiin ja lattialle mietteisiinsä vaipuneina.

Sairasjunassa olevat sängyt olivat täynnä käärеissä viruvia sotilaita, minkä käsi, minkä pää sidottuna. Leveän ikkunan läpi voitiin nähdä sairaanhoitajattarien ja lääkärien hyörivän ja auttelevan poloisia haavoittuneita.

Miksi täytyi meidän nähdä tämän ennakolta? Tuntuu kuin olisimme menemässä suin päin itse infernoon.

"Ihminen minne, minnekä sä; —
minnekä rientää ihmisen henki...?"

— Minne, minne menemme? — Emme tiedä, emme välitä. Hulluuttahan se olisi "mennä yli joen, ennenkuin tulee sillalle".

Juna oli kuitenkin jo lähtenyt liikkeelle ja pojat koettivat unhottaa pois mielestä tuon kamalan sairasjunan, pistämällä vuoroin päitään ulos neljästä vaunussa olevasta luukusta, katsellakseen syyskesäisen pohjois-Ranskan kukoistavia maisemia.

"Tässä se oli, missä 'Orleansin Neitsyt' poltettiin roviolla", sanoi historia-tietoinen ylikersantti junamme pysähtyessä Rouenissa.

"'S zät so?" kysäsi Jussi välinpitämättömästi, pyyhkäisten lisää saippuaa leukaansa. Hän oli alkanut ajella partaansa hämärässä vaunun nurkassa.

"Hassuksiko olet tullut, Jussi, kun partaasi olet alkanut ajella tällaisissa olosuhteissa, — vai aikonetko jo valmistella itseäsi hautaantoimittajalle?" kuului pahaa ennustava vitsi joukosta.

"Ettekö tiedä, että kokin tulee olla aina sileäksi ajeltuna," huomautti Jussi nauraen, jatkaen parturoimistaan.

— Samassa huomasi joku joukosta, että saippuavaahto olikin aivan punasta. Se oli komppanian mekanikko Steffen, hän ryntäsi asiaa tutkimaan ja kaappasi Jussin vesipullon haistellen sen sisältöä.

— "Vai viinillä sinä vain ajelet partaasi, pakana! Mistä olet sitä saanutkin? Et tippaakaan saa enää haaskata tuolla tavalla hyvää ainetta!"

Samalla alkoi kuulua "klonksis — plu, — glu, glu, glu" ja pullo kiersi ympäri aina viimeiseen tippaan Jussin ankarasti protesteeratessa.

Jussin oli ajeltava puolen tauluaan kuivaltaan, sillä kellään ei ollut enää tippaakaan vettä.

"Vorot! ...vikahisiksi valetut tinasotilaat!" sähisi Jussi kiukustuneena, nyhtäesään jälellä olevat höyhenensä tylsistyneellä "giletten" terällä.

— "Sain viinin innostuneelta fransmannilta lahjaksi asemahuoneella, kun häntä tervehdin ihan ranskaksi, sanoen *'Bon Jour, monsieur!'* Olin sen oppinut Monte Criston Kreivistä. — Tuo viini oli kitkerää kuin pikiöljy", selosteli Jussi, "niin päätin sen käyttää saippuani kostikkeeksi."

Alkoi jo hämärtää ja kyllä siinä iltayöstä toi-

nenkin kasku kerrottiin ja toinenkin nauru naurettiin, ikäänkuin tingillä, kun siinä yhden kynttilän valossa istuttiin vaunun lattialla. Ivailimme saksalaisia ilmailijoita, jotka eivät kertaakaan osuneet junaamme, vaikka pudottelivat useita pommeja iltayöstä. Rouenista lähdettäissä voimme kuulla. kaukaista tykinjyminää Amiensin rintamalta ja nähdä etäisen leimauksen aavemaisen kangastuksen pilvissä.

Sitten nuo ilmiöt etenivät etenemistään, kunnes kokonaan katosivat. Juna oli menossa länteen käsin, Bordeuxia kohden, jonne pojat vietiin vähäksi aikaa treenaamaan.

* * *

Koko seuraava päivä ja sitä seuraava yö matkustettiin edelleen. Suurta hauskuutta aiheutti nainen junamme jarruttajana. Kuultiin kimeän äänen vaunun katolla komentavan: *"allez!"* — (lähteä liikkeelle). Silloin kurkisti joka luukusta reijän täydeltä ruskealakkisia päitä, nähdäkseen, oliko meillä todella nainen jarrumiehenä. Se oli! *C'est la guerre!* (Sota on sotaa!)

Maisema oli muuttunut paljon sitten ensimäisen päivän. Lähellä Bordeauxia alkoivat kauniit vihertävät mäet, puhtaanvalkoisine lammaslaumoineen viehättää silmää. Kypsiä viikunoita täynnä olevat viikunapuut aiheuttivat suumme vettymään. — *"When do we eat?"*

Viinitarhoja punervine ja sinervine rypäleineen hymyili kaikkialla. Bordeauxin läpi mennessä ei sodasta voinut huomata muuta todistetta kuin paljon ruskeita (amerikalaisia) unifor-

muja sekä ...mustalla hunnulla verhottuja naisia — sodan leskiä.

Rautatiepengermälle ulottuvilla takapihoilla vilisi tummatukkaisia ranskattaria, toiset pesuaan ripustamassa ja jotkut kaloja kuivailemassa auringon paisteessa. Miehiä ei näkynyt juuri ollenkaan. (!)

— Tuolla joen partaalla oli joukko naisia tekemässä jotain, mikä oli ainakin amerikalaiselle latinaa. "Mitä kummaa he tekevät?" kysyi joku.

"Kysy Jussilta; he is a 'wop'," ehdotti toinen.

"Kiitos kunniasta", hymähti Jussi; he ainoastaan pesevät pyykkiään kurikalla, siinä kaikki, selitteli Jussi itsetietoisuudella. "Vanha hyvä tapa sanon minä. — Nuo toiset taas, tuolla etäämmällä, huuhtovat suolia, joita käytetään makkaran kuorina", jatkoi hän asiantuntijana, selittäen mainitun prosessin yksityiskohdittain.

"Kaikkia ne nuo 'foornerit' käyttävät", surkutteli eräs airis.

"Kyllä vielä sinäkin, 'silkkisine vatsoinesi', sitä mielelläsi söisit, jos saisit, kunhan kyllästyt ainaiseen mojakkaan", ennusti paatumaan alkanut Jussi. — "Älkäät te pitäkö sitä amerikalaista mittapuuta ainoana oikeana toisia arvostellessa, niin tulette jotain oppimaan heiltäkin", jatkoi Jussi vielä.

Menimme Garonne joen yli siltaa, jota myöskin kulki käypäläisiä. — Oli siinä kopsetta ja pauketta: Kaikilla melkein oli puukengät jalassa. Ensin kuultuamme kopseen luulimme sillan olevan korjauksen alla ja joukon nikkareita lyövän nauloja lautoihin. Näytti kuin olisivat ve-

delleet kahta silakka-kaukaloa kintuissaan. — *"C'est la guerre"*.. .Nahka tarvitaan upseerien kiiltosaappaisiin.

Bordeauxissa saatiin täyttää vesipullot ja Jussi oli lyönyt viisi frankkia vetoa ylikersantin kanssa, että hän voi ottaa kylvyn yhdessä litrassa vettä. Junan lähdettyä odottivat kaikki jännityksellä vedon tulosta. Ennustettiin, että Jussi voisi sen tehdä, koska kerran oli voinut partansakin ajaa viinillä.

Jussi yksinkertaisesti mittasi kupillaan puolen vedestä kaataen sen pienehköön pyyheliinaansa. Sillä hän nyt kasteli ruumispahasensa ja saippuoitsi sen kiireemmän kautta, ettei kuivuisi. Sitten hän hankasi saippuan pois vääntäen liinan useita kertoja, kastaen sen jälestä jälellä olevan veden liinaansa, jolla taas huuhtoi saippuaisen ihonsa puhtaaksi. Nyt hän väänsi liinan kuivaksi ja kuivasi sillä itsensä. — *Finis.*

Hurrah! Jussi voitti viisi frankkia ja joku ehdotti häntä ottamaan tuolle vettä säästävälle keinolle patentin.

* * *

Oli saavuttu suurelle hiekkatasangolle, jossa ei näkynyt lainkaan ihmis-asumuksia. Marssittiin viisitoista kilometriä hiestyttävässä helteessä. Se oli Jussille kova kyyti, mutta koska ei hän suomalaisen sisulla tahtonnut mitenkään ollä "kääkky", niin hän puski yhä vaan eteenpäin. "Olisivat tuon antaneet ajaa autolla", sanoi sääliväinen vierustoveri, joka näki Jussin hikoile-

van kovasti ja paiskaavan pitkälleen joka kerta, kun levättiin.

Kun vihdoin saavuttiin entiselle ranskalaiselle vankileirille "Camp De Souge", saivat Jussi ja toiset kokit ruveta suurella kiireellä puuhailemaan päivällistä, toisten levätessä. Jussi raukka oli konsanaan unhoittanut muinaisen sydänvikansa. Taisi sydämensä ollakin jo varustettu extra silinterillä.

"POUTAINEN RANSKA"...! — HAA...!

Nyt näemme Jussin ahertavan suuressa cooperatiivisessä kyökissä, jossa neljä eri komppaniaa keittää ruokansa. Hän murjottaa suutuksissaan siitä, että kärpäset ja muurahaiset uhkaavat valloittaa koko hoidon. Niitä on tuhansia ja tuhansia ja kaiken lisäksi on ylitarkastaja, pirullinen majuri Hardhead kulkenut kyökissä jo tusinan kertaa, moittien kärpäsistä. Jussi lyöpi kiukuissaan kärpäspiiskan rikki muutamalla lyönnillä eikä välitä hitustakaan, jos raadot lentelevät ryynipuuroon, joka on palamaisillaan pohjaan keittouunin päällä.

Fluu on alkanut raivota täälläkin ja poikain täytyy nukkua öisin ulkona sateessa. Onkin satanut kolme vuorokautta yhtämittaa ja telttan naulat irtautuvat hienon sannan kastuessa ja märkä teltta putoaa päälle.

"Poutainen (!!!) Ranska".

Tänä aamuna oli Jussiparalla ollutkin ihan "kolmannentoista päivän" pahaonni. Telttansa kun oli ihan räystään alla matalalla paikalla, kastui hän pahasti sekä alta että päältä. Hän yritti hiipiä salaa mukavaan tyhjään huoneeseen, mutta vartio hänet siitä esti. — "Säännöt ovat sääntöjä" — ja tämä on sotaa... Jussin herätyskello, jonka piti soida kello kolmen aikana, olikin siinä vierellään yrittänyt hukuttaa

itsensä ja lakannut käymästä. Jussi oli heränyt tunnin myöhäiseen — uiskennellen pahnansa päällä.

Ensi kertoja elämässään kiroili hän ja kyseli ruokailukersantiltaan, kuuluuko se luonnolliselta. Robertson oli hauska sälli ja oli ihmetellyt monasti ja ehkäpä ihaillutkin Jussin siveää kieltä; hän nyt sanoi Jussin kiroilemisen kuuluvan "niinkuin tytöt heittelisi kiviä". — Jussi lupasi, ettei hän tämän perästä "heittelisi kiviä".

Tuon kolmannentoistapäivän illalla kirjoitti Jussi tuntemattomalle sielutoverilleen Maijalle vähän epätoivoiselta kuuluvan kirjeen:

A. E. F., France.

Tuntematon Lohduttajani:—

Kiitos vilpitöin kirjeistä, joita olen saanut useampia, paitsi kahteen viikkoon, joten olenkin taas menettänyt toivoni. En mainitse tarkemmin asianhaaroja, sillä sensuuri ne kuitenkin sieclisi mustalla.

Sensuurin kiusallakin sanon, missä me olemme. En näe siinä mitään vaaraa:— Ota erään hyvin tunnetun kannutetun maidon nimestä pois viimeinen kirjain ja lisää siihen "aux". — Se iikka, joka sensuroipi suomenkieliset kirjeet, ei ole koskaan käyttänyt Borden'in kuivattua maitoa, eikä niin muodoin huomaa tätä.

Me emme saa puhua pahaa esivallasta. Maija kulta, minä vaan siis sanon, että minä tunnen ensi kerran elämässäni kateutta nähdessäni lähimmäiseni onnellisempana, kuin itse olen.

Fluu se muka on! — Voisitko ajatella höyhensänkyä pehmoisine tyynyineen ja lämpimine väl-

luineen tyhjänä lojottavan vieressäsi ja sinä makaamassa kovanpuun rahilla, jota kohden joku heittäisi vähän väliä ämpärillisen vettä? Etkö kömpisi untuviin, vaikka "haarniskoittu" seisoisi siinä vartiona? — Kuules, minulle alkaa kasvaa luonto ja krinaassi, enkä olekaan enää mikään lampaannahkainen tuppi, enkä mikään "Jussi-Serafiia", kuten iso-isäni minua joskus herjasi.

Kuivat, puhtaat suojat ovat öisin tyhjänä, meidän maatessa ulkona penikkateltoissamme. Upseerit ovat kaikki "raittiinilmanhulluja!" Lentsu... Oi jospa minullakin olisi lentsu, tahi edes appendicitis, että voisin kelliä mukavassa kodikkaassa sairaalassa, pehmeät huopatossut jaloissa ja paksu aamunuttu yllä, odotellen vaan pyylevää hoitajatarta tuomaan buljonkia ja "pehmeäksi keitetyitä", sijalle ihan...

Katselin heitä nälkiintynein katsein korkean piikkilanka-aidan lävitse, joka on kai tarkoitettu estämään onnettomia terveitä menemästä väkisin sairaalaan herrastelemaan, "lentsumaan", — ja kuolemaan...

Ah, kuinka heitä kadehdin! — En saanut kunnon päänkivistystä edes, vaikka olen kastunut joka yö; melkein jo luulen itseäni sammakoksi, kun unissani käännyn suulleni ja kuorsaan santavallin läpi. Nyt alan kuitenkin toivoa, että joko sade tahi fluun-kauhu taukoaisi.. Asukkaat sanovat, että täälläpäin sataa 367 päivää vuodessa. — Toivossa eletään.

Älä, Maija, käsitä ylläolevaa sananmukaisesti, vaan lue rivien välistä. Olen käyttänyt "ultra-

impressionististä", suomeksi, liiottelevais-havainnolliskuvannollista tapaa, heittääkseni tuhkaa sensuurin silmiin.

Mukana seuraa sinulle muistiksi muutamia seteleitä, joilla meidät juuri ikään maksettiin. Älä luule niitä saippuakupongeiksi... se on ranskalaista rahaa. Saimme sitä noin puolitoista kourallista; en ole näet vielä oppinut sitä tarkemmin laskemaan. — Ehtymättömällä kunnioituksella, Jussi.

Jussi nuolasi kotelon suuliiman määräksi ja löi nyrkillään kotelon kiinni. Sitten kirjoitti hän kotelon päälle, osotteen ohella: "*Keskus-sensuuri*: — *Suomea*" — Ja vielä lisäelmän:— *Ei sisällä mitään militaarisesti tärkeää; ainoastaan perheasioita*". (Sana "perheasioita" raskaasti alleviivattuna.)

Sitten puki Jussi sadetakin, kummisaappaat ja rautahatun ylleen; otti herätyskellon, jolle hän oli rakentanut pienen puisen lautan, ettei hukkuisi yöllä; meni ulos öiseen sateeseen, kovakouraisesti läjäten alaspudoneen märän telttansa ja pistäen sen olkisäkin alle päänsä alaseksi. Nyt hän loikaisi itsensä pitkälleen.

Vielä hän painoi tyhjän tomaattikannun herätyskellonsa päähän sateenvarjoksi ja — antoi pilvien sataa...

* * *

— "Cootit" ja viralliset vartiot muuttivat aika-ajoin vahtivuoroa ja tuo Ranskan "poutainen" taivas vuodatti säälin kyyneleitä Biscayan lahdelman hiekka-aavikon ylitse.

SISSIT.

Kaikki on hiljaista takalinjoilla lähellä Belleaun metsää, jonne —:des rykmentti oli muuttanut noin viikko sitte Camp De Sougesta, jossa heitä treenattiin. Kello oli noin kolmen tienoissa aamulla ja Jussi oli ollut jo kotvasen aikaa laittamassa tulta pyöräin päällä olevaan keittovehkeeseen. Se oli lykätty vanhaan halkovajaan, jonka viholliset olivat pahasti ampuneet reikiin kylää pomittaessa. Heidät oli sittemmin ajettu takaisin.

Jussi ei ollut vielä herättänyt apulaisiaan, sillä hän tahtoi ensin saada kahvin valmiiksi ja sitten vasta herättää heidät aamukahville, että olisivat koko päivän paremmalla tuulella. Koska Jussi ei voinut ketään pelottaa voiman näytteillään, teki hän sen pienillä konsteilla, jotka olivat varsin käypää tavaraa näissä oloissa.

Hän oli juuri saanut ensimäiset pannukakut käännetyksi, kun hän kuuli hiljaista puhelua ulkoa. Hän painoi päänsä ovenrakoon paremmin kuullakseen ja tuskin voi olla kiljaisematta hämmästyksestä kuullessaan kaksi miesääntä selvällä suomenkielellä puhelevan hiljaa ja ottavan ylös päämajamme aseman, seuraavan päivän pommitusta varten.

Herra varjele! He ovat sissejä... varmaankin Saksan armeijassa palvelevia suomalaisia vapaaehtoisia, joiden vuoro oli tullut lähteä yöllä vakoilemaan.

Housunsa tutisivat pahasti, eikä hän tietänyt mitä tehdä. Ei hän siinä lainkaan muistanut pistooliaan, joka oli vajan pimeässä nurkassa, missä apukokki Kehr nukkui. Hölmistyen tykkänään alkoi hän vaan hyräillä tuttua ja tilaisuuteen sopivaa suomalaista laulua: "Voi äiti parka ja raukka, miks' minun..." jatkaen vaan kakkujen paistoa; sissit tietystikin korva oven raossa kuunnellen. Jussi alkoi odottaa armollista luotia ja lukea Isä Meitää ja Herran Siunausta.

Samassa tunsi hän jotain kylmää takaraivollaan ja luihin asti jäädyttävä ääni sähisi huonolla englannin kielellä:

"Sano paikalla, onko —:des rykmentti raskasta tykistöä tässä kylässä!?"

Ovella vahtia pitävä mies, joka oli saksalaisessa uniformussa, (takana seisovaa ei Jussi vielä ollut nähnyt) sanoi Jussin niskassa pistoolin piippua pitävälle suomeksi: "Ota vaan kaikki tiedot, sillä ei ole aseitakaan."

"Mitä minä näen!?", sanoi toinen mies, myöskin suomeksi, pistäen pistoolin vyöhönsä. — "Pannukakkuja! Pannukakkuja!" ihmetteli hän, kaapaten muutamia kärventyneitä ohukaisia pannulta.

Nyt sai Jussikin hölmistyksensä takaisin ja päähänsä pisti tuuma. — "Vatsan kautta tie miehen sydämeen", ajatteli hän. Päällepäätteeksi hän muisti, että viholliset olivat aina iloisia joutuessaan amerikalaisten vangiksi, englantilaisten sijaan, sillä he saivat amerikalaisten vankileirissä hyvän ruuan.

"Niin, olkaa pojat vaan niinkuin kotonanne ja

vartokaa, kunnes pistän tässä oiva kahvit", tokasi Jussi niinikään suomeksi ja molemmat sissit olivat lentää selälleen ällistyksestä. He alkoivat oitis suuntäysin ahmia maukkaita aamulehtiä ja Jussi ammensi heille vielä napollisen tuoksuvaa kahvia.

"Kuinka ihmeen tavalla jouduitte kaiserin armeijaan ja miten peijakkaan tavalla pääsitte elävinä tänne?" kysäsi Jussi, saaden jo vähäisen malttiaan takaisin ja ruveten uudelleen kaatelemaan valkoista kakkutaikinaa kuumana sihisevälle pannulle.

Melkein siinä jo unhotettiin vihollisuudet ja muun muassa kyseltiin toistensa kotipaikkoja Suomessa.

"Vai Vaasasta, vai Vaasasta!" ihmetteli Jussi; "minä olen Ylistarosta, mutta on minulla setä Vaasassa. — Tunnette kai sitä kultaseppä Sundqvistia siellä?" jatkoi Jussi konemaisen kaameasti, toivoen että joku tulisi pelastamaan hänet tästä hermostuttavan pöyristyttävästä tilanteesta.

He olivat juuri nauramassa "Linnin-Jussille", eräälle mieshupsulle Jurvasta, joka oli rakastunut Sundqvistin tyttäreen, arvoisan neidin siitä mitään tietämättä, ja kulki öisin nukkumassa ("friiailemassa") Sundqvistin talon kivijalan vierellä, ulkopuolella. Kaksi apukokkia oli sillä välin heränny ja he nyt hyökkäsivät kahden sissin kimppuun takaapäin, vallaten heidät.

Jussilta pääsi ensin helpotuksen huokaus ja hän nyt jännityksestä heikentyneenä hoiperteli ulos kutsuen vartiojoukkion, joka juuri kello nel-

jän aikaan oli vartiota vaihtamassa. Se ryntäsi sisään, tietysti vangiten Jaskan ja Miskan.

Ensin epäiltiin Jussia ilmiannosta ja vihollisten kanssa yhteyden pitämisestä, mutta jälestäpäin otaksuttiin Jussin olleen ovelan ja pitäneen seuraa heille, kunnes saataisiin kiikkiin. Jussi oli sen päivän sankari ja hänelle hurrattiin voimakkaasti, kun kapteeni aamiaisen jälkeen lisän kanssa selosteli asiaa, kiitti Jussia ja ihmetteli Jussin tavatonta kokemusta sinä aamuna.

"Eläköön Jussi ja hänen pannukakkunsa!" huusivat pojat yhdestä suusta, tietysti innostuneempina kakkuihin kuin Jussin seikkailuun.

Jussin täytyi olla apuna, kun miehiltä koetettiin kiristää tärkeitä tietoja kaiserista ja kruununprinssistä. — Niin, "sota on sotaa", velvollisuus kuin velvollisuus... *C'est la guerre!*

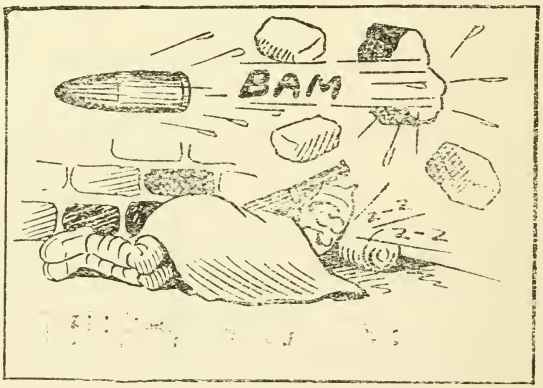

KYLLÄ SE UNI MAISTUI.

LÖYTÖKOIRA.

Löysin hänet kolosta mä pommin,
Haavastansa päässään verta vuosi.
Uskollisna isäntäänsä vartioikin,
Kuolleeksi vaikk' hänet kyllä tiesi.

Helvetti kun sylki tulta, lyijyy,
Kolossa makasimme likitysten.
Läpi yön kaikk' mustat henget väijyy,
Siteet tahtoo särkeä ystävysten.

Takaisin kun ryömittihin suojahautaan;
— Isäntänsä kannoimme myös myötä.
Koira raukka parkui — minä kanssaan —
Ulvoi suruissaan kaiken yötä.

Ei "Frenchie" ole kaunis koira vallan,
Haavoittunut, arpinen ja hiukan ontuu;
Vaan kun etulinjast' otellahan,
"Frenchie" mukanamme hyökkää, haukkuu.

Hänellä on kirput, mulla "cooties",
puhuu ranskaa, kiroo kaiseria...
Me tasa-arvoisia ollaan tuless', tuuliss'
Mun koirani ja minä, toveria.

Kotihin jos vielä kerran pääsen,
Jos koskaan enää joudun rauhan teille,
"Frenchie" koirani, tuon orvon, uskollisen
Vien mä silloin mukanani meille.

Sergt. Frank C. McCarthyn mukaan.

TOVERUKSET.

"Vettä, Jumalan tähden", pyyteli kuoleva nuorukainen, joka oli tointunut sen jälkeen, kuin ambulanssit olivat korjanneet haavoittuneet ensi-apuasemille. Poika raukka oli vaarallisesti havoittunut, luultu kuolleeksi ja jätetty kentälle lähellä Belleaun metsää (*Bois Belleau*).

Joskus voi tapahtua, että toivottomasti haavoittunut jätetään kentälle kuolemaan. — Kersantti Arvid Lind oli pian pääsevä pois vaivasta, mutta nuoruus ja elämänhalu ei anna ylen toivoa niinkauan, kuin on säkenekin elon mahdollisuutta, vaikka kuolema katsoo jo silmiin.

"Ei ketään lähellä ja pimeyskin jo uhkaa. En voi saada kylliksi voimaa edes apua huutaakseni, jos kenties joku sattuisi olemaan lähelläni", hän valitteli hiljaa yhä taistellen kuolemaa vastaan — nyt, kun vihollinen oli torjuttu ja miehen taistelu oli voitettu... Arvid rukoili nyt Jumalaa lähettämään hänelle jonkun, joka saattaisi hänen viimeisen viestinsä äidilleen Denver'issä — ja jos sen kerran täytyi tapahtua — sulkemaan hänen silmänsä viimeiseen uneen; laskemaan vilpoisen käden hänen kuumeen ja tuskan polttamalle otsalleen.

"Oih — voi... Jumala, äiti...", kuului syдäntävihlova ääni yön pimeydessä ja joku melkein astui Arvidin päälle ja hän voi nähdä aave-

maisen mustan varjon juuri luonaan kuin valaistuspommin räjähtäessä etäisellä taivaalla. — "Vettä, vettä — apua — ystävä tai vihollinen", rukoili hän, mennen uudelleen tainnoksiin.

Kun hänet virvoitti vesi, mitä tulija hänelle antoi, tunsi Arvid äänestä oitis auttajansa — se oli hänen oiva toverinsa, jota hän oli monasti kaivannut senjälkeen, kuin heidät erotettiin Camp Pikessa.

Yksi noista vangituista sisseistä oli karannut seuraavana yönä ja sen jälkeisen päivän iltapuoleen oli alkanut pommitus pitkämatkaisilla tykeillä.

Jussi Juhola, joka oli aina tekemässä jotain hänen toimeensa kuulumatonta, oli ikäänkuin jostain vastustamattomasta pakotuksesta lähtenyt samoilemaan toistamiseen hävitettyä kylää.

"Olenko valveilla, tai näenkö unta? — Onko se Jussi poika ihan ilmissäni?"

"Olen, olen", sai hän liikutukseltaan sanotuksi arvaten haavoittuneen olevan Arvidin.

"Minä olen Arvid", sopersi kuoleva tuskin ymmärrettävästi, sillä shräpnellin sirpale oli lävistänyt hänen leukansa.

Jussi tunnusteli hellävaroen ympäri toverinsa silvottua päätä, koettaen päästä selvyyteen, voiko poika raukkaa auttaa. Arvidin pää oli tahrautunut ympärinsä hyytyneellä verellä ja otsassaan oli suuri haava. Hän voi tuskin niellä vettä, jota toveri kaatoi hänen suuhunsa suurimmalla varovaisuudella.

"Kirjoita äidilleni, tai parempi, jos voisit joskus suullisesti hänelle kertoa kuolonviestini

ja...", sai hän sanotuksi, äänensä ilmaisten suurta fyysillistä tuskaa.

Jussi painoi korvansa likelle toverinsa suuta, ettei olisi hukannut yhtään sanaa vähitellen heikkenevistä lauseista — viimeisestä viestistä äidille.

"Rakas äitini kuolisi suruun, jos tietäisi menettäneensä ainoan poikansa", sai Arvid viimein sanotuksi. — "Toivokaamme, ettei hän huomaisi nimeäni vauriolistalla", jatkoi hän.

Jussi muisti samassa "ensi-apu"-laatikkonsa, jonka kääreillä hän nyt sitoi toverinsa päätä, miten parhaiten voi siinä pimeässä. — "Anna minun puhua puolestasi", ehdotteli Jussi; "että et suotta vaivaisi itseäsi ja liian nopeasti kuluttaisi voimiasi, rakas toverini".

"Minulla on oiva tuuma", sanoi Jussi innostuneesti. "Me kirjoitamme kummallisesti yhtälaista käsialaa, niinkuin äitisi tapasi sanoa, kun sairaalassa ollessasi Camp Pikessa hänelle edestäsi kirjoitin. Minä otan tästälähin sinun osasi ja kirjoitan äidillesi sinun nimelläsi. Kun milloin pääsen takaisin Amerikaan, voin hänelle lievällä tavalla ilmoittaa totuuden. — Äidin toivo on kuolematoin ja hän ei uskoisi vaikka näkisikin nimesi kadonneiden listalla, vaan toivoisi toivon jälkeen, että joku ihme toisi poikansa terveenä ja iloisena takaisin."

"Sellaista minäkin ajattelin esittää, hyvä toveri", kuiskasi Arvid, "mutta en saanut sitä sanoin tulkituksi. Olet parhain toverini ja niinkuin oma veljeni. — Parempi — jalompi... — Suurempaa käskyä ei ole — kuin rakasta, ra-

kasta... Etkö voisi aina olla äitini luona, minun sijassani? — Sinä ainoastaan voisit — sinä tahdot... — Oma äitisi on Suomessa — eristettynä — onko enää elossakaan...

— "'Äiti' on ensimäinen sana, minkä puhumaan alotteleva lapsonen ensinnä lausuu... ja viimeinen, mitä sotilas huutaa silloin, kun hän taistelukentällä kuolee —Totta, totta... niin — mitä sanoinkaan sinun äitistäsi? ...kaikki maailman äidit... siunatkoon teitä... Herra Jumala!"

Jussi tunsi kyyneltulvan poskillaan; ne sekaantuivat Arvidin hyytyvään vereen, kun hän siinä poski poskea vasten luki kuolevan toverinsa viimeiset heikot suonentykinnät ohimossaan.

* * *

Vartiot löysivät Jussin aamulla puolikangistuneena pommin kolosta, johon hän oli tupertunut kuolleen toverinsa viereen.

"Greater love hath no man..."

VÄLIRAUHA.

Äiti Lind itki ilosta, sanomalehti extrain, ja kirkonkellojen ja tehtaitten pillien ilmoittaessa, että valkoinen lippu oli vihdoinkin nostettu hurmeiselle taistotantereelle ja että rauha oli nyt tullut. Noin kuukausi sitten oli Mrs. Lind lukenut poikansa nimen kadonneitten joukosta vauriolistalta. — Kuten hän oli arvioinutkin, oli siinä joku erhetys, koska hän juuri eilisin oli vielä saanut Arvidilta kirjeen. Se oli päivätty lokakuun 15 p.., siis sen jälkeen, kuin hän ilmoitettiin kadonneeksi... "Äidin rakkaus ja toivo ovat kuolemattomia".

Koko Denver oli hurmaantuneena ilosta ja Arvidin äiti jo kuvitteli näkevänsä poikansa marssivan voittoparaatissa pitkin katuja, tuon ikkunan ohitse, ja hänen palveluslippunsa (service-flag) ympärillä, jossa on sininen tähti Arvidille, tulisi olemaan tuore seppele... Ihmiset syleilivät toisiaan syvästä kiitollisuudesta, sielullisessa yhteisymmärryksessä, että tuo verinen temmellys taukosi, ennenkuin Amerikan miehuuden tervein kukka oli hurmeesta kuiviin vuodatettu vieraalla maalla. Jokaisella oli tänä päivänä sama yhteinen riemu: Lauloi Tony, kiittivät Liisa ja Matti, tanssi Patric, ja soittivat Pierre ja Jeanne. — Kaikki eri kansallisuudet

olivat nyt kuin yksi sielu. Riemulla ei ollut rajaa eikä juhlallisuuksilla loppua.

Kului kuukausia, ennenkuin voitiin toivoa, että saataisiin pitää tulijaisia kotiinsaapuville pojille. Olisi tarvittu koko maailman laivat, jos olisi voitu kulettaa pojat niin pian kotiin, kuin he itse ja heidän omaisensa olisivat halunneet.

"Elä murehdi minua, äiti", kirjoitti 'Arvid'.. "Olen kotiutuva ennen juhannusta kuitenkin". — Hyvä Mrs. Lind ahkeroi kuukausimääriä ennen juhannusta hillojensa ja säilykkeidensä kanssa, laittaen ne sen mukaiseen järjestykseen, kuin mistä lajeista Arvid eniten piti.— "Ensinnä teen hänelle kirsikkapiirakkaa, sitten omenavoita ja sitten...", myhäili hän ennakko-ilolla. Jokaisesta sanomalehdestä silmäili hän laivalistoja, joissa ilmoitettiin, mikä rykmentti ja divisiona milloinkin oli saapuva maihin. Arvidin rykmenttiä ei vaan kuulu! Pitkästyypi kaihoava äiti. — "Emme tiedä aikaa eikä hetkeä, milloin lähdemme; huhuja vaan ja huhuja", kirjoittelee yhä vaan "Arvid"...

Tykkiväen —:des rykmentti oli saanut käskyn muuttaa takalinjoilta Belleaun metsässä Bordeauxiin Biscayan lahdella, jossa amerikalaisilla oli suuri keskusasema ja josta oli suoranainen rautatieyhteys taistelurintamalle. Tuo äkkiarvaamaton, masentava ja melkein häpäisevä, mutta muona- ja ampumatarpeiden kuletuksen takia välttämätön määräys tehtiin suuren viimeisen "ajon" takia; raskasta tykistöä sanottiin olevan liian paljon rintamalla.

Mahtoiko olla todellista, mutta nurkumista kuului monen suusta, varsinkin upseerien, jotka olivat täynnä intoa "mennä Reinin virralle ja eteenpäin Berliiniin". — Jussi Juhola, joka oli ollut toverinsa kuolemasta saakka hyvin synkkämielinen, oli melkein sanattomana, eikä uutisten johdosta iloinnut eikä liioin pahoitellutkaan. Ei surrut hän, vaikka rykmentistään nyt tehtiin "stevedooreja" (satamatyöläisiä).

Pitkän rahtijuna-matkan perästä majoittautui —:des rykmentti Bassens nimiseen kylään lähellä Bordeauxia. Siellä oli amerikalaisten sodan alussa rakentama satama purkauskoneineen. Jussi tuli yhä enemmän ja enemmän innostuneeksi komppaniansa hyvinvointiin ja kapteeninsa salli hänen muun muassa ottaa ranskankielen tunteja, että voisi käydä vihanneksia ja muuta ruokatavaraa ostamassa Bordeauxin torilta. Pojat tekivät työtä kolmella vuorolla. Jussi toisten kokkien kanssa keitteli 24 tuntia yhdellä vuorolla, saaden sitten toiset 24 tuntia vapaata. Stevedoorien elämä oli juhlaa verrattuna elämään rintamalla. Täällä oli rykmentillä tilaisuus käyttää vararahastoaan, joka oli säästetty ennen Ranskaan menoa taloudellisella pinnistyksellä. Osa siitä oli kertynyt myyjäisvoittona rykmentin omasta kaupasta (*Canteen*). Jussi oli parantumaton "lapsisielu" ja jonkun verran ylpeä, että sai luottoa komppanian asioissa ja sai käydä kaupungissa ostelemassa pojille vähän parempia sapuskoita kuin tuo ainainen mojakka. Hän palasi Bordeauxista, milloin

kaalisäkki, milloin juotettu vasikkavainaja mukanaan, aivan kuin perheenäiti konsanaan.

"Hän on kuin äiti meille", sanoivat pojat toisilleen. Jussi ei tietänyt josko loukkaantua tai olla hyvillään tuosta vilpittömästä kiitollisuuden ilmaisusta muistaessaan isoisänsä "Jussi-Serafiia" herjauksen, joka nyt oli kummallisella tavalla toteen käynyt.

Kerran olivat pojat isojen lasten tavalla, kuten on omituista amerikalaisissa, pyytäneet Jussia kaikin mokomin tekemään heille tuota kuuluisaa "pumpkin" piirakkaherkkua. Jussi raapi korvallistaan, että miten se voisi käydä laatuun ilman mainittua "hedelmää", sillä sitä ei Bordeauxin seuduilla kasvatettu. Kananmunat myöskin olivat harvinaisia. Maitoa saisi kyllä Bordeauxin torilta; siellä oli lypsyvuohia pitkissä jonoissa seisomassa takajalat sitävarten laitetulla rahilla, lypsyvalmiina, kun ostaja saapui.

Jussille tuli äkkiä päähän mainio tuuma, jonka selviydyttyä hän löi kymmenen frankin vedon ylikersentin kanssa, että hän voi tehdä "camouflage" pumpkinpiirakan ilman mainittua melonia.

Nyt sitten lähetettiin joitakuita poikia *Carbon Blanc'iin* tuolla mäen päällä ja *Lormont'iin*, toiseen naapurikylään etsimään kananpesiä, että saataisiin riittävä määrä munia. — He toivatkin tullessaan kokonaista kuusi tusinaa.

Well, pehmeäksi keitetyt porkkanat, vuohenmaito, munat ja kokonainen mauste-harmonia (yhdeksää lajia kuin syyhyn voiteeseen) sai ai-

kaan pumpkin-pulan täydellisen poistamisen. Kapteeni astui juuri keittiöön, kun ensimäinen piirakka, tuoksuen ja hymyillen ilmestyi lämpöisen kenttäuunin uumenista; ruskea pyöreänaamainen kuin oikea pumpkinpiirakka konsanaan.

"Mistä olette saaneet kansallista herkkupiirakkaamme?" kyseli hän ihmetellen ja kiirehti maistelemaan. Kaikki, jotka tiesivät sen olevan vaan keinotekoista, odottivat nyt jännityksellä kapteenin tuomiota. Syötyään aimo kolmanneksen, virkkoi hän tyytyväisenä vatsaansa sivellen:

"Tuo oli parhainta pumpkinpiirakkaa, mitä olen koskaan syönyt; juuri parhaaksi inkiväärikin, jota ei kaikki naisetkaan aina parhaaksi arvaa".

Hah, hah, haa.

Jussi kasteli jo peukaloaan laskeakseen kymmenen frankin seteliä ja ajatteli hupaista iltaa Louise Souberbiell'en kahvilassa, jossa hän oli säännöllinen kundi. — Mademoiselle Souberbiellen kahvila oli yksi noita kodikkaita pieniä ranskalaisia kahviloita, jossa voi lukea ja kirjoittaa sekä levätä mielin määrin ilman, että voisi huomata mitään vastenmielisyyden oireita mamsellin puolelta. Sodan aikana täytyi kaikkiin tällaisiin kahviloihin viedä sekä leivän että lihan mukanaan, jos halusi saada iltasta. Mademoiselle ainoastaan paistoi lihan ja perunat, tarjosi maukasta vihannes-soppaa (*"potage"*) ja keitti kahvin.

Huvittavana sivuseikkana voi mainita, että Jussi oli löytänyt tuon puhtoisen sopukan ikkunassa olevan seuraavan ilmoitustaulun kautta:

"Englannin kieltä puhutaan".

Mlle Souberbielle ei osannut kuitenkaan muuta sanoa kuin: "Onko sulla purukummia" ja "käykäähän toistekin".

Tässä pienessä kodikkaassa levähdyspaikassa oli Jussi tutkimassa ranskankielen kieliopillisia salaisuuksia, odotellessaan hämärää, jolloin oli toivoa saada mademoisellen puolelta tusinalta kanalta pari munaa iltasekseen sen päivän illalla, kun tuo siunattu välirauha julistettiin. Se oli ensinnä ilmoitettu kirkonkelloilla ja tehtaitten pilleillä. "La Petite Gironde" lehden etusivulla oli huomattavalla paikalla: "*Vive l'Amerique!*" (Eläköön Amerika).

Bordeauxin lähistöllä olevat stevedoorit, joilla ei ollut paljonkaan ansiota voitonriemuun, saivat nyt osakseen suurinta kiitollisuuden osotusta ranskalaisten puolelta. Missä vaan näkivät amerikalaisessa uniformussa olevan sotilaan, niin silloin he hänelle suuta suikkasivat. Jussi parka, ujo kun oli, karkuili sivukatuja, päästen vihdoin "turvaan" mlle. Souberbiellen kahvilaan. Lukuunottamatta muiskua eräältä lihavalta torimummulta, joka möi vuohenjuustoa, kuuluisaa tuoksuvaa *Roquefort* — ja poskisuukkosta eräältä posteljoonilta, oli Jussi saanut olla jokseenkin rauhassa. Kahvilassa kuitenkin uudistui peli. — Molemmat, sekä Louise että hänen äitinsä suutelivat Jussin jokseenkin tarkkaan kaulasta ylöspäin. Tölmistyneenä tyhjensi hän koko lasin "*vin rougea*" limonaadin sijasta. Hän ei ollut koskaan maistellut ja suri katuvaisena erehdys-

tään; Madame Souberbielle koki kaikin tavoin lohduttaa Jussia ja puoliväkisten antoi hänelle lasin *"vin blanc..."*

He lauloivat yhdessä "Marseljeesin", jonka loppusäkeen oli Jussikin osapuilleen oppinut:

"... Aux armes citoyens!
Formez vos bataillons! —
Marchons, marchons!
Q'un sang impur abreuve nos sillons!"

Ranskalaisten ja amerikalaisten juhlimisella on räikeä ero. — Ranskalainen laulaa isänmaallisia lauluja ja on hyvin liikutettu rauhasta puhuessaan. Menee kenties yleiseen ravintolaan, jossa istuu sanatonna nurkassa ja antaa pöydällä seisovan innostuneen jenkin huutaa täyttä kurkkua: "Me sen sodan voitimme!"

Kun Jussi tuli takaisin leirille, olivat juhlamenot täydessä käynnissä, vaan häntä ei enää näyttänyt huvittavan koko riemut, joten hän kömpi pahnoilleen. Toverit otaksuivat Jussin olevan "seipäässä" ja heittivät hänet vesiojaan, juuri kun hän oli päässyt uneen. — Eräs maalaisnuorukainen Ozarkin aarniometsistä Missourissa, jolla oli unissaansaarnaajan oireita ja joka oli saarnoissaan ennustanut, että rauha tulisi, ennenkuin tästä rykmentistä on ketään kuoleva, oli poloinen juonut isompia ja pienempiä laseja pohjaan saakka; hän nyt messusi kovasti. Joku ehdotti, että koska hänen uskonsa oli niin horjumaton, niin voisi ehkä vesikin häntä kannattaa. — Poika marssikin joukon kera alas Gironden

rannalle ja alkoi kävellä noin mailia leveän lahden ylitse. — Plonksis! — kuului vaan, joukon nauraessa ja kalastaessa saarnaajan ylös. Poika selvisi.

* * *

Suuren jännityksen ajan höllistyessä ja lauetessa on jännityksessä ollut ihminen valmiina jos minkälaisiin fyysillisiin liiotteluihin, ollen hetken aikaa aivan haluton hallitsemaan halujaan tai himojaan. — Tuon ajan mentyä ohitse alkoi kaikille tuo uneksittu ja mahdottomana pidetty kotiinpaluu tulemaan selväpiirteisenä takaisin tajuntaan. Se oli balsami kaikelle järjettömälle poikamaisuudelle. Nyt nähtiin jo kaukomielin Vapauden Patsas New Yorkin satamassa, koti, äiti ja siskot, jotka olivat hartaimmat toivot toivoneet ja eniten heidän hyvinvoinnistaan Ranskaankin huolehtineet.

"Koska me mennään kotiin?" oli nyt päivän tunnuslauseena. Huhuja kierteli ehtimiseen pikaisesta kotiin matkustamisesta. Nyt annettiin palttua kaikelle ranskalaiselle. He muuttuivat monenkin silmissä sydämettömiksi profiteeraajiksi, jotka tahtoivat amerikalaisista rikastua. Kaikki vaan oli nyt nurjaa; kaikki ranskalainen homehtuneen vanhoillista. Bordeauxin raitiovaunutkin, kalatorvea toitottavine konduktööreineen, olivat kerrassaan naurettavia. — "Me menemme kotiin, Amerikaan, jossa ihmiset ihmisten tavalla elävät!".

— Itsetulkitsevana ilmiönä, että "hukkuva tarttuu oljenkorteenkin, joka uiskentelee pinnal-

la", voipi mainita, että noita salaperäisen pelastavan voiman omanneita talismania, Uusia Testamentteja, (joita me jokainen kannoimme taskussamme, joutohetkinä ja sieluntuskan aikana tutkiskellen) niitä löytyi nyt kymmenittäin ajelehtimassa lattialla, kun se lakaistiin seuraavana aamuna.

KOTIIN PÄÄSYÄ ODOTTELEMASSA.

Ne Billetit.

Nyt vasta olikin pojilla mainio tilaisuus tutustua herttaiseen Ranskan maalaisväestöön. Se seikka ehkä tulisi lieventämään sitä tuomiota, minkä he olivat sitä ennen ranskalaisista langettaneet. —:des rykmentti oli nyt majailemassa pienessä kylässä, nimeltä *Camarsac*. Se oli noin 15 kilometriä Bordeauxista. Laivoja odottavien kotiinpalaavien sotilasten luku nousi kymmeniintuhansiin ja heidän oli asuminen n. s. "*billeteissä*", kaiken näköisissä puuvajoissa, navetoissa ja jopa sikoläätissäkin.

Ranskalaiset, jotka itse tulivat ahdetuiksi mahdollisimman ahtaalle, tekivät voitavansa saadakseen meidän olomme niin mukavaksi kuin mahdollista. Meistä tuli heidän kanssaan hyviä tovereita. Varsinkin lapset pitivät paljon eloisista, rattoisista pojistamme, joiden suhteen tyypillinen ranskalainen maalaisnuorimies on vainaja. Nuoret neitoset ja muut kyläläiset alkoivat käydä suurilukuisina konserteissamme, joita rykmenttimme soittokunta antoi kaupungintalolla. Yksityisiä kutsuja perheisiin sai jokainen, joka vaan muutamankin sanan osasi ranskaa. Amerikalaisten luontainen halveksuminen kaikkea ulkomaalaista kohtaan teki ensin vähän haittaa seurustelussa.

Billetit tehtiin hyvin mukaviksi, ikäänkuin olisi aijottu kotiintua vallan. Hevoset kun olivat kaikki sotalaitoksen palveluksessa, saimme niiden seimistä hyviä lepopaikkoja, jos eivät kanat vaan liian paljon niissä vierailleet. Päämajamme oli erään rikkaan bordeauxilaisen kesähuvilassa; se on, upseereilla oli huoneet itse huvilassa ja me olimme navettaosassa, joka muuten oli saman katon alla kuin itse huvila. Billetissämme oli muun muassa yksi lehmä, (jota myös käytettiin auran edessä) pitkäkarvainen aasi, tusina kaniinia, ankkoja ja kanoja.

Jussi Juhola nukkui sikoläätissä toisten kokkien kanssa, kaasumaskit päässään. Hän vei talon kukon mukanaan nurkassa olevalle orrelle. Hän oli nimittäin hukannut herätyskellonsa muuttaissa, ja kukko oli kuin tehty tuohon virkaan ja yhtä varma kuin mikään kello.

Sian säännöllinen röhkiminen auttoi rauhallisen atmosfeerin syntymistä ja löyhkät lisäsivät uniseen huumaukseen. Jussi ei kuitenkaan pitänyt aivan näin äärimmäisestä maalaiselämästä, vaan moitti madame Penaudille: *"Ce n'est pas jolie!"*. — Kantaen kaikki tuoreet luut ja muut ruuanjätteet madamelle alkoi Jussi sillan rakentamisen madame Penaudin säälikammioon. Parisen viikkoa oli jo kulunut eikä Jussi vielä ollut ottanut tottuakseen uuteen sänkytoveriinsa, vaan nenä kippurassa murnutti madamelle:

"C'est tres degoutant! — La morte pour le coschon!" — Se on inhottavaa! — Kuolema sialle!

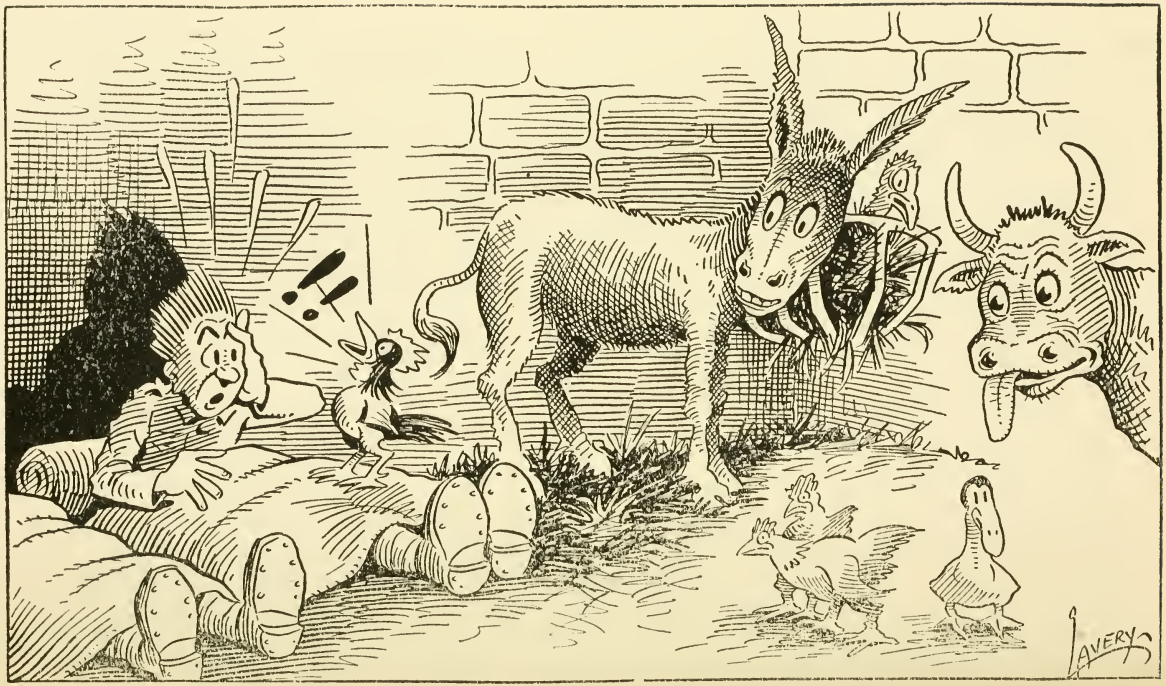

JUSSIN UUSI "HERÄTYSKELLO" ON JUURI SOIMASSA.

Silloin vei madame Jussin ullakkohuoneeseen, teki hyvin paljon kohteliaita liikkeitä käsillään ja kysyi:

"*Eh bien?*" (Onkos hyvä?)

"*Beaucoup jolie*" (hyvin hauska), sanoi Jussi murteellisesti, nostaen paksua höyhenpeittoa, että se oli lentää ilmaan; niin kevyt se oli. — *Ah!* — *Oo, la, la, la...*

Jussi sai tuoda apulaiskokkinsa sänkytoverikseen ja kyllä hänellä oli suuri työ saada Tomi kello kolme aamulla ylös untuvista; hän kai luuli olevansa taivaassa eikä tahtonutkaan herätä. Hyvä madame oli vielä vuoteen lämmittänyt sitä varten tehdyllä kojeella, johon pantiin kuumia hiiliä. Joulukuun yöt olivat jo jossain määrin koleat.

Poikain elämä on ollut tässä aivan liian helppoa ja he olivat aikansa kuluksi alkaneet vieritellä viinitynnöreitä pensaikkoon. Naapurit protesteerasivat ja siitä oli viisas loogillinen seuraus se, että ikävystyneitä poikaraukkoja ruvettiin uudelleen treenaamaan — kahdeksan tuntia päivässä. Se puolestaan antoi aihetta todelta kuuluvaan huhuun, että meidät viedäänkin Siperiaan kukistamaan bolshevikit, y. m., y. m.

Jussi koetti aikansa kuluksi hikihatussa leipoa rasvarinkeleitä ja pannukakkuja "mokomille beibeille", kuten hän oli kiukuttelevinaan. Joutoaikoina parsi hän sukkia, pesi paitoja ja silittikin toisinaan "noille nolopeukaloille", saadakseen vähän "tinoja" Bordeauxissa käyntiä varten. Jussin kurikka lauloi yhä taajempaan siinä

pestessään Harryn, Tomin ja kersantti Robertsonin pyykkiä, Robertson kun sanoi "ei tulevansa toimeen ilman Jussin 'äidillistä' hoivaa". Jussilla puolestaan oli madame Penaud, joka kutoi jo kolmannet uudet kannantaustat Maijan lähettämiin villasukkiin. — Elämä olikin jo alkanut Jussille tuntua erittäin miellyttävältä ja hän oli tyytyväinen toverilaumansa kanssa, eikä olisi paljoakaan surrut kotiinmenosta, ellei häntä olisi painostanut velvollisuus ja melkeinpä kaipaus viedä Mrs. Lindille surullisen sanoman. Hän kirjoittelee vähän väliä Arvidin äidille jatkuvista pettymyksistä kotiintulon suhteen; mutta toivotaan, toivotaan.

* * *

On joulu-aatto. Nyt tahdotaan pojille antaa aimo joulupäivällinen. Jussi on jo käynyt tilaamassa 150 naulaa sianpaistia lahtarilta Pompignac'issa. — Seisahtuu moottoripyörä kyökin ovelle. Se on tullut Jussia hakemaan sianpaistin hakuretkelle. Tuo juonikas ylikersantti sen oli hommannut tietäen, että Jussia vaivaa *"hydrophobis automobilis"* (autokauhu) — hän oli näet ollut monessa onnettomuudessa. Kersantti kuiskasi ajurille, että ajaa vähintäin 120 mailia tunnissa. Hän totteli. (!!)

Takaisin tullessa aukesi kinkkuja täynnä oleva säkki ja kinkkuja tippui epämääräisille välimatkoille pitkin tietä. Jussi ei saanut asiasta ajurille sanotuksi, sillä hänen suunsa meni täyteen ilmaa joka kerta, kun avasi sen koettaen

puhua... niin hirveätä vauhtia tuo lurjus ajoi. — Heidän täytyi mennä takaisin noin 15 kilometriä, kunnes enin osa kinkuista oli poimittu tienviereltä. — Mutta hyvälle maistui vaan paisti joulupäivänä.

"NUO COOTIT TAITAVAT OLLA KILPIKONNAN SUKUA — EIVÄT EDES HUKU VEDESSÄ".

TARKASTUKSET.

Tarkastuksia alkoi olla yhä tiheämpään ja pojat levittelivät taasen huhuja kotiinmenosta. Melkein joka aamu kävi lääkäri pistämässä lusikanvarren jokaisen kurkkuun ja "lueskelemassa" heidän paitansa helmat, noita cootia etsien, jolla välin apulaisensa sivelivät iodineä vatsanväänteisiin ja antoivat castor öljyä nyrjähdykseen (tai päinvastoin). Cootia oli löydetty joitain melkein jokaisessa tarkastuksessa ja saunaa rakennettiin suurella kiireellä; sillä välin koettivat toiset hukuttaa niitä kuhnimalla lätäköissä ja toiset keittämällä alusvaatteitaan, kunnes ne kutistuivat sukan kokoisiksi.

Sauna, joka valmistui joulun jälkeen, oli yksi noita ehta-amerikalaisia pikasaunoja, joissa meidän täytyi pestä itsemme kahdessa minuutissa.

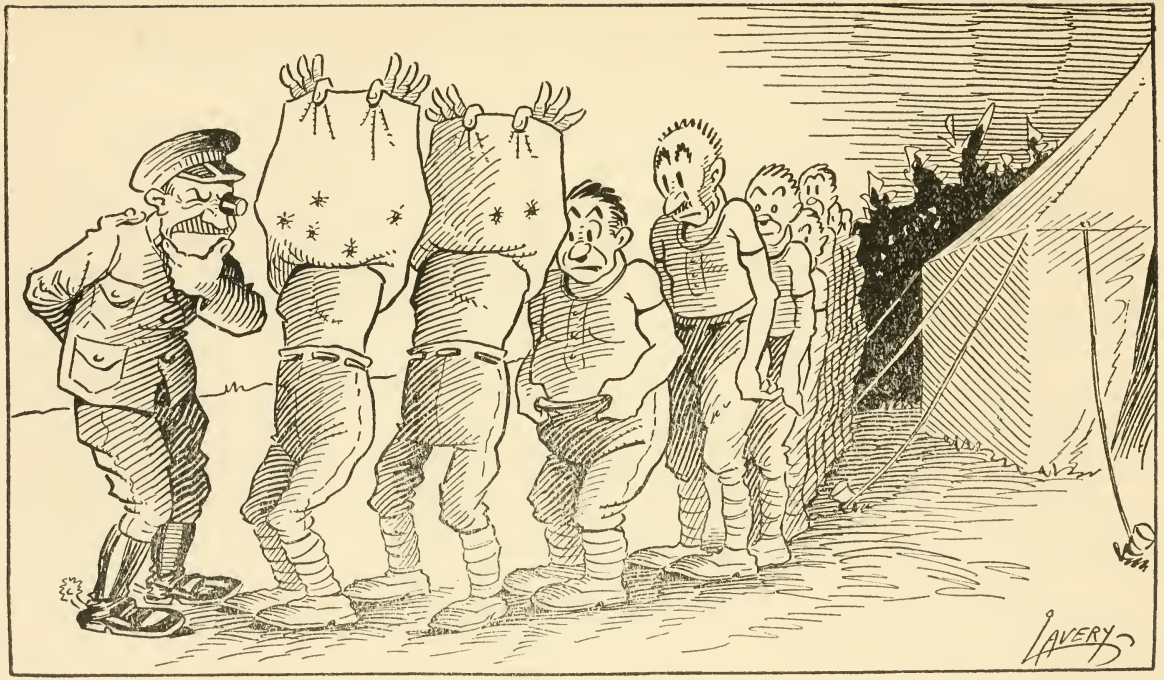

COOTIT MYÖS OVAT SAAPUVILLA AAMUHUUDOSSA.

Suihkun alle sopi kaksitoita miestä yhtäaikaa. Vesi johdettiin eräästä lähteestä ylängöllä, josta se tuli saunamme lämmityslaitokseen omalla painollaan. Rykmentti oli noin 1500 miehen suuruinen, eikä siis ollut aikaa hukata minuuttiakaan.

Ensimäisellä minuutilla tuli "uhrin" saippuoida itsensä (hän voi sen tehdä tuossa ajassa, ellei pieni saippuanpalanen sattunut luiskahtamaan käsistä). Toisen minuutin kuluessa täytyi saippua huuhtoa pois, sillä suihkut käännettiin armotta kiinni kahden minuutin kuluttua. Voi noita poloisia hitaita, jotka eivät ehtineet itseään pestä kahdessa minuutissa! — Jussi oli juuri saanut itsensä kunnollisesti saippuoiduksi, kun hana käännettiin kiinni ja mars! — toiseen huoneeseen. Suuttuneena pisti Jussi ylleen sadetakin ja juoksi kiireesti puropahaselle, joka kylän kohdalta oli syvennetty, että kylän muijat voivat siinä pestä pyykkinsä. Hän meni sillan alle, jonka ylitse kulki maantie. Siellä otti hän loppuosan kylvystään vilpoisessa, kristallikirkkaassa vedessä.

"PIKKU MUMMO".

Taaskin oli Jussi rakastunut. Tälläkin kertaa ijäkkääseen naiseen, Madame Penaud'iin, joka oli jo kuin äiti hänelle. Jussi oli purossa kylpemisensä jälkeen saanut kovan vilun ja madame hoiteli häntä nyt yhtä hellästi, kuin hänen oma äitinsä olisi tehnyt.

"*Vous moi appelle que votre 'petite vieille'*" — — "kutsu minua pikku mummoksesi", sanoi hän, Jussin kyyneleet silmissä kiitellessä häntä kuumasta voimaidosta. Vilpittömät toverinsa pitivät myöskin hänestä hyvää huolta, mutta sittenkään ei mikään voi vetää vertoja oikealle äidilliselle naisen hoivalle. Avonainen takkavalkea muistutti niin elävästi syntymäkotiaan Suomessa; varsinkin kun madame, Jussin siinä istuessa tulen ääressä, toi hänelle kahvimyllyn, käskien jauhaa, että "ansaitsisi iltapuolikahvinsa".

Se oli aivan liian hyvää muukalaiselle vieraalla maalla ja sota-aikana ja Jussi sen vielä, tilanteen vuoksi, näki monta kertaa jalompana. — Hän muisteli elävästi ja kaiholla äitiään, jolta ei hän ollut saanut kirjettä sitten sodan alun. Oliko hän ehkä kuollut? Jotain salaperäisen ennustavaa oli ilmassa. Tunnetta ja kaihoa vielä lisäsi se seikka, että hän oli tuntimääriä tuijottanut tuohon vanhaan, mystilliseen hiillokseen...

Kyyneleet olivat poskillaan, kun hänen ajatuskuvansa kodistaan Suomessa oli keskittynyt

huippuunsa. Valtavaa tunnelmaa auttoi vielä sekin, että tuo vaatimaton ranskalainen koti, jonka sydän madame Penaud oli, oli melkein täydellinen jäljennös Jussin syntymäkodista. — "*Pourquoi etes vous triste?... Votre mere, est elle morte, peut etre?*" — Miksi olet surullinen? Onko äitisi kuollut?..., uteli hän suurimmalla osanottavaisuudella.

Madame ja Jussi olivat keskenään sopusointuisimmassa yhteisymmärryksessä; puutteellinen vaikka Jussi olikin kielessä, puhuivat sydämet kuitenkin samaa sointuvaa kieltä. — Jussi säpsähti tahtomattaan, kun madame niin ennustavasti mainitsi hänen äitinsä kuolemasta. Mahtoiko olla, että...

Pikku mummo käsitti, että Jussin äiti todella oli kuollut ja lohdutti häntä sen mukaisesti: "*Vous avez une bonne mere franchaise — eh, bien?*" (Sinulla on hyvä ranskalainen äiti — hyvä, niinkös?)

"Syleiletkö sinä minua hyvästiksi silloin, kun lähdette takaisin Amerikaan?" kyseli hän vielä liikutettuna. — Tilanteen sattuessa on ranskalainen erittäin vilpitöin ja hänen kaikki eleensä ja liikkeensä osottavat, että "sydän on mukana".

"*Certainment!*" vakuutti Jussi, ryypäten lisää kuumaa maitoa, ikäänkuin huuhtoen alas jotain kuviteltua, joka nyt pyrki nousemaan hänen kurkkuunsa.

Parantuen ja mentyään taas takaisin toimeensa, postitti hän Yhdysvaltain konsulin ja Ruotsissa olevan Suomen konsulin kautta kirjeen äidilleen. Hän oli alkanut yht'äkkiä uskoa, ettei

kaikki ole hyvin kotona Suomessa. Toivoen pian saavansa tietoja sieltä ryhtyi Jussi sillä välin tekemään "löytöretkiä" naapurikyliin ja muuten syventymään talvisen etelä-Ranskan ihaniin maisemiin; usein myöskin tuoden tullessaan kaalia ja muita vihanneksia mojakan höysteeksi.

CAMARSAC'IN LINNA.

Tuo kylän vanha muistomerkki *Chateau de Camarsac* on englantilaisten rakentama niiltä ajoilta, kun he valtasivat osan Ranskaa (1275). — Nuori Lucien Penaud oli siitä kertonut ja Jussi oli innostunut lähtemään sitä katsomaan. Koska Lucien tunsi linnan vahdin, oli sisäänpääsy niinmuodoin helppoa.

Linna on rakennettu harmaasta kivestä korkeimmalle mäelle Garonne joen varrella, se on noin 1500 jalkaa merenpinnan yläpuolella, neusten yhtämittaisesti 15 kilometrin matkan Bordeauxista. Sen sammaltuneen tornin vierellä komeilee vieläkin englantilainen vaakuna leijonineen. Tornin jokaisella sivulla on kolmen tuuman levyisiä rakoja, joista voi saarroksen aikana ammuskella. Linnan ympärillä kasvoi suuria vanhoja palmuja ja viikunapuita; ruusuja kukki vallin vieressä, vaikka oli jo tammikuu. Puutarhaa ympäröi korkea valli, jonka ulkopuolella oli vallioja, jossa nyt uiskenteli tuhansittain kultakaloja. Linnanpihan viertävällä sivulla olivat kallioon hakatut kaksoisrappuset, jotka olivat ikisammalten ja aina viheriöivien köynnösten peittämiä, laskeutuen ensimäiselle alemmalla tasanteelle (terassille), joka taas oli matalamman kiviaidan ympäröimä ruusupuutarha pensaskuvioineen ja cypressineen. Tältä terassilta laskeutuivat taas runollisesti kiertelevät

polut seuraavalle alemmalle terassille ja tuolla tavoin viidelle eri tasanteelle. Mäki viersi noin 30 astetta. Luonnollisia ja muovailtuja kivennäisvesilähteitä pulppusi kaikkialla.

Nyt astui seurue tuohon satumaiseen linnaan sisälle. He olivat sivahtaneet takaisin 13:nnelle vuosisadalle, ison rautaisen oven sulkeutuessa aavemaisella jyminällä kiinni ja holvikäytävissä olevain haarniskoitujen pronssi-ritarien tuijottaessa tulijoita kylmin muinaisin katsein. Suuret salit olivat kalustetut jylhillä antiikisilla huonekaluilla vääräjalkaisine tammipöytineen ja kaappeineen, joissa oli paljon messinkisiä saranoita ja nurkkakoristeita. — Sitten mentiin linnan tähystystorniin, josta nähtyä näköalaa ei voisi kymmenellätuhannella sanalla täysin kuvailla.

Sieltä näki esteettömästi niin kauvaksi, kuin silmä voi kantaa: Säännöllisen nelikulmaisia mäntyviidakoita, viinitarhoja, viheriöitä kumpuja, joilla lumivalkoiset lammaslaumat nyhtivät emeraldin viheriää, sadeajan kosteudessa kylpevää ruohoa. Siellä täällä pieniä valkeataloisia kyliä punaisine tiilikattoineen. — Tuolla Bonnetan, Lignan ja Salleboeuf. Etäämpänä Pompignac ja St. Sulpice. Garonne joen keksityään voi silmä seurata sen mutkittelevaa uomaa noin 15 kilometrin etäisyydessä olevaan Bordeauxiin, joka näyttää suurelta punertavalta viuhkalta, levenevän Garonne joen tullessa Gironden lahteen, jossa joki muodostaa "kyynäspään", jonka ulkopuolella Bordeaux levenee viuhkan tavoin hedelmällisellä tasangolla.

Etäisillä mäillä antavat korkeat, suipot poppelipuut maisemalle klassillisen runollisen piirteen, jota suuret taiteilijat haluavat jäljitellä. Ensiluokkaisten maanteiden kahden puolen on noita majesteetillisia poppelipuita myöskin istutettu useilla paikoilla Ranskassa; tuota kaunista tietä, vaikka jalkapatikassa astuskellessa, syntyy muukalaisen matkailijan sydämessä toivorikas ennakkoriemu päästä johonkin satumaisen levon ja rauhan määräpaikkaan.

Sitten vei nais-opas Jussin ja Lucien tunkkaiselta löyhkäävään kellariholviin, jossa oli katolinen kappeli pyhäinkuvineen ja suitsutusastioineen. Nainen kastoi sormensa päät ovenpielessä olevaan pyhävesiuurnaan tehden ristinmerkin juhlallisella hartaudella.

Kun he olivat katselleet kuvataulut ja kullalla silatut alttariastiat, avasi nainen vanhan urkurämän ja pyysi Jussia soittamaan "Tipperary'ä". Jussi hidasteli, vaikka olisi tuon voinut korvakuulolta rumpata, mutta paikka ja sen aavemainen atmosfeeri eivät ottaneet oikein soveltuakseen tuohon rattoisaan leirilauluun; kappelissa vallitsi haudan hiljaisuus ja pieninkin ääni kuului kaamealta melskeeltä ja voisi herättää vanhat synninpäästön myöjät...

Jussi veteli, kuin hanurilla konsanaan, pyydetyn "Tipperaryn" tuolla virityksen puutteessa olevalla urkupahasella ja... (!) mitäs ollakkaan, — tulinen ja muuttuileva etelän lapsi, — tuo ranskatar alkoi tanssia lotjottaa soiton jälkeen, huitoen kyynärän pituista linnan avainta kuin miekkaa.

Jussi rääkkäsi vielä laulua, nimeltä "Rukousnauha" (*Rosary*), joka taas teki naiseen erilaisen vaikutuksen: Hän kohotti katseensa hartaana ylöspäin kuin rukoukseen, tehden useita ristinmerkkejä ja polvistuksia; edellä oleva tanssiminen oli siis anteeksi annettu... Jussille tuli nyt kiire päästä pois, koska ulkona jo hämärtikin ja hänessä taisi olla vielä vähän tuota perittyä pohjalaista taikauskoa ja "trullipelkoa".

Seurueen päästessä takaisin raittiiseen ilmaan väänsi nainen kyynäränpituisella avaimellaan oven kalisten lukkoon ja mennä klopsi puukengillään pitkin kivistä käytävää tupaansa. — Alhaalta kylästä kuului samanlaista kopsetta kylän muijien tehdessä askareitaan ja vieraillen toisissaan ja tiedustellen, koska heidän amerikalaiset vieraansa lähtevät pois heidän keskuudestaan. Jussin ja Lucien tullessa tielle ympäröitsi heidät kymmenkunta kainalossaan olevasta leipäpullasta vuoleskelevaa kylän eukkoa. He tiesivät kertoa, että "French" linjan laiva *Rochambeau* on paraillaan Bordeauxissa ja että tuohon upeaan linjalaivaan rakennetaan parhaillaan sänkyjä... meidän rykmentti muka sitten saisi tuolla laivalla purjehtia kotiin. (?)

"*Tres jolie, s'il est vrai!*" (Hauskaa, jos totta!)

KOTIINLÄHTÖ JA SE PESULAITOS.

Ensimäisenä päivänä helmikuuta kaikui suuri voimakas hurraahuuto yli Gironden majoitusalueen. Jokainen paikalla aavisti, että nyt se vihdoinkin tulee lähtö. —:des rykmentti yhtyi huutoon etäisen kimakan huudon kuultuaan ja ranskalaiset juoksivat tuvistaan ulos kysymään pojilta syytä riemuun. Jussilta paloi kaksi pannullista "piperkakkuja" uuniin hänen juostessaan ylikersantilta kysymään, oliko mitään virallista tietoa saatu.

Madame Penaud oli surullinen, sillä hän tiesi, että heiltä tulisivat ilon ja kyllyyden päivät loppumaan; ei enää papujen eikä ryynipuuron jätteitä... loppuvat pienet sivutulot pyykin pesustakin. Köyhälle perheelle oli se ollut hyvänä apuna. Toiset naapurit myöskin olivat pahoillaan menettäessään auliisti maksavat, munia ja maitoa ostelevat kundinsa.

Jotkut kylän neitosista olivat rakastua tupsahtaneet sorjiin eloisiin amerikalaisiin ja he tietystikin olivat nyt kyyneleissään ja alkoivat suunnitella matkaa Amerikaan, sulhasensa jälkeen. Mademoiselle Blanche, joka oli kihloissa soittokuntamme johtajan kanssa ja oli juuri tullut kylään tavalliselle suklaatin ja muun pienentavaran myyntiretkelle äitinsä Marcelinen kans-

sa, oli vallan haltioissaan innostuksesta päästä Amerikaan ja naimisiin, äitinsä siinä korinsa vieressä itkien ja vaikeroiden: *"Ma cherie, ma fille...!"*

Kaiken yötä polttivat pojat olkipahnojaan ja taivas oli punerva kokkotulista ja ilohuudot raikuivat aamuun saakka.

—:des rykmentti oli jo lähtövalmiina seisomassa maantiellä ja odottamassa kokoontumisvihellystä rykmentin päämajalta. Jussia vaan ei näkynyt eikä kuulunut. Kapteeni lähetti kersantti Robertsonin katsomaan, oliko hän madame Penaudilla. — Aivan oikein, siellä istui hän pöydän luona täysissä tamineissa syömässä hyvän madamen paistamaa "hyvästijättö-omelettia"madamen itkiessä esiliinaansa. Jussin sydän paloi poroksi kiitollisuudesta ja selittämättömästä ikävästä erotessaan "pikku mummostaan". Jussille tuli kiire ulos ja kersantti Robertsoninkin huulet vapisivat Jussin syleillessä tuota äidillistä naista hyvästiksi ja luvaten "joskus Suomeen mennessään" käydä Gironden kautta vierailemassa pikku mummonsa luona — *"La Petite Vieille"*.

Pian oli tuo pieni kylä jätetty jälkeen ja pelkkä muisto vaan oli jälellä. Kaikki nyt vaan ajattelivat kotiinmenoa. — "Ei ne sentään nuo ranskalaiset niin pahoja olleetkaan — hyviähän ne koettivat meille olla", tunnustivat jo monet marssiessaan noin 7 kilometrin etäisyydessä olevaa "pesulaitosta" Genigarthia kohden. Siellä tullaan heidän säestään tappamaan kaikki cootit

ja muut lois-eläjät. "Se sitä nyt vielä", tuskailivat monet, jotka olivat jo väsyneet jokapäiväisiin cootitarkastuksiin ja muihin "sano AA" seremonioihin.

PETTYMYKSIÄ.

Kun rykmenttimme oli seuraavan yön aikana mennyt tuon cootintappolaitoksen (delouser) läpi, olivat rivit vähän harventuneet. Joissakuissa meistä oli huomattu joitain tauteja ja epäluulon perusteella jätetty sairaalaan. Se oli katkeraa heille jäädä tovereista nyt, kun he olivat kotimatkalla uuvuttavalta sotaretkeltä.

Iloisesti laulaen marssittiin taas noin 7 kilometriä Amerikan laiturille Bassens'issa. Tällä kertaa oli se: "*Good bye Bordeaux, good bye France! — Hello dear New York!*" — Poloiset pojat luulivat saavansa astua suoraan laivaan saapuessaan laiturille, jossa ankkuroi useita laivoja. Suuri vaja oli liputettu "tähdillä ja viiruilla" ja oikein ehta-amerikalaiset Punasen Ristin naiset tarjosivat koko rykmentille kuumaa kahvia. Tuo oli ensimäinen kestitys, mitä meille oli tarjottu sitten, kuin läksimme New Yorkista. — Eräs poika, joka oli yhtynyt meihin Genigarthissa ja joka oli ollut kokonaista kaksi vuotta rintamalla, oli niin tölmistynyt heimosiskonsa nähdessään, että tuskin voi pidättää itseänsä syöksymästä hänen syliinsä. "Piru soikoon, että näen kuin näenkin ihan oikean valkoisen naisen!" tokasi hän hurmaantuneena.

Poikain naamat venähtivät kovin soikeiksi, kun heidät lastattiinkin vain pieniin proomuihin

valtamerilaivan sijasta. Arvasivat jotain olevan vinossa, mutta eivät mitään toisiltaan kyseleet; ilmankin paljon huhuja Siperiaan menosta y. m.

Puolentunnin matkan päässä merelle päin ylös Gironden lahtea ankkuroivat sitten proomut Bordeauxin ulkosatamassa, nimeltä Pauillac. — "Isot laivat eivät voi väylän mataluuden takia Bordeauxiin saakka uida; siksi tuotiin meitä tänne", tiesi joku toivorikas. — "Niin, ymmärtäähän sen, että kotiin me mennään, koska kerran olemme pestyt ja voidellut ja totisesti puhtaat", vakuutti toinen luottavaisena hyvään "lykkyyn".

Yövyimme Pauillac'issa avaraan vajaan, entiseen "hydroplane" huoneukseen, joka oli rakenettu täyteen sänkyjä. Kuukin nyt oli monenkuukautisen piilottelemisen jälkeen paistamassa lasisen katon läpi kodistaan uneksivien matkamiesten päälle; he olivat jo melkein luulleet, ettei Ranskassa kuu paistakaan, vaan on aina pilvessä ja sataa lakkaamatta.

Kun aamu valkeni, oli joitakuita toivon ja pettymyksen välillä olevia poikia sairastunut ja lääkärit (? —), jotka olivat keksineet joitain naarmuja heidän raajoissaan, arvelivat sen olevan tarttuvaa syhelmää ja rykmenttimme pistettiin epäluulon alaisena karanteeniin 15:ksi päiväksi... (- — !! — !!). Pojat toivottivat Herodeksen kuolemaa tuolle välskärille, joka oli viime tingassa kaikki pilannut. Olimme siis vielä kerran pettyneet ja meidät majoitettiin 15:ksi päiväksi telttoihin. Sadeveden ja nousuveden synnyt-

tämä tulvavesi toi eräänä aamuna lahdesta rapuja ja kalojakin, jotka olivat hyvin vähiltä uida suoraan Jussin kenttäkeittiön uuniin.

Kateellisin silmin katselimme Setä Sampan pojilla lastattuja laivoja purjehtivan ohitsemme ylös lahtea ulos merelle ja Atlannin aavaa ulappaa länteepäin kotiin... Tuskin hurrasimme heille. Ajattelimme vaan omaa toivotonta kohtaloamme. Melkein olimme ilkeästi voitonriemuisia, kun eräs kotiin menevä laiva, joka oli lähtenyt Bordeauxista pari päivää sitte, tulla tupsahti takaisin ja "tumppasi" 25 johonkin syyhyyn sairastunutta sotilasta Pauillac'in sairaalaan. — Kuinka ilkeä ja piintynyt se ihmisen sisu sentään onkaan! Täällä miesjoukossa, jossa ei ole olemassa juuri mitään seurustelutapojen eli kohteliaisuuden määräämiä esteitä ajatusten vapaalle tulkinnalle, tulevat kytevät pohjatunteet pinnalle aina silloin, kun ihmisen ainaista onnellisuuteen pyrkimistä tavalla tai toisella ehkäistään. Jos tuo olisi laita sivistyneessä yhteiskunnassa, niin ei varmaankaan olisi niin paljon teeskentelyä ja valheellisuutta. Ulkokullaisuuden naamarit poistuisivat ja ihmiset näkisivät itsensä ja toisensa todellisessa valossa voiden todellakin alkaa suhtautua toisiinsa. — Eräs filosofi sanoo: "sanat ja lauseet ovat ainoastaan verho sille, mitä me todellisesti ajattelemme."

— — — —

Vihdoin tuli se päivä, jolloin herttainen joutsen-mainen sorja laiva "Martha Washington" ankkuroi Pauillac'in satamaan ja lupasi ottaa —:nen rykmentin huolihinsa, sydämelleen ja

soutaa heidät yli Atlannin "Neiti Vapautta" tervehtimään. — Karanteeni oli nostettu huomatessa, etteivät nuo epäluulonalaiset poteneetkaan tarttuvaa syhyä, olivat vaan cootien ja billeteissä juoksentelevien kesyjen muurahaisten takia itseään unissaan kynsiskelleet.. (Hah, haa!)

Pojat olivat kaikin valveilla jo kello viisi seuraavana aamuna, Helmikuun 22 p., (George Washingtonin syntymäpäivänä — mikä sattuma!) kun "Martha" irtaantui Ranskanmaan rannasta nousuveden ollessa korkeimmillaan . — — Mikä kohtalon oikku, että nytkin satoi... taivas ikäänkuin itkeä tuhnutti "hauskain poikain lähtöä".

KOTIMATKA-TUNNELMA.

Ei oltu vielä sivuutettu "Point de Grave'n" majakaa, joka on niemen nokassa, mikä pistää Gironden ja Biscayan muodostamaan kainaloon, kun hirmuinen myrsky otti laivan haltuunsa. Martta raukka, kuten "heikko astia" ainakin, ei voinut suuria hyökyjä halkoa, vaan nosti leukansa jokaisen aallon harjalle, sitten sen taas seuraavan laineen kainaloon kastaen.

Pojat olivat tietysti kaikki merikipeitä ja "syöttelivät kaloja" edellisen päivän pavuilla ja mojakalla. Jotkut sitoivat pyheliinan tai säärikapalon "lunssiruumansa" ympärille, että voisivat jonain päivänä nousta maihin kotirannoilleen sisälmyksiensä kanssa samana päivänä.

Me siirtolaiset olemme kaikin tuota kyytiä enemmän tai vähemmän maistaneet; siksi jääköön loppu mielikuvituksen varaan ja annettakoon Jussin taas "lähestyä" Maijaa ja omalla tavallaan tulkita ajasta ja tilanteesta kehittyneet vaikutelmat.

* * *

Jossain Atlannilla.

Maija Kilttiseni:—

Tämä on jo neljäs kiikutuksen ja riepotuksen päivä. Mutta varma olen, että hyvin käypi, koska sattui niin hyvää ennustavan kummallisesti,

että puhtoinen purtemme "Martha Washington" irtaantui Ranskan rannasta Helmikuun 22 päivänä, eli siis "puolisonsa" syntymäpäivänä! Se on suurta!... (anteeksi tässä); kalat ovat taas nälissään ja hyppivät pinnalle — käväsen heitä syöttelemässä. Söinkin aamiaisekseni seitsemän kovaksi keitettyä munaa ja kaksi suolaista silliä.

Kun tänä aamuna sidoin kuvastimeni sekä itseni välitäkillä olevaan pilariin, aikoen ajella vähän partaani, näinkin useita kuvastimia ja jokaisessa puolen tusinaa karvaisia, laukkuryssää muistuttavia naamoja. En tietänyt mitä niistä ensiksi parturoisin ja se jäi siis siksi, kunnes myllertävä meri asettuu.

Olen ollut joka yö katsomassa, näkyykö Pohjantähti oikealla puolella laivaamme. Olisimme kenties kääntyneet takaisin, kuten se toinenkin laiva... Pysy vaan Pohjantähtönen oikealla puolen, sillä silloin olemme varmaan menossa länteenkäsin!

Kapteeni Hedrick on seurannut minua kuin liimatehtailija kohtakuolevaa konia; — tahtoo minun auttamaan leipureita laivan leipomossa. Kolmetuhatta miestä tarvitsee paljon leipää, varsinkin jos myrsky taukoaa. Luulin, että saisin rauhassa olla merikipeä, mutta näyttää, että minun täytyy parantua ja "antautua" leipurin kisälliksi; säästyn ainakin noilta jokapäiväisiltä tarkastuksilta. Kapteeni nauroi vasten silmiäni tavatessaan minut ruokapaikassa kukkuroillaan olevan ruoka-astian kanssa. "Vai, sairas, hah, hah, ha", ilveili hän ja minä katsoin parhaaksi tulla terveeksi ja tehdä vieläkin jotain noiden

sotilasten vatsan hyväksi. Ensi kerran armeijassa ollessani pelasin tekosairasta ja huomasin, että se on vaikeampaa kuin itse työ.

Kunhan pääsen maihin ja saan vapautuksen, menen suoraan Arvidin äidin luokse Denveriin, sillä minulla on hänelle eräs hyvin tärkeä viesti. — Eihän minulla mitään kotikaupunkia olekaan, vaan — missä pojan hattu, siellä koti.

Jussi.

* * *

Langattomat viestit.

(Vaikutelma Ulapalla.)

Hyvä Maija:—

Huolimatta myrskystä koetetaan meille pitää niin hauskaa kuin mahdollista. Näyttävät muun muassa eläviäkuvia välitäkillä. Olisitpa nähnyt yleisön luistelevan istu'illaan laivan kallistuessa puolelle ja toiselle. Kone oli ruuvattu lattiaan ja liinavaate naulattu seinään, joten kuvat olivat rauhassa, mutta yleisö vaan kieri lattialla, kuitenkin aina joka kerta tullen oikeaan asentoon laivan ollessa vaakasuorassa.

Olen jo ollut työssä leipomossa ja voinkin paljoa paremmin. Kirjoitan tätä taikina-altaan ja vatkauskoneen välissä, etten "seilaisi" housujani rikki kivisellä lattialla.

Tätä kirjoittaissa on varhainen aamu ja minä koetan täällä ylätäkillä herätellä itseäni työvalmiiksi oltuani yön ummehtuneessa ilmassa, mikä luonnollisesti vallitsee näiden sotilaslaivojen 13:ssa luokassa. Katselin laivan langattoman

aseman vastaanottolankoja mastojen välillä; voin ajatella, että nytkin kenties ovat nuo langat välittämässä laivallemme viestejä ulkomaailmasta. Niitä tulee tänne joka päivä ja niistä painetaan raportti päivittäin ja naulataan seinälle luettavaksemme. — Tajuamme ilman olevan täynnä myöskin toisenlaisia viestejä — toivoja sekä rukouksia, poikaansa, veljeänsä, sulhastansa tai puolisoaan odottavien omaisten kaihoavista rinnoista.. Olemme varmat, että he tietävät "Marthamme" olevan matkalla, keinuen ulapalla ja läheten kotoisia rantoja. He jo tietävät, mikä rykmentti sillä on koteutuva. Purttamme seuraa siis legioona hyväntoivon huokauksia — rukouksia. Kuinka ihanaa on luottaa meitä hyväilevään suotuisaan kohtaloon, että tulemme nuo meitä kaihoavat ja meidän kaihoamat omaisemme tapaamaan, aaltojen luvun vähentyessä joka kerta, kun laivamme on mittansa pituuden uinut. Mahdotontahan olisikaan mitään tapahtua puhtoiselle purrellemme, joka on kuin näkymättömillä toivon langoilla kiinnitetty odottavien omaisten sydämiin. Nuo langat lyhenevät lyhenemistään, kunnes jokainen matkustaja on omaisensa luona!

Tuo siunattu jälleen-näkemisen päivä on jokaisen mielestä yhtä tärkeä kuin syntymäpäivä. Tavallaan nousemme kuin kuolosta uuteen elämään, ehkä paljon muuttuneissa olosuhteissa. — Tuona päivänä kertoo palannut sotilas tarkkaavaisille omaisilleen toivoistaan, tunteistaan ja kokemuksistaan kuin ihmeellistä unta tahi tapahtumia jollain toisella planeetilla. Hän on eh-

kä paljon nähnyt, paljon oppinut ja vähän ehkä kärsinytkin, kuitenkin tyytyväinen siitä, että on tehtävänsä uskollisesti toimittanut, — yhden elämän päivän iltaan elänyt. On levossa ruumis ja sielu, hän on tyytyväinen rauhallisen omantunnon omistaja.

Hän ei voisi nyt tuntea onnensa runsautta, ellei hän olisi vaivoja ja vaikeuksia nähnyt. Ihminen mittaa onneaan vertailulla: Mitä suurempi on ollut kärsimys, epätoivo ja työ — sitä virkistävämpi on nyt nautinto, toivorikkaus ja lepo.

Kuinka kauvan eikö hän muista pieniäkin laupeuksia, mitä hän on osakseen saanut vieraalla maalla; kuinka pian eikö hän unhota pieniä kärsimyksiä, joiden läpi hän on käynyt, ollessaan kerran vielä lähtöpaikassaan, rakkaassa kodissa, jossa hän tapaa äitinsä yhä rakastavana, entistä rakastettavampana?

Maija, kiltti, sdlaperäinen ystäväni, jospa tuo mystillinen verho voisi väliltämme nyt poistua ja sinä voisit tulla yht'äkkiä minulle siskoksi, äidiksi tai vieläkin läheisemmäksi! Tulin ajatelleeksi, että mitähän minä kotiinpaluusta riemuitsen suotta vaan, eihän minulla ole mitään kotia, mihin mennä? Ei siskoa, eikä äitiä... ainakaan Amerikassa... Ei minua todellakaan kukaan odota, mutta tahdon vaan vähän narrata itseäni — varastaa suuresta onnen maljasta ainoastaan yhden pisaran. Tahdon olla toisten kanssa iloinen mennessämme voittajina kotiin. — Ihan vereni kiehui, kun ylikersantti vaan leikillään sanoi, että minä olisin saanut jäädä Ranskaan, sillä — eihän minulla ole Amerikassa

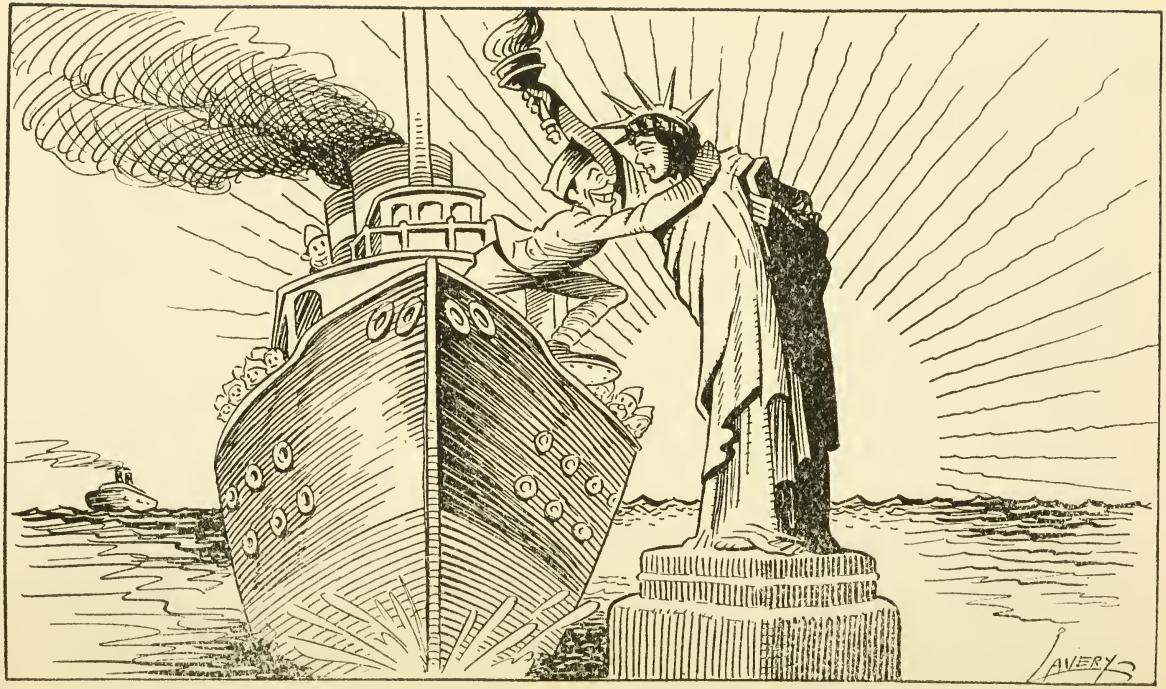

"AH, KUINKA MINÄ HÄNTÄ RAKASTAN!"

ketään... turhaan vaan kotiinmenosta hupsuilen... Niin — ei olekaan. Voinhan kuitenkin ensin iloita, sakin mukana, ja sitten mennä johonkin asuntolaan ja kuvitella, että se on koti... Onhan mulla edes se sanoma Mrs. Lindille Denveriin. Sinne menenkin ensin ja menen Duluthiin ja haen ylös tuntemattoman kirjeenvaihto-suojelusenkelini — sinun, Maija.

Jussi Juhola.

* * *

"Ah, kuinka minä häntä rakastan!"

Maija Hyvä:—

Olemme jo neljättätoista päivää merellä — mutta johan se näkyy... Jo näkyy! — Mikä näkyy? — Maata, maata!

Se selvenee, häivä hälvenee. Silmä jo erottaa New Yorkin pilvenpiirtäjät suurena silhouettina savuista taustaa vasten. Menemme ihan suoraa päätä "Statue of Liberty'ä" kohti! Olemme hurmaantuneina sen uudesta symboliseerauksesta, juuri meille. — Neiti Vapaus, miksi olet niin jäykkä ja pitelet vaan tuota soihtua? Tahtoisin kurottautua sinua suutelemaan, Miss Liberty! — Ah, kuinka sinua rakastan...!

— Meidät viedään ensin Camp Mills'iin, jossa meidät kunnollisesti vaatetetaan. Sitten me, kuulemmas, marssimme Fifth Avenuella.. Saan kuin saankin maistaa osan kotiinpaluu-riemusta!

Eivätkö he ole jo väsyneet katselemaan tuota "ainaista ruskeaa"; väsyneet hurraamaan ja "tervetuloa" toivottamaan?—Minäkin hymyilen,

kun menen siitä kunniaportista, jossa sanoo: "Welcome home" suurilla kullatuilla kirjaimilla. Eihän sitä kukaan tiedä, että tämä poika vaan näpistelee riemun ylikyllyydestä. Eihän sitä kukaan tiedä, että siinä menee vaan yksi "Sven-Duuvan" kaimapuoli, jolla ei ole kotia enempää kuin jäneksellä.

..Joissakin tapauksissa on ihanan lohduttavaa olla haaveilija ja nähdä olemattomia, kuulla kuulemattomia... ja olla juopuneena toisten ihmisten onnesta ja riemusta. Eikö niin, Maija?

Hyvästi s i k s i. — Jussi.

TIEDOTUS "KADONNEELTA".

Ilon kyyneleet vierivät Mrs. Lindin poskille, kun hän luki postikorttia, jonka "Arvid" oli lähettänyt saapuessaan Camp Funstoniin, missä hän nyt odotti vapautustaan.

Mrs. Lind neuloi "palveluslippuun" ikkunassa uuden sinisen tähden vaalistuneen tilalle. — Toivorikas äiti iloitsi, ettei tuo tähti "muuttunutkaan kullaksi"...

Hän eleli tyytyväisenä pienessä kodisssaan Denverin syrjäpuolella. Hän oli jo toista kertaa leskenä ja yksin, ei kuitenkaan puutteessa, vaikka poikansa Arvid joutuikin maailmansotaan. Hänellä oli ensimäisen miehensä kanssa yksi tytär, joka oli toimessa eräässä Duluthin liikkeessä. Mrs. Lind kirjoitti nyt oitis tyttärelleen, kutsuen häntäkin kotiin tapaamaan sodasta palaavaa velipuoltaan "Arvidia".

Mrs. Lind alkoi uudelleen puuhata, pestä ja puhdistaa, valmistaa kaikki hyvään kuntoon poikansa kunniaksi. — Hyvä äiti oli kylläkin saava vieraan, joka myöskin palajaa sodasta; — mutta hän tuopi musertavan, suruisen viestin... Yhdeltä kuorma kevenee, toiselle lisätään entiseen raskaaseen taakkaan.

"VIERIVÄT VIIKOT..."

Kolmisen viikkoa oli kulunut ja Jussi Juhonpoika Juhola oli saanut kunniallisen päästökirjansa Yhdysvaltain armeijasta. — Hän oli ainoastaan lähettänyt muutamia maisemakortteja, joissa oli vaan ollut: "terve näkemiin", y. m. s. Hän oli ne tietystikin allekirjoittanut "Arvid", sopimuksen mukaan siellä Belleaun metsässä. Hänen sydämensä oli nyt pakahtua, kun hän eräässä asuntolassa mietti keinoa, miten hän voisi sopivasti ilmaista totuuden ja kertoa kaikki Mrs. Lindille. Jussi päätti vihdoin mennä häntä tervehtimään Jussi Juholana; tiesihän Mrs. Lind hänestä siitä saakka, kun hän Arvidin sairaalassa ollessa kirjoitti hänen edestään.

Kun Jussi siinä surumielin katseli Arvidin sinistä tähteä palveluslipussa hänen kotinsa ikkunassa, tuli Mrs. Lind ovelle ja kutsui Jussia sisään. Jussi ollen vielä uniformussa, tunsi Mrs. Lind ikäänkuin sukulaisuutta häntä kohtaan.

"Minä olen Mrs. Lind", esitteli hän, ennenkuin Jussi ehti sanoa mitään. — "Mikäs teidän nimenne on?" kysyi hän vielä Jussilta englannin kielellä, saattaen Jussin sisään.

"Minä olen Jussi Juhola", sanoi hän suomeksi, jatkaen: "tunsin Arvidin jo leirillä ja..."

Toisesta huoneesta kuului kuin joku kiljaiseminen; — mitähän se oli?"...

"Hyvä Jumala! Tekös se olette!? — Tuota nimeä en olisi milloinkaan unhottanut", keskeytti hän syleillen Jussia kuin omaa lastansa, alkaen sitten tarjota istuimia, voileipiä ja kaikkea, mitä vaan muisti siinä hämmennyksessä; ei tietysti unhottaen panna kahvipannua tulelle. — "Tule tänne, Maria, tutustumaan Arvidin toveriin", huusi hän seuraavaan huoneeseen.

"Tässä on tyttäreni Maria", esitteli hän, eikä huomannut, kun Jussi vastasi esitykseen: "Hauska tutustua, neiti *Lind*".

Jussi alkoi pitää Mariasta heti alusta ja hupaisesti kuluikin ilta jutellessa Ranskan sateisista poudista, "sivuovi-pullmanneista" ja "billeteistä". — Maria oli muuten Jussin mielestä aivan liian välttelevä ikäisekseen ja huokaili paljon... ja Jussi muka luuli itseään yhdeksi ujoimmista.

* * *

Mrs. Lind kestitti Jussia melkein joka ilta illallisilla ja tämäpä jo tunsikin, että unelmansa oikeasta tervetulosta oli kummallisella tavalla täyttynyt. Hän piti yhä salaisuuttaan povessaan, kuitenkin sitä joskus lähistellen ja Mrs. Lind olikin joskus Jussin lähdettyä ajatellut, että hän olisi jättänyt jotain sanomatta. Hän näytti niin kummallisen salaperäiseltä "hyvää yötä" sanoessaan.

Miksi ei Mrs. Lind ollut enää saanut kortteja Arvidilta, Jussin saavuttua Denveriin?... Mahtaisikohan Arvid tahtoa vaan vähän yllättää? — Sitäpaitsi Jussi aina niinkuin hätäili Mrs. Lin-

din ihmetelessä, miksi Arvid niin kauvan viipyy Funstonissa.

"Mikä on suru, joka sinua painaa?" kysyi äidillinen Mrs. Lind eräällä kerralla, myötätuntoisen hellyyden loistaessa kasvoistaan. — "Onko äidiltäsi Suomesta tullut kirjettä sitten, kuin postitie aukesi? — Kuinka hän voi?"

Jussi ei enää voinut pidättää tunteitaan ja hän nyt aikoi ilmaista salaisuuden, mutta asiat ottivat toisen suunnan, ainakin toistaiseksi.

Jussi kertoi kirjeestä, minkä hän oli saanut heti maihin noustessa. Se oli ollut kuolonviesti, — äitinsä oli kuollut. Kuollut jokseenkin samaan aikaan, kuin Jussi oli ollut toipumassa kylmyydestään siellä ranskalaisessa kodissa madame Penaudin luona, silloin, kun hän sai sen valtavan tunnelman kodistaan ja äidistään, jolloin hän oli aavistanut äitinsä kuolleen.

Mrs. Lind koetti parhaansa mukaan lohduttaa. Maria istui ikkunan vierellä kyyneleet silmissään osanottavaisuudesta. "Tahtoisin oppia sinuakin rakastamaan, kuten omaani", sanoi Mrs. Lind. "Sota on loihtinut ihmislasten paatuneista ja itsekkäistä sydämistä paljon hyvää pinnalle. Olet ollut kuin veli Arvidille ja minä tunnen äidinrakkauden syttyvän sinuakin kohtaan. — Pian on minulla oleva kaksi poikaa! — Onnellisuuteni vanhoilla päivilläni on taattu! — (Jussi huokasi tuskallisesti)... "Toverukset, jotka ovat menneet sellaisen kokemuksen lävitse yhdessä, ovat likeisemmät kuin veriveljekset!"

SE TUNTEMATON MAIJA.

Jussi Juhola on nyt asumassa Mrs. Lindin luona. Vihdoinkin on hänellä koti..., jossa on äiti ja kaikki... Haaveilija voi kerrankin uskoa omiin haaveiluihinsa! Kohtalo oli taaskin häntä hemmotellut ja antanut jotain menetetyn sijaan, parantanut haavan, uudistanut toivon saada vielä nähdä äitiään Suomessa. Nyt hän oli imeytynyt ja lujemmin sitoutunut uuteen kotimaahansa, jota hän oli palvellut. — Hän ilmaisi vähitellen salaisuuden, kertomuksen Arvidin kauniista kuolosta. Pieni petos kirjeenvaihdossa Arvidin osaa pelatessa annettiin auliisti anteeksi. Kuolevan toivomus oli täytetty ja viestin tuoja jalosti palkittu. — Jussin salaisuus oli nyt julki, mutta Marialla oli povessa jotain, jota ei Jussi tietänyt. — Mrs. Lind oli vaan ihmetellyt, miksi Maria niin itsepintaisesti tahtoi Jussille olla neiti "Lind", vaikka Marian isä oli hänen ensimäinen miehensä...

* * *

Jussi oli tällä välin ensikertaa elämässään rakastunut ikäiseensä naiseen. Hän oli rakastunut Mariaan. Miksi ei? Olihan Maria sellainen ihannenainen, mitä Jussi oli mielessään kuvitellut lukiessaan kirjeitä tuntemattomalta "Maijaltaan".

Mitä hän nyt tekisi? — Hänhän lupasi hakea Maijan ylös Duluthissa, kunhan oli ensin selvittänyt sen sydämenasiansa Arvidin suhteen.

Hän nyt kuitenkin päätti vielä edes kirjoittaa Maijalle ja ilmoittaa aikomuksistaan, sekä myöskin ilmaista aikomuksestaan tuonnempana vierailla hänen luonaan Duluthissa, yhdessä neiti "Lindin" kanssa. Se ikäänkuin itsestään varmistuttaisi hänen epäilyksiään Maijan suhteen. — Kuka tietää, oliko "Maija" elävänleski, naimisissa oleva, tahi mahdollisesti joku Jussista pilkkaatekevä mies.

Noin lohdutteli ensikerran ja vankasti rakastunut, jo ijäkkäänpuoleinen nuorimies. (Ajatelkaa, kuinka äkkiä ne miehet voivat hyljätä "vanhankullan", kun näkevät jotain uutta!) Maria katseli Jussin olan ylitse, poimien mielikuvittelemiaan harmaita hivuksia Jussin tukasta, hänen kirjoittaessaan "Kilttiselleen" seuraavan kirjeen:

Denver, Colo., Toukokuun 1 p., 1919.

Arvoisa Heimosisko:—

Saan tervehtää sinua näillä muutamilla riveillä ja tällä kertaa kotimaasta. En voi sanoin kiittää siitä ihmeellisestä vaikutuksesta, mitä sillä sukkaparilla ja niillä rohkaisevilla kirjeilläsi on ollut elämääni.

Olen asettunut asumaan tänne Denveriin, Arvidin äidin, Mrs. Lindin luokse. Muistathan minun puhuneen Arvidista, joka kuoli Belleaun metsässä. Hän kuollessaan uskoi minulle suruviestin viemisen äidilleen.

Mrs. Lindillä on yksi tytär ja minä pidän paljon hänestä ja luulen, että jos hän pitää minusta yhtä paljon, ovat minun poikamiehen-päiväni luetut. — — Tulemme kenties yhdessä teitä vierailemaan. — Hyvästi siis.

Parhaimmalla ystävyydellä

Jussi Juhola.

"Olet julma ja uskoton sinun kirjeenvaihtomorsiollesi!" kiusaili Maria nauraen, luettuaan koko kirjeen.

"Hm, niinhän se käy — se on monimutkainen, se kohtalo ja sallimus. — Minä olen onnellinen!" sanoi hän vielä, suudellen Mariaa ja lyöden postimerkin kotelon nurkalle suoraan, eikä "tulkitsevaan viistoon", kuten ennen.

Jussin pyytäessä Mrs. Lindiä tuota kirjettä postittamaan sanoi Maria rauhallisesti ja aivan kuin harjoitellun teatterimaisesti: "Voit antaa Maijan kirjeen hänelle aivan omaan käteen... sillä... minä olen Maria Heimonen! — Olen tietänyt, kuka olet siitä asti, kuin meillä ensi kerran kävit. — Minä se olin, se "Punasen Ristin nainen", joka sinut hyvästeli Kirkwoodin asemalla, lähtiessäsi leirille; — huomasithan sinä sen "Ainoneulan"!

Jussi oli nyt liiaksi "lyötynä" tölmistyksellä keksiäkseen mitään sanottavaa. Maijan täytyi hämmästyneelle Mrs. Lindille selittää koko jutun kirjeenvaihdostaan Jussille armeijassa, ynnä muusta.

"Mitähän tästä vielä oikein tulee!?" ihmetteli hän vuoroin naurain, vuoroin itkien.

Jussi supisti ihmettelynsä lyhykäiseen muotoon; lyödä läimäyttäen molemmin käsin polviinsa, sanoi vankasti ja kolmella eri kielellä: "Sota on sotaa! — That's War! — *C'est la guerre!*"

"Ihmeelliset ovat Herran tiet", huokaili Mrs. Lind, kun he siinä yhdessä syleilivät toisiaan selittämättömässä yhteisriemussa.

Sanattomina ja juhlallisen vakavina he sitten laittelivat kultatähteä, sinisen sijaan, Arvidin muistolle "palveluslippuun" ikkunassa. Jokaisen silmissä voi huomata kuumia kyyneleitä. — Sydämet itkivät yhteistä surua... yhteistä iloa. — Äiti Lind painoi hellästi Jussin kyyneleistä poskea vasten omaansa. Heidän kyyneleet ja muistot sulivat yhteiseksi suureksi helmeksi — kuten kerran sekottuivat veri ja kyyneleet toverusten, Arvidin ja Jussin — siellä Belleaun metsässä.

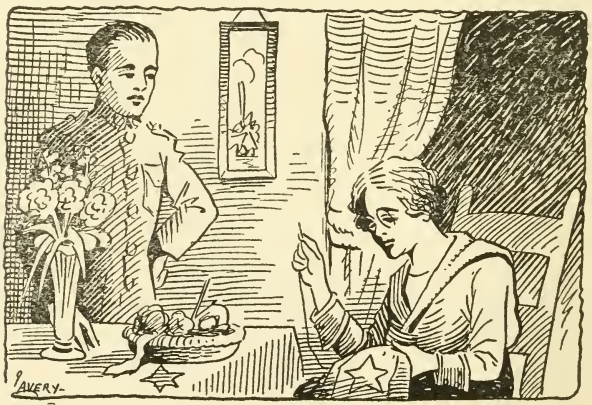

SININEN TÄHTI MUUTTUI KULTAISEKSI.

Noin puolitoista vuotta myöhemmin tapaamme Maijan ja Jussin äänestysuurnalla Denverin 6:ssa Wardissa. — Sotilasten-yhdistys, American Legion, johon Jussikin oli yhtynyt, oli kansalaispaperien saamisen (varsinkin entisten sotilasten) tehnyt verrattain helpoksi hidasluonteiselle suomalaiselle. Jussi niinkuin Maijakin on nyt ensimäisen kerran äänestämässä tasavaltamme presidenttiä.

— "Hella jetta tentään!" sammalsi naapurin rouva nostaen jotain myttyä Maijan ja Jussin ulkopuolelle jättämästä lapsenvaunusta. — "Että ovat parin kuun vanhan lapsenkin tuoneet presidenttiä äänestämään!" jatkoi naapurin emäntä pistäen pudonneen kummi-nisän takaisin pikku-Jussin suuhun.

LOPPU.

SISÄLLYS:

Sivu

"Sven-Duuva" nuorempi 3
Omistus 4
Alkulause 5
The Star Spangled Banner 7
Tähtiviiri 7

ENSIMÄINEN OSA:

Proloogi 11
Ja näin se alkoi 14
Lähtöpäivä leirille 17
Matka leirille 20
Camp Funston, Kansas 23
Eräs "kyky-valinta" 27
"Äkseerausta" 31
Uusi ammattini 35
Majanmuutto 38
Eksynyt 41
Karanteenissa 45
Tervetullut "kymppi" 49
"Hah haa..." 52
Tarttuvaa — pysy pois! 57
Joulu-ilo — ylin ilo 61
Hurrah! — Eläköön! 64
Ero tovereista 67
"Voittokulkumme" 69
Mrs. Brown, "Y" nainen 71
Shräpnelli 74
Se New Yorkin reisu 77
Hyvästi, "Äiti Brown"! 83
Hyvästi Amerikka! 85
Hauska tutustua, John Bull! 89
Tämäkö siis on Ranska!? 91

TOINEN OSA:

"C'est la Guerre" (Sota on sotaa) 97
Ne "sivu-ovi" Pullmannit 102
"Poutainen Ranska"...! — Haa...! 111
Sissit 115
Löytökoira 119
Toverukset 121
Välirauha 125

Kotiin pääsyä odottelemassa 134
Tarkastukset 140
"Pikku mummo" 143
Camarsac'in linna 146
Kotiinlähtö ja se pesulaitos 150
Pettymyksiä 153
Kotimatka-tunnelmia 157
Tiedotus kadonneelta 165
"Vierivät viikot..." 166
Se tuntematon Maija 169

Deacidified using the Bookkeeper process.
Neutralizing agent: Magnesium Oxide
Treatment Date: MAY 2001
PreservationTechnologies
A WORLD LEADER IN PAPER PRESERVATION
111 Thomson Park Drive
Cranberry Township, PA 16066

LIBRARY OF CONGRESS
0 007 676 015 9